291
15

STEINBECK / kısa süren saltanat

NOBEL ÖDÜLÜ

steinbeck

BÜTÜN ESERLERİ 15

kısa süren saltanat

ORİJİNAL METNE UYGUN TAM ÇEVİRİ

BİLGİ YAYINEVİ

BİLGİ YAYINLARI : 291
JOHN STEINBECK BÜTÜN ESERLERİ 15

Birinci Basım
Ocak 1987

BİLGİ YAYINEVİ
Meşrutiyet Cad. 46/A
Tel: 31 81 22 — 31 16 65
Yenişehir - Ankara

JOHN STEINBECK

Bütün Eserleri

15

Pippin IV'ün Kısa Süren Saltanatı

Türkçesi Belkıs Çorakçı

BİLGİ YAYINEVİ

kapak düzeni : fahri karagözoğlu

Kız kardeşim Esther'e...

Paris'te Marigny Caddesi'nin bir numaralı evi kocaman, dört köşe, koyu renk, saygın görünümlü bir evdir. Bu ev Marigny'nin Gabriel Caddesi'yle birleştiği köşede, Champs Elysées'den kısa bir blok ilerde, Fransa Cumhurbaşkanı'nın oturduğu Elysée Sarayı'nın da tam karşı kaldırımında bulunmaktadır. Evin, üzeri cam çardaklı bir de avlusu vardır. Bu avlunun öbür ucunda, bir zamanlar ahırların, arabacı odalarının bulunduğu ince uzun bir bina daha göze çarpar. Bu binanın alt katında ahırlar eski zarif halleri, oymalı mermer yalakları ve oluklarıyla hâlâ durmaktadır, ama üstteki üç kat, sevimli, iç açıcı bir ev haline getirilmiştir. Paris'in göbeğinde şirin bir yuva. Bu evin ikinci katından açılan

geniş, camlı kapılardan, avlunun iki binayı birbirine bağlayan camsız terasına çıkılabilmektedir.

Bir numaralı evin, yarındaki ahırıyla birlikte, St. John Şövalyeleri'nin Paris karargâhı olarak yapılmış olduğu söylenirse de, bugün orada oturan mal sahibi soylu bir Fransız ailesidir. Ahırı, avlunun kullanım hakkını ve binaları birbirine bağlayan terasın da yarısını, birkaç yıldan beri Bay Pippin Arnulf Héristal'le ailesine kiralamış bulunmaktadırlar. Bay Pippin'in ailesi, karısı Marie ile kızı Clotilde'den oluşmaktadır. Bay Héristal ahır binasını kiraladıktan kısa bir süre sonra soylu ev sahibini ziyaret ederek aradaki terasın kendine düşen yarı tarafına yirmi beş santimlik aynalı teleskopunun standını kurmak için izin istemişti. İzin verildikten sonra, Bay Héristal kirasını hep vaktinde ödediğinden, iki aile arasındaki ilişki, avluda karşılaştıkları zaman resmi biçimde selamlaşmalarıyla sınırlanmıştı. Avlu sokaktan yüksek demir parmaklıklarla ayrılıyordu. Héristal'le ev sahibinin ortak bir de kapıcısı vardı. Her zaman asık suratlı gezen bu taşralı, on yıldır Paris'te oturduğu halde hâlâ burayı benimsemeyi reddediyordu. Bay Héristal'in göksel hobisi hep geceleri ve sessizlik içinde yürütüldüğünden ev sahibinin pek bir şikâyeti yoktu. Ama astronomi tutkusunu, gürültüsü yok diye, diğer hobilerden daha yüzeysel bir tutku sanmak hata olur.

Bay Héristal'in geliri bir Fransız için, benzer türdeki gelirler arasında en kusursuzlarından sayılırdı. Loire Vadisi'nde, Auxerre yakınlarında, doğuya bakan yamaçlardaki bağlardan gelen bir gelirdi. Asmalar sabah güneşinin yararlarını alıyor, öğleden sonra güneşinin zehrinden korunmuş oluyorlardı. Bu avantajlar, ora toprağının bereketi ve son derece uygun ısısıyla birleşince, ortaya bahar çiçekleri gibi kokan bir şarap çıkıyordu. Bu şarap gerçi taşınıp nakledilmeye pek iyi dayanmıyordu, ama buna da gerek yoktu, çünkü meraklıları onu tatmak için kalkıp ta oralara kadar giden tiplerdi. Arazi küçük olmakla birlikte bir zamanlar dev bir servet sayılan geniş dönümlerin en iyi parçasıydı. Üstelik orayı ekip biçen kiracıların işlerindeki tecrübe ve ustalıkları artık

sihir düzeyine ulaşmıştı. Kiralarını da kuşaktan kuşağa, düzenli olarak ödeyen insanlardı. Bay Héristal'in geliri pek alım şahım bir şey olmamakla birlikte en azından düzenliydi. Ona Marigny Caddesi bir numaranın ahırında rahat bir hayat sürmek, seçme tiyatro, konser ve balelere gitmek, saygın bir kulübe ve üç de bilimsel derneğe üye olmak, ihtiyaç duyduğu kitapları satın almak, Paris'in Sekizinci Mahallesi üzerindeki inanılmaz gökyüzünü saygın bir amatörün merakıyla gözlemek gibi olanaklar tanıyordu.

Aslında Bay Héristal'e en çok seveceği hayatı seçme hakkı tanınmış olsa, 19.... Şubatı'nda sürmekte olduğu bu hayatı, pek fazla değişiklik yapmaksızın, olduğu gibi tarif ederdi herhalde. Elli dört yaşında, ince, yakışıklı, bildiği kadarıyla da sağlıklı bir adamdı. Yani demek istediğim, sağlığı o kadar iyiydi ki, kendisi bu konunun farkında bile değildi.

Karısı Marie iyi bir kadın, iyi bir ev idarecisiydi. Kendi nüfuz alanını bilir, hep o alanın içinde kalırdı. Etine dolgun, hoş bir görünümü vardı. Şartlar değişik olsa, küçük ama kaliteli restoranlardan birinin barı arkasına pek yakışırdı. Kendi sınıfından nice Fransız kadını gibi ziyankârlıktan ve inançsızlıktan nefret eder, hele de bu ikincisini, yararlı semavi malzemenin israfı olarak görürdü. Kocasına karşı, onu anlamaya çalışmaksızın hayranlık duyardı. Aralarındaki dostluk, ihtiraslı aşkların insanın huzurunu bozduğu evliliklerde pek rastlanmayan bir dostluktu. Ona göre kendisine düşen görev, kocası ve kızı için iyi, temiz, ekonomik bir yuva yaratmak, kendi karaciğerinin elinden geldiği kadar suyuna gitmek, cennette kendisine şartlı olarak ayrılmış mülkün de manevi taksitlerini ödemekti. Bu faaliyetler onun bütün vaktini alıyordu. Duygusal taşkınlıklarını, arasıra Aşçı Rose'la ettiği kavgalar, bir de şarapçı ve bakkalla yaptığı o sonu gelmez savaşlar emip yok ediyordu. Şarapçıyla bakkal hilekâr domuzlardı. Hele yılın bazı mevsimlerinde, "bunak develer" bile olabiliyorlardı. Madamın en yakın arkadaşı ve belki de tek sırdaşı, Rahibe Hyacinthe idi. Sırası gelince ondan epey söz edeceğiz.

Bay Héristal sapına kadar Fransız oğlu Fransızdı. Mesela Fransızların ille de Fransızca konuşması gerektiğine, bir başka dil öğrenmenin züppelik olduğuna inanmazdı. Almanca, İtalyanca ve İngilizce bilirdi. Progresif Caz'a olgun ve bilimsel bir ilgi duyar, *Punch* dergisindeki karikatürlere bayılırdı. İngilizlere keskin insanlar oldukları için, güllere, atlara ve birtakım davranışlara tutkun oldukları için hayranlık duyardı.

"İngiliz denilen adam bir bombadır," derdi. "Ama fitili gizli bir bombadır." Sonra da eklerdi "İnsanın İngilizlerle ilgili yapabileceği tüm genellemeler, gün gelir, yanlış çıkar." Bunun arkasından, "Amerikalılardan ne kadar farklılar!" diye bitirirdi sözlerini.

Cole Porter'i, Ludwig Bemelmans'ı bilir, severdi. Birkaç yıl öncesine kadar Harmonica Rascals'ın yüzde altmışını tanırdı. Bir keresinde Louis Armstrong'la el sıkışmış, ona Cher Maître Satchmo diye hitap etmişti. Büyük usta bu söze, "*You frogs ape me,*"* diye karşılık vermişti.

Héristal'lerin evi fazla lüks olmamakla birlikte rahattı; Pippin ile Madam'ın iyi Fransızlar olarak sürmeyi tercih ettikleri mutlu, ama hesaplı hayata yetecek aile gelirine göre dikkatle ayarlanmıştı. Mösyö'nün tek lüksü, satın aldığı astronomi gereçleri oluyordu. Amatör düzeyin epey üstündeki teleskopuna, titremesini önlemeye yetecek ağırlık ve stabilizasyona sahip bir kaide satın almış, onu dünyanın dönüş etkisini telafi edecek mekanizmalarla donatmıştı. Pippin'in çektiği gökyüzü fotoğraflarından bazıları *Match* dergisinde yayımlanmıştı. Hakkıydı da. Çünkü 1951 yılında dünyaya yaklaşan ve Elysée Kuyrukluyıldızı diye bilinen yıldızı ilk gören insan olarak astronomi dünyasında saygı uyandırmış biriydi. California'da oturan Japon amatör Walter Haschi de o kuyrukluyıldızı aynı anda bildirmişti. Keşfin prestijini o da paylaşıyordu. Haschi ile Héristal hâlâ düzenli aralıklarla mek-

* Kelime anlamı, "Siz kurbağalar beni maymunluyorsunuz," gibi görünmesine rağmen, "Bitiyorum siz Fransızlara!" gibi bir anlam taşıyor (Kurbağa = Fransız).

tuplaşıyorlar, fotoğraflarını, tekniklerini birbirininkiyle karşılaştırıyorlardı.

Normal zamanda Pippin her iyi ve ilgili vatandaş gibi dört tane günlük gazete okurdu. Pek siyasi merakları olan bir insan sayılmazdı. Yalnızca tüm hükümetlere güvensizlik duyacak kadar ilgiliydi bu konularla. Özellikle de o anda iktidarda bulunan hükümete. Ama bu da onun bireysel niteliği olmaktan çok, Fransız olmasından kaynaklanan bir durumdu.

Héristal ailesine Tanrı bir tek evlat vermişti. Clotilde yirmi yaşında, cevval, haşarı, güzel ve tombul bir kızdı. Geçmişi epey ilginçti. Erken yaşlarında, aklına gelen her şeye karşı başkaldırmıştı. On dört yaşındayken Clotilde doktor olmak istiyordu. On beşine geldiğinde *Elveda Hayat* adlı bir roman yazmış, bu roman çok satmış, filmi bile çekilmişti. Edebi ve sinematografik başarısı sonucu Clotilde Amerika gezisine çıkmış, Fransa'ya blucin, spor pabuç ve erkek gömleği giymiş olarak dönmüştü. Bu moda bir anda milyonlarca genç arasında yayılıvermiş, birkaç yıl boyunca "Les Jeannes Bleues" adıyla sürüp gitmiş, anne babalara tarifi imkânsız acılar çektirmişti. Les Jeannes Bleues'lerin, varoluşçulardan bile şapşal görünümlü olduğu söylenmekteydi. Jitterbug dansı yaparken yüzlerindeki o ciddi ifadeyle o deli hareketlerin karışımı, nice Fransız babanın kafasını sıkılı yumruklarına dayamasına yol açmıştı.

Clotilde sanattan doğruca politikaya geçti. On altı buçuk yaşındayken Komünistlere katıldı, Citroën fabrikası önünde aralıksız altmış iki saat grev gözcülüğü yaparak hâlâ egale edilmemiş rekorunu kırdı. Peder Méchant'la tanışması, aşağı sınıflarla olan bu ilişkisi sıralarında yer aldı. Bu küçük Pediment papazı onu o kadar etkiledi ki, Clotilde rahibe olmayı, hayatını sessizliğe, kara ekmeğe ve yoksulların ayak bakımına adamayı ciddi ciddi düşünmeye başladı. O manastın ayaklar azizesi St. Hannah kurmuştu.

14 Şubat günü Héristal'lerin ailesini çok etkileyen bir göksel olay yer aldı. Ekinoks öncesi bir meteor yağmuru, beklenmedik

bir anda kendini gösterdi. Pippin ışıl ışıl göklere karşı yıldırım hızıyla çalıştı, film üstüne film çekti... ama daha şarap mahzenindeki karanlık odasına girmeden biliyordu kamerasının bu uçuşan, ateşli füzeleri net biçimde çekecek hıza sahip olmadığını. Filmin banyosunu bitirdiğinde korkularının haklı olduğunu anladı. Alçak sesle lanetler okuyarak optik malzeme satan büyük mağazaya kadar yürüdü, müdüriyetle konuştu, bilgisine güvendiği birkaç arkadaşına telefon etti. Sonra isteksiz adımlarla tekrar Marigny Caddesi bir numaraya döndü. Kafası o kadar meşguldü ki, Elysée Sarayı'nın kapısından pırıl pırıl göğüs zırhları, kırmızı tüylü miğferleriyle atları üzerinde çıkmakta olan Cumhuriyet Muhafız Kıtası'nı bile fark etmedi.

Madam, Aşçı Rose'la yaptığı tartışmanın sonuna yaklaşırken Pippin de merdivenlerden çıkıyordu. Karısı mutfaktan hole adımını attığında, hafif kızarmış yüzünde zafer kazanmış gibi bir ifade vardı. Rose'un mırıltılı yakınmaları hol boyunca onun adımlarını izledi.

Salonda Madam kocasına, "Peynir orada dururken pencereyi kapamış," diye anlattı. "Bir kilodan fazla peynir bütün gece boğulmuş havasızlıktan. Ne diyor, biliyor musun? Üşüyormuş! Kendi rahatı için koca peyniri boğmuş gitmiş. Artık hizmetçilere güvenilmez oldu."

"İnsan bazen kendini zor durumlarda buluyor," dedi Mösyö.

"Zor, ha? İnsan kendine aşçı diyen bu süprüntülerle uğraşmak zorunda kalırsa elbette zor..."

"Madam, meteor akını devam ediyor. Artık onaylandı da. Yeni bir kamera almak zorunda olduğum ortaya çıktı."

Paranın harcanması kesinlikle Madamın sorumluluk alanındaydı. Madam sessizdi ama, Mösyö onun daralan gözlerinden ve yavaşça yükselip kalçalarına dayanan ellerinden tehlikeyi hissetti.

Tedirgin bir sesle, "İnsan karar vermek zorunda," dedi. "Kimsenin suçu değil. Bir bakıma emir göklerden geliyor denilebilir."

Madamın sesi çelik gibiydi. "Peki, bu kameranın fiyatı, Mösyö?"

Héristal'in söylediği fiyat kadının sağlam cüssesini, içinde bir patlama olmuş gibi sarstı. Ama aynı anda kendini saldırı için gerekli demir disiplin altına almayı başardı.

"Daha geçen ay, Mösyö, yeni bir... neydi o aldığımız? Film masrafları zaten bütçeyi mahvedecek kadar çok. Size geçenlerde Auxerre'den gelen mektubu hatırlatabilir miyim, Mösyö? Fıçıların yenilenmesi gerektiğini ve masrafın yarısını bizim ödememizi söylemiyorlar mıydı?"

"Madam!" diye bağırdı Héristal. "Meteor yağmurunu ben çağırmadım."

"Auxerre'deki fıçıları da ben çürütmedim."

"Başka çarem yok, Madam!"

Kadın giderek büyüyüp mazgallı bir kule kadar heybetli hale geldi. Çevresinde kişisel bir fırtına gibi karanlıklar döneniyordu.

"Mösyö bu evin efendisidir," dedi. "Eğer Mösyö meteorların, ailesini iflasa sürüklemesine izin vermek niyetindeyse, ben kim oluyorum da yakınıyorum? Gidip Rose'dan özür dilemem gerek. Film üzerindeki ışık beneklerinin yanında, bir kilo peynirin lafı mı olur? İnsan meteorları yiyebilir mi Mösyö? Gecenin nemli soğuğundan korunmak için onları giyebilir mi? Bu değerli meteorlardan şarap fıçısı yapmak mümkün mü? Mösyö, bu kararı size bırakıyorum." Sessiz ama ürkütücü adımlarla odadan çıktı.

Pippin Héristal'in içinde öfkeyle panik savaşa tutuşmuştu. Camlı kapıların dışında, su geçirmez kılıfı içinde duran teleskopunu gördü. Sonunda savaşı öfke kazandı. Sert adımlarla merdivenlerden indi, şapkasını başına geçirip bir tokatla bastırdı, portmantodan bastonunu, masanın üzerinden Clotilde'in evrak çantasını aldı. Gurur ve hışımla avluyu geçti, kapıcının demir kapıyı açmasını bekledi. Bir anlık bir zaafla dönüp arkaya baktı, Madamın mutfak penceresinden kendisini seyretmekte olduğunu, Rose'un da, ağzı mutlu mutlu gülerken kaşlarını çatmaya çalıştığını gördü.

Pippin Héristal, "Ben Charles Amca'yı görmeye gidiyorum," deyip demir kapıyı arkasından çarptı.

Charles Martel'in küçük ama kârlı bir sanat galerisi ve antikacı dükkânı vardı. SeineSokağı'ndaki bu dükkân loş ve cana yakın bir yerdi. Duvarlardaki resimlere çok yakışan hafif bir ışık verilmiş, genel hava tahrik edici bir hale getirilmişti. Gerçek Renoir oldukları konusunda garanti veremediği imzasız resimler satar, ayrıca kristal, yaldız, Çin porseleni mallar da satar, ama bunların eski ve soylu Fransız ailelerine ait olduğu konusunda güvence verebilirdi.

Galerinin arka tarafındaki kırmızı kadife perdenin gerisinde, Paris'in en rahat ve en iyi gizlenmiş bekâr evlerinden biri bulunmaktaydı. Kuştüyü kadife yastıklarla yumuşatılmış koltuklara oturmak bir zevkti. Yaldızlı tahtadan yatağı Napolyonik sanatın bir zaferiydi. Başucuyla ayakucu yükselip kıvrılıyor, Viking'lerin ejderha gemilerini hatırlatıyordu. Gündüzleri soluk bir yatak örtüsüyle yastıklar, yatağı güzel bir divana çeviriyordu. Davetkâr ve sinsi günahların, gölgesini taşıyan bir görünüm. Yeşil abajurlu lambalar odaya ancak güzellikleri gösterecek, kusurları saklayacak kadar ışık yaymaktaydı. Yemek pişirmek için kullandığı gazocağıyla bir lavabo, Çin paravanının arkasında saklıydı. Paravan yılların etkisiyle inci gibi parlak bir siyahla, erimiş tereyağı gibi bir krem rengine dönüşmüştü. Kütüphanede deri ve yaldız ciltler duruyor, göze davetkâr görünüyor, ama insanı "ille de beni oku" diye zorlamıyordu.

Charles her zaman çapkın bir erkek olagelmişti. Nazik ama dediğinden şaşmayan, kusursuz davranan, kusursuz giyinen biriydi. Şimdi yaşı altmışların sonlarına yaklaşmakta olduğu halde hanımefendilere hâlâ hayranlık duyuyor, davranışlarıyla da her kadını hanımefendileştiriyordu... tabii onlar olmamakta direninceye kadar. Artık içgüdüleri uykuyu şövalyeliğe tercih ettiği halde, standardlarını öylesine yüksek tutmaktaydı ki, seçkin genç bayanlar bir aperitif almak üzere kadife perdenin arkasına davet edildiklerinde tatlı ürpertiler geçiriyorlardı. Charles'in elinden geldiği kadarıyla da, pek hayal kırıklığına uğramıyorlardı. Dükkânın arka tarafından, binalar arasındaki geçide açılan küçük bir kapı da vardı.. Ufacıktı, ama konuklarına güven vermeye yetiyordu.

Soylu bir soyadının ya da yarasa dolu bir şatonun sahibi, bir gününü Auteuil'de dinlenerek geçirmek, ya da kürk yakalı paltosunu yeni baştan astarlatmak istiyorsa, şatonun balo salonundaki kristal avizeyi, ya da bir zamanlar kralın metresine ait olan sedef kakmalı masayı Charlie Amca'nın galerisine götürmekten daha kolay bir yol bulamazdı. Müşterilerinden seçkin bir grup, Charles Martel'i biraz sıkıştırırlarsa ortaya gerçek bir antika çıkarabileceğini de bilirlerdi. Sinema yapımcısı Willie Chitling, Palm Springs'deki çiftlik evine, Vieilleculotte Şatosu'nun mobilyaları, duvar panelleri ve on üçüncü yüzyıldan kalma mihrabıyla komple bir bar yaptırmıştı. Charles aynı zamanda makul şartlarla borç para da verirdi. Fransa'nın on iki başta gelen soylusundan dokuzunun kişisel senetlerini elinde tuttuğu söylenirdi.

Charles Martel, Pippin Arnulf Héristal'in hem amcası, hem de arkadaşıydı. Kendi alanı olan sanat ve antikaların dışına çıkıp, yeğeninin hemen hemen kusursuz koleksiyonuna Bix Beiderbecke plakları bulurdu. Bunlara ek olarak yeğeninin gerek ruhsal, gerekse dünyasal sorunlarında danışmanlığını yapardı.

Bay Héristal, Seine Sokağı'ndaki galeriye yıldırım gibi dalarken Charles onun taksiyle geldiğini hemen fark etti. Demek durum ciddiydi.

Charles yeğenine eliyle kadife perdenin arkasını işaret etti, yaşlıca bir turist kadına, pek de işine yarayacak bir şey olmayan Louis-Quinze makyaj kutusunu satma işini de çabucak bitirdi. Pazarlığı sona erdirmek için fiyatı düşüreceği yerde, birden yükseltivermişti. Kadın o zaman kutuyu hemen alması gerektiğini, yoksa hiç alamayacağını anladı. Charles eğilip selamlayarak müşteriyi yolcu etti, ön kapıyı kapadı, üzerine de "Tadilat Dolayısıyla Kapalıdır" diye bir levha astı. Sonra kendisi de kadife perdenin öbür yanına geçti, orada dolaşıp durmakta olan yeğenini selamladı.

"Canın sıkkın, yavrum," dedi. "Otur şuraya, otur haydi. Sana bir yudum konyak vereyim de sinirlerini yatıştırsın."

"Çok öfkeliyim," dedi Pippin. Oturmadı ama konyağı kabul etti.

"Marie mi?" diye sordu Charlie Amca. "Yoksa Clotilde mi?"

"Marie."

"Para meselesi mi?"

"Para meselesi," dedi Pippin.

"Ne kadar?"

"Ben borç almaya gelmedim."

"O halde şikâyete geldin, öyle mi?"

"Tıpatıp öyle. Şikâyete geldim."

"İyi bir fikir, insanı baskıdan kurtarır. Evine daha keyifli dönersin. Tek kelimeyle, daha iyi bir koca olursun. Şikâyetini açmak istiyor musun?"

Pippin, "Hesapta olmayan bir meteor yağmuru dünyanın atmosferine giriverdi," diye anlattı. "Benim kameram buna hiç de yeterli... şey... bana yeni bir kamera gerek."

"Kamera pahalı ve Marie de gerekli olduğuna inanmıyor, öyle mi?"

"Durumu çok iyi anlıyorsun. Yüzüne o gücenik ifadeyi takınıyor... O lanet olası, kırılmış ifadeyi! Öç almayı planlıyor."

"Kamerayı satın aldın mı?"

"Henüz almadım."

"Ama kararını verdin."

"Anla beni amcacığım, bu mevsimde meteor yağmurlarına rastlamak çok ender bir durumdur. Yukarlarda neler olduğunu kim nereden bilebilir? Unutma ki Elysée Kuyrukluyıldızını ilk rapor eden bendim. Akademi bana takdirname verdi. Fısıltılara göre uzak gelecekte belki Akademi üyeliğine bile seçilebilirmişim."

"Tebrikler, yavrum. Ne büyük onur! Gerçi ben kendim gökleri öyle ihtirasla seyreden biri değilim ama, tüm ihtirasları, kaynağı ne olursa olsun desteklerim. Evet, şikâyetine başla, sevgili yeğenim. Şimdi, ben Marie'yim, sen de sensin. İlk önce, gelirinin kendi mülkünden geldiği, onun drahomasından gelmediği noktasından başlayalım mı?"

"Elbette."

"O topraklar tarihin başlangıcından beri senin ailenin malıydı."

"Sal Frankları doğudan gelip buraları işgal ettiğinden beri."

"Aslına bakılırsa senin yamaçlardaki o bağların bir krallığın kalıntısı."

"Bir imparatorluğun."

"Sen o kadar eski, o kadar soylu bir aileden geliyorsun ki, zaten senin olan unvanları kullanıp kendini bu yeni fırlama soylulara hatırlatmaya tenezzül bile etmiyorsun."

"Çok güzel ifade ediyorsun, Charlie Amca. Hem tek istediğim de yeni bir kamera."

"Tamam işte," dedi Charles. "Şimdi kendini daha iyi hissediyor musun?"

"Gerçekten de ediyorum."

"İzin ver, sana kameranın parasını vereyim, yavrum. Azar azar ödersin. Marie küçük rakamlardan ürkmez... onu korkutan, aklını karıştıran, büyük masraflardır."

"Ben borç almaya gelmedim."

"İstemedin de. Teklif eden benim. Kamerayı alırsın. Marie'ye de, almamaya karar verdiğini söylersin. Marie kameraları birbirinden ayırt edebilir mi?"

"Elbette ki edemez. Ama o zaman evdeki forsumu düşürmüş olmaz mıyım?"

"Tam tersine yavrum. Onu suçlu duruma sokmuş olursun. Onun yerine birçok ufak tefek şeyler alman için seni zorlamaya başlar. Böylelikle borcunu da kolaylıkla ödersin."

"Senin neden hiç evlenmediğine hep şaşmışımdır."

"Ben başkalarını mutlu görmeyi tercih ediyorum. Şimdi... çeki ne kadarlık yazmamı istersin?"

Bay Héristal demir kapıyı çarpıp Gabriel Caddesi'ndeki taksi durağına doğru uçtuğunda, Madam bütün o soğuk ve korkunç zaferine rağmen sarsıldı, bir güvensizlik duydu... işte böyle zamanlarda arkadaşı Rahibe Hyacinthe'i ziyaret etmek âdetiydi. Manastır, Porte de Vincennes'den pek de uzak sayılmazdı... Bois'den görülebilecek yerde, kocaman, alçak, pek muntazam bir

binaydı. Madam elbisesini değiştirdi, el çantasıyla siyah alışveriş çantasını aldı, metroya bindi.

Rahibe Hyacinthe onun çocukluk arkadaşıydı. Aynı okula gitmişlerdi. Güzel çocuktu Suzanne Lescault. Gerçek şarkıcılara özgü ince bir sesi, doğal bir dans yeteneği vardı. Tüm okul müsamere ve tiyatrolarının yıldızıydı. Zamanla orman cininden periler kraliçeliğine, oradan Pierrette rollerine yükseldi, ondan sonra da üç yıl boyunca Jeanne d'Arc rolüne çıkıp başrahibenin göğsünü kabarttı. Şarkıya da, dansa da kabiliyeti olmayan Marie, bu yetenekli arkadaşına hayranlık duyuyor, her nasılsa onun başarılarında kendi payının da bulunduğuna inanıyordu.

Normal koşullarda Suzanne evlenir, istidatlarını da, güzel vücudunu da emekliye ayırırdı. Ama Crédit Lyonnais bankasında yer alan şaibeli bir muamele, ardından da o bankanın memurlarından olan babasının kendini öldürmesi, Suzanne'ı hasta bir anneyle, cüce gibi bir erkek kardeşle baş başa bıraktı, onu hayatta kendi yolunu kendi bulmaya zorladı. Genç kıza sık sık "Sen sahneye çıkmalısın" denmesi, ancak o zaman anlam kazandı gözünde. Annesinin gözündeyse daha da büyük önem kazandı.

Comédie Française kadrosunda boş yer yoktu. Adını yazdılar, beklemesini söylediler. Ama beklerken Suzanne bir yandan Folies Bergère'de çalıştı. Sesi, zerafeti, dimdik, nefis göğsü hemen beğenildi, bunlardan yararlanılmaya başlandı. Annesinin profesyonel hastalığı ve erkek kardeşinin sonu gelmez eğitimi, sonunda çocuğun bir motosiklet kazasında hayatını yitirmesi noktasına vardı. Bu yeni durumda, daimi ve dolgun ücretli bir işi yüksek sanatın güvensizliği uğruna bırakmak Suzanne'a ekonomik açıdan akılcı bir davranış gibi görünmedi.

Yıllar boyunca Folies'nin sahnesine zerafet kattı. Yalnızca o güzel, çıplak kızlar arasında sahneye çıkmakla kalmadı, sözlü, şarkılı, danslı roller de aldı. Annesi yirmi yıl süren anlaşılmaz ve yakınma dolu hastalığının sonunda, hiçbir araz göstermeksizin öldü. O zamana kadar Suzanne yalnız sahne sanatçısı değil, aynı zamanda bale öğretmeni olmuştu.

Çok yorgundu. Göğsü hâlâ dikti ama, tabanları düşmüştü. Aslında oldukça namuslu bir hayat sürmüştü çoğu Fransız kadını gibi. Gerçekten de, bambaşka hikâyeler duymaya alışmış Amerikalı genç erkeklere belki Fransızların pek ahlaklı olduklarını duymak bir hayal kırıklığı getirebilir. Tabii bu ahlak, Amerikan taşra kentlerinin sosyete kulüpleri standardlarına göre bir ahlaktır.

Suzanne artık ayaklarını dinlendirmek istiyordu. Gereğinden fazla tanıdığına inandığı bir hayatı terk etti, uygun bir alıştırma süresini geçirdikten sonra Rahibe Hyacinthe adıyla manastıra girdi. Bol bol oturmayı gerektiren bir düşünme mezhebiydi girdiği.

Hyacinthe rahibe olarak çevresine öyle bir huzur ve inanç saçıyordu ki, manastırın çiçeği oldu.. Bilgileri ve geçmiş hayatı onun genç rahibelerin dertleri konusunda hem hoşgörülü, hem de büyük ölçüde yardımcı kılıyordu.

Her iki hayatının tüm yılları boyunca eski okul arkadaşı Marie ile yakınlığını ve temasını da sürdürmüştü. Ziyaretler arasında bile, ayrıntılı, dert döken mektuplar yazarlardı birbirlerine. Bu mektuplarda şikâyetler ve yemek tarifleri yer alırdı. Marie kabiliyetli (şimdi de kutsal) arkadaşına tapıyordu. Kamera konusunda da onu ziyarete gitmesi son derecede doğaldı.

Vincennes yakınlarındaki manastırın düzenli ve rahat döşenmiş kabul salonunda Marie, "Aklım başımdan gidecek," diye söze başladı. "Çoğu konularda Mösyö tahmin edemeyeceğin kadar anlayışlıdır. Ama o adı batası yıldızlar söz konusu oldu mu, paraları su gibi savurmaya başlar."

Rahibe Hyacinthe ona gülümsedi. "Niye dövmüyorsun onu?" diye sordu tatlı tatlı.

"Pardon? Ha, anlıyorum, şaka yapıyorsun. Ama inan bana, bu ciddi bir konu. Auxerre'deki fıçılar..."

"Sofranızda yiyecek bulunuyor mu, Marie? Kiranız ödenmiş mi? Elektriğinizi kesmediler ya?"

"Bu bir prensip meselesi, ayrıca emsal yaratmakla da ilgisi var," dedi Marie katılaşarak.

"Sevgili dostum," diye karşılık verdi rahibe, "sen benden öğüt almaya mı geldin, yoksa bana yakınmaya mı?"

"Öğüt almaya tabii. Ben asla yakınmam."

"Elbette," dedi Rahibe Hyacinthe. Sonra yumuşacık sesiyle devam etti. "Birçok insan öğüt ver der ama, pek azı bunu gerçekten ister, hiçbiri de öğüdü tutmaz. Ama yine de sana öğüt vereceğim."

"Lütfen ver," dedi Marie mesafeli bir sesle.

"Bak, Marie... ben mesleğimde pek çok erkekle temas ettim. Erkekler hakkında bazı genellemeler yapabilecek durumdayım. Birincisi, erkekler çocuk gibidir. Bazen de şımarık çocuk gibidir."

"O noktada sana katılıyorum."

"Gerçek anlamda büyüyenler de çekilmez olurlar, Marie. Çünkü erkekler ya çocuktur, ya da ihtiyardır... ikisinin arasında başka bir şey yoktur. Ama o çocuksu mantıksızlıklarında ve sorumsuzluklarında bazen bir büyüklük, bir yücelik vardır. Lütfen yanlış anlama, kadınların çoğunun erkeklerden daha zeki olduğunu bilmiyor değilim, ama kadınlar büyür, kadınlar gerçekleri kabullenmeyi öğrenir... ve kadınlar yüceliğe pek az ulaşır. Yeni mesleğimde özlemini çektiğim birkaç şeyden biri de erkeklerin saçmalığıdır. En azından, çelişki ve renk yaratır."

Marie, "Bir kuyrukluyıldız keşfetmişti," diye anlattı. "Akademi ona taltif belgesi yolladı. Ama bu yeni kamera işi... çok oluyor artık."

"Tekrar soruyorum... öğüdümü istiyor musun?"

"Elbette."

"O halde ona kamerayı satın almasını söyle... alması için ısrar et."

"Ama ben tutumumu çoktan belli ettim. Saygısını kaybederim öyle yaparsam."

"Tam tersine," dedi Rahibe Hyacinthe. "Bu masrafı yapmasını tavsiye edersen, hatta onu daha çok harcamaya teşvik edersen, belki de kendisi istemeyecektir paradan çıkmayı. O zaman, sırf sana karşı gelmek için inat edeceği yerde, belki gerçekleri tekrar gözden geçirmek isteyecektir. Çok garip yaratıklardır bu erkek milleti."

"Sana birkaç mendil getirdim," dedi Marie.

"Ah, ne güzel şeyler bunlar, Marie! Senin parmaklarında deha var. Gözlerin nasıl dayanıyor bu minik nakışlara?"

"Gözlerim her zaman sağlam olagelmiştir!"

Madam, Marigny Caddesi bir numaraya döndüğünde, salonun çifte cam kapılarını açık buldu. Kocası dışarda teleskopunun pırıl pırıl minik aygıtlarıyla meşguldü.

"Düşündüm de," dedi Madam. "O kamerayı alman gerek diye karar verdim."

"Hmmm?" dedi Pippin.

"Belki Akademiye seçilmeni sağlayabilir."

Kocası bu sefer, "Çok naziksin," dedi. "Ama ben de düşündüm. Önemli şeyleri daha başa almak gerekir. Hayır, elimdekiyle yetineceğim."

"Senden rica ediyorum."

"Hayır."

"Emrediyorum."

"Sevgilim, bu evde aile reisinin kim olduğunu lütfen unutmayalım. Amerikalılar gibi evlerimizde tavukların gıdaklamasına izin vermeyelim."

"Beni bağışla," dedi Marie.

"Önemi yok Madam. Şimdi artık bu gece için hazırlanmam gerek. Meteor yağmuru devam ediyor, sevgilim. Yıldızlar bizim sorunlarımıza ilgi göstermez."

Üst kattan madeni bir şangırtı duyuldu. Bay Héristal kaygıyla yukarıya doğru baktı. "Clotilde'in evde olduğunu bilmiyordum."

Madam, "Holde duran bakır masa," diye açıkladı. "Durmadan Clotilde'e çarpıyor. Onu başka bir yere koymam gerek."

"Lütfen Clotilde'in taraçaya çıkmasına izin verme, Marie. Teleskopum da üzerine atlayabilir kızın."

Clotilde merdivenlerden salına salına indi. Elbisesi biraz dar gelmeye başlamıştı. Mahzun küçük bir kürk, kendi kuyruğunu vahşice ısırır durumda omuzlarında yatmaktaydı.

Madam ona, "Dışarıya mı çıkıyorsun, canım?" diye sordu.

"Evet, Maman. Bir film denemem var."

"Yine mi?"

Clotilde, "Yönetmen test filmi çekeceğiz dedi mi, çekeceğiz demektir," diye karşılık verdi.

Mösyö koruma tedbiri olarak teleskopunun önüne doğru yürüdü. Kız kapıdan çıkarken eşiğe takılıp tökezledi.

"Bir yönetmenin mi var?" diye sordu baba.

"*Ragamuffin Prenses* filmi için rol dağıtıyorlar. Filmde bir öksüz kız var ve..."

"Ve sonradan kendisinin aslında prenses olduğunu anlıyor. Bir Amerikan romanı."

"Okudunuz mu?"

"Hayır yavrum, ama biliyorum."

"Amerikan romanı olduğunu nereden bildiniz?"

"Birinci nedeni belki de Amerikalıların prenseslere abartmalı bir ilgi duymasından. İkincisi de, Külkedisi hikâyelerine tutkun olmasından."

"Külkedisi mi?"

"Okusan iyi edersin canım," dedi babası.

"Prensi Gregory Peck oynayacak."

"Elbet oynayacaktır," dedi Mösyö. "Eğer bu roman Fransız romanı olsa, prensesin sonunda farkına varacağı şey... Dikkatli ol, yavrum... lütfen teleskopa yaklaşma. Bu geceki gösteri için ayarladım onu."

Kız merdivenlerden süzülüp indikten, kapıdan avluya çıktıktan sonra, bahçenin demir kapısı onun da ardından kapandı. O zaman Madam, "Kitap yazdığı zamanlar daha memnundum, sanıyorum," dedi. "Evde daha uzun süre kalıyordu. İyi bir aileden gelme, doğru dürüst bir delikanlı bulsa sevineceğim."

"Önce prenses olması şart," dedi kocası. "Herkes için şarttır."

"Onunla alay etmen doğru değil."

"Belki de alay etmiyorumdur. O tür rüyaları hatırlıyorum. Son derece gerçektir o rüyalar."

"Çok sevimlisin, Mösyö."

"Garip şekilde heyecanlı ve memnunum, Marie. Bir koca hafta boyunca beni hep..." parmaklarını hafifçe kaldırdı, "...yukarlardaki dostlarım eğlendirecek."

"Bütün gece uyanık kalıp bütün gün uyuyacaksın."

"O kesin," dedi Mösyö Héristal.

19.... Fransası'nın olayları, benzersizliklerinden ötürü değil de, kaçınılmazlıklarından ötürü incelenmeye değer. Tarih okumak insana kehanet yeteneği vermese de, ihtimal çizgilerini ortaya koyar.

Fransız hükümetlerinin güvenoyu alamamak yüzünden düşmesi hiçbir zaman pek bir yenilik sayılmaz. Başka ülkelerde istikrarsızlık sayılan bu durum Fransa'da bir tür istikrar haline gelmiştir. Lord Cotten'in dediği gibi, "Fransa'da anarşi incele incele bir reaksiyon haline gelmiştir." Ayrıu Lord daha sonra da, "Bir Fransız için istikrar dayanılmaz bir istibdattır," demiştir. Ne yazık ki, Lord Cotten'i anlayacak duygusal yeteneğe sahip pek az insan vardır.

Son Fransız krizi ve ikinci krizi konusunda milyonlarca ateşli ve partizan kelimeler yazılmıştır. Şimdi bize olayları bir tarihçinin soğukkanlı ve değerlendirici gözüyle taramak kalmaktadır.

12 Şubat 19.... günü Mösyö Rumorgue, Monaco konusunda güvenoyu isteme durumuna düştüğünde, kendisinin sonucu önceden bildiğini hemen hemen herkes kabul etmektedir. Hatta çevresindekilerin pek çoğu onun artık başbakanlıktan kurtulmayı özlediğine inanmaktaydılar. Mösyö Rumorgue ortanın iki derece sağındaki Proto - Komünist Parti'nin başkanı olmanın yanı sıra, psikobotani dalında değerli bir uzmandı. Başbakanlığı kabul etmek için, Juan les Pins'deki arazisinde uzun yıllardan beri sürdürmekte olduğu "bitkilerin acı duyması" deneylerini yarıda bırakmak zorunda kalmıştı. Mösyö Rumorgue'un Hortikültür Akademisi'nde verdiği tebliğin bastırılmasıyla ortaya çıkan *Kırmızı Yoncada İsteri Eğilim ve Belirtileri* adlı kitabını pek az insan bilirdi. Eleştirmenlerin bazıları bir hayli ileri gitmiş, adamın an-

lattığı yoncadan bile daha deli olduğunu ileri sürmüşlerdi, ama onun bu eleştirmenlere karşı kazandığı akademik zafer belki de parti liderliğinden ve Fransa başbakanlığından soğumasında etken olmuş olabilir. *Savaş Yoluyla Barış* adlı dergi, Proto - Komünistlere karşı olmasına rağmen, herhalde Bay Rumorgue'un sözünü doğru yayımlamıştı: "Yoncanın tüm kusurlarına rağmen, yine de onunla duygusal ilişki kurmak Fransa halkının seçilmiş temsilcileriyle kurmaktan daha kolaydır."

Rumorgue Hükümetini başarısızlığa uğratan sorun ilginç olmakla birlikte, ulusal çapta büyük önemi olduğu iddia edilemezdi. Çoğu kimse, o sıra Monaco sorunu patlak vermeseydi, onun yerine başka bir şey olacağına inanmaktaydı. Mösyö Rumorgue bu işten şerefiyle kurtuldu, bir sonraki kitabı olan "Zerzevatlarda Kalıtımsal Şizofreni"yi sessiz sakin yazmaya koyuldu. Bu kitap birtakım Mendel Kanunlarına dayanıyordu.

Ne olursa olsun, Fransa kendini hükümetsiz bulmuştu. Cumhurbaşkanı Sonnet, Hıristiyan Ateist'lerden hükümet kurmalarını istediği zaman, onlar kendi aralarında bile anlaşamamışlardı. Aynı şekilde, Sosyalistler de bir destek bulamadılar. Hıristiyan Komünistler, Vergi Vermeyenler Birliği'nin desteğine rağmen başarısız oldular. Mösyö Sonnet işte bundan sonra tüm parti liderlerini Elysée Sarayı'ndaki o tarihi toplantıya çağırdı.

O zamanın partilerinin bir listesini vermek yararlı olacaktır, çünkü aradan geçen zamanda bazıları yok olmuş, yerlerine yenileri kurulmuştur. Cumhurbaşkanı'nın davetine katılan gruplar aşağıda güçlerine göre değil, yalnızca "orta"ya, yani "merkez"e göre coğrafi durumları dikkate alınarak sıralanmıştır. Elysée Sarayı'nda toplananlar şunlardı:

Muhafazakâr Devrimciler
Devrimci Muhafazakârlar
Kralcılar
Sağ Merkezciler
Sol Merkezciler
Hıristiyan Ateistler

Hıristiyan Hıristiyanlar
Hıristiyan Komünistler
Proto - Komünistler
Neo - Komünistler
Sosyalistler
ve
Komünistler
Komünistler de kendi aralarında aşağıdaki gruplara ayrılmışlardı:
Stalinist'ler
Troçkist'ler
Kruşçevnik'ler
Bulganinien'ler

Mücadele üç gün boyunca devam etti. Liderler balo salonunun brokar kanepelerinde uyudular, Cumhurbaşkanı'nın ikram ettiği peynir, ekmek ve Cezayir şarabıyla yaşadılar. Bir faaliyet ve kargaşalıktır gidiyordu. Elysée balo salonunun yalnız duvarları aynalarla kaplı olmakla kalmaz, tavanında da aynalar vardır. Bu yüzden orada sanki kırk iki parti lideri değil de, binlerce parti lideri varmış gibi görünüyordu. Her havaya kalkan yumruk elli yumruk oluyor, katı ayna yüzeylerinden yankılanan sesler de çevreye büyük kalabalıkların sesini yayıyordu.

Düşen Başbakan ve Proto - Komünistlerin lideri Mösyö Rumorgue, eşinin yolladığı bir telgraf üzerine toplantıyı terk edip Juan les Pins'e döndü. Karısının söylediğine göre, liderin "Kaygılı" adını taktığı Polonya - Çin melezi bir tohum fide veriyordu.

Yedinci günün sonunda konferans hâlâ hiçbir sonuca varamamıştı. Cumhurbaşkanı Sonnet, Elysée Sarayı'nın banyosunu delegelerin hizmetine açtı, fakat kirli çamaşırlarından sorumluluk alamayacağını açıkladı.

İşin ciddiliği, sonunda Paris basınına da yansımaya başladı. *Alligator* adlı mizah dergisi, şu anki durumun devamlı hale getirilmesini öneriyor, sebep olarak da, parti liderleri tedavülden çekildiğinden beri hiçbir ulusal krizin başgöstermemiş olduğuna işaret ediyordu.

Büyük tarihi kararlar, genellikle ufacık, uçarı nedenlerden kaynaklanır. İkinci hafta ilerlerken nispeten büyükçe siyasi partilerin liderleri seslerini çıkarmaya başladılar, sesler önce yükseldi sonra sertleşti, sonra boğuklaştı ve en sonunda da kayboldu.

İşte Kralcı Parti'nin liderlerinden kurulan küçük grubun söz alması bu zamana rastladı. Kurulabilecek yeni hükümetlerin hiçbirine katılma umutları olmadığı için şimdiye kadar konuşma falan yapmamışlardı. Bu yüzden de sesleri henüz kısılmamıştı. Sekiz günlük toplantıların kargaşasından sonra, Kralcıların bu sakinliği bir çelişki oluşturduğundan, patlama gibi etki yaptı.

Kont de Terrefranque kürsüye doğru yürüdü, mikrofonun başına geçti, Muhafazakâr Devrimcilerden Bay Triflet'in ateşli, ama kısık sesli konuşmasından hemen sonra konuşmaya başladı.

Mösyö le Kont duru, canlı bir sesle, Kralcı grupların güçlerini birleştirmiş olduklarını duyurdu. Kendisi Merovenj Hanedanı'na esastan ve değişmez bir bağla bağlı olduğu halde, Bourbon'larla anlaşmaya karar vermişti. Bunun nedeni, kendisinin adını aldığı hanedana sevgisinin azalmasından değil, Merovenj Sülalesinin direkt ahvadı olan bir prens bulunamamasındandı. Bu nedenle topluluğa Dük des Troisfronts'u tanıtmak istiyordu. Dükün teklifini yalnızca öteki Kralcı partiler değil, Fransa'nın zeki insanları da destekleyecekti.

Dük des Troisfronts, birkaç kuşaktan beri ailesinin baş karakteristiğini oluşturan yarık damak nedeniyle normal zamanlarda halk önüne pek çıkarılmazdı, ama bu sefer kürsüye geldi, sözlerinin yalnız duyulmasını değil, anlaşılmasını bile sağlamayı başardı.

"Fransa şu anda bir dört yol ağzında bulunuyor," dedi. "Pis, açgözlü ve yeteneksizlerin yırtık pırtık bayrağı altında Fransa dünyanın şanlı lideri olmaktan çıktı, içi kin dolu, durmadan dırdır eden, üçüncü sınıf bir güç durumuna düştü, bir yandan İngiltere'yle Amerika'nın, bir yandan da Komiserlerin çizmelerini başarısızca yalamaya çalışır duruma geldi," dedi.

Mösyö le Dük bütün bunları söyleyebilmiş olmasına kendi de o kadar şaşırdı ki, hemen yerine oturdu, esas konuya henüz gelmemiş olduğunu diğerleri ona hatırlatmak zorunda kaldılar. Ama bir kere hatırlatıldıktan sonra o büyük bir zerafetle tekrar ayağa kalktı, Fransa'nın cumhuriyet külleri arasından yeni baştan bir anka kuşu gibi yükselip dünyaya ışık saçması için krallık rejiminin tekrar ilan edilmesini önerdi, daha doğrusu emretti. Sözlerini gözyaşları içinde bitirdi, derhal salondan çıktı, sarayın kapısındaki Cumhuriyet Muhafızları'na, "Yenildim! Yenildim!" diye bağırdı. Oysa herkesin de bildiği gibi, hiç de yenilmemişti.

Dük des Troisfronts'un sözleri parti liderlerini şoka uğratıp sessizliğe sürükledi. Her biri kendi kalıbı içinde donmuş gibi göründü. Neden sonra, fısıldaşmalar, konuşmalar başladı. Parti liderleri kümeler halinde toplandılar, omuzlarının üzerinden arkalarına baka baka alçak sesle konuştular.

Komünist blokun fiili lideri olan Mösyö Deuxcloches, dış görünüşte yalnızca partinin Kültür İşleri Sorumlusu gibi mütevazı bir görevde olduğu halde, des Troisfronts'un önerisinin önemini ilk kavrayan insan oldu.

Mösyö Deuxcloches'un isteği üzerine Komünist grup balo salonundan çıktı, cumhurbaşkanının banyosunda yeniden toplandı. Ama bu noktada bir protokol zorluğu çıktı. Ortada iki yetkili, iki de oturacak yer vardı. Mösyö Douxpied partinin sekreteri olarak gözükmekle birlikte, kültür işleri sorumlusu olan Mösyö Deuxcloches'un gerçek dizginleri elinde tuttuğunu herkes biliyordu. Bu durumda, hangisinin tuvalete, hangisinin bideye oturacağı sorunu çıktı. Böyle bir sorun toplantıyı sonsuza kadar engelleyebilirdi, ama o sıra Mösyö Gustave Harmonie ortaya atılıp işi idare etti. "Evet, gerçi Komünist Parti Komünist Parti'dir ama, Fransa da Fransa'dır," dedi.

Mösyö Deuxcloches çenesini sinirli sinirli sıvazladı, bideye yürüyüp yerini alarak tarihi kararını verdi. Fakat ilerde çıkabilecek komplikasyonlar açısından, bu zahiri sapmanın yalnızca

mahalli şartlarla sınırlı olduğunu vurguladı. Almanya Partisi'nin böyle bir durumda kendini, öteki seçeneği yeğlemek zorunda hissedebileceğini söyledi. Bu kararının alkışlanması ona devam etme cesaretini verdi.

Mösyö Deuxcloches düşüncelerini şöyle savundu. "Komünist Parti'nin doğal işlevi devrimdir," dedi. Devrimi kolaylaştıracak her türlü değişiklik, partinin çıkarlarına, inkâr kabul etmeyecek biçimde uygun demekti. Fransa politikası bir anarşi durumundaydı. Anarşiye karşı devrim çok zordu, zira diyalektik olarak eğitilmemiş olan kamuoyunun zihninde devrim demek anarşi demekti. Bilgisiz kişiler, anarşinin yerine anarşiyi geçirmekte herhangi bir hikmet göremeyeceklerdi. Beri yandan, diye devam etti sözlerine, krallık rejimi devrim için doğal bir mıknatıs gibiydi ve bu gerçek, tarihe bakıldığında da onaylanabilirdi. Bu nedenle Fransa krallığının yeniden ilan edilmesi Komünistlerin yararına olacaktı. O zaman ayaklarına bir depar desteği bulacaklardı ve devrim de gerçekten hızlandırılmış olacaktı.

Mösyö Deuxcloches, parti sekreterine, dışarıya haber sızdırılmayacağına dair güvence verdi. Fransa partisi bu konuda oy kullanmayacaktı. Ancak kral tacını giydikten sonra, Fransa'nın boş vaatlerle ve emperyalist baskılarla kandırıldığını açıklama zamanı gelecekti. Bu arada devrime yönelik somut çalışmalara devam edilebilirdi.

Mösyö Douxpied birkaç saniye düşündükten sonra ayağa kalktı, Mösyö Deuxcloches'un elini iştiyakla sıktı. Bu hareket, aynı görüşte olmanın basit ve simgesel bir işaretiydi. Öteki üyeler de derhal onu izlediler. Yalnızca delegelerden bir tanesi, Komünistlerin çekimser kalması halinde Sosyalistlerin Hıristiyan Ateistlerle ve Proto - Komünistlerle güç birliğine gidip hareketi engelleyebileceklerine dikkati çekti.

Mösyö Deuxcloches, "O halde bunu yapmalarına engel olmalıyız," dedi. "Eğer Sosyalistler kendiliklerinden düşünemiyorlarsa bile, krallığın Komünistleri kontrol altında tutabileceği onlara hatırlatılabilir."

Bu söz büyük alkış topladı, delegeler tekrar balo salonuna döndüler.

Bu arada diğer parti liderleri de gruplar halinde toplantılar yapmaktaydı. Bir kere Sosyalistlerin kendilerine bir şeyler hatırlatılmasına ihtiyaçları yoktu. Kral'ın Komünistleri kontrol altında tutacağını zaten biliyorlardı. O engel de böylece ortadan kalktıktan sonra, Sosyalistler artık kendi benimsedikleri aşamalı değişim yolunda rahatça ilerleyebilirlerdi.

Hıristiyan Ateistlerin kendi aralarında vardıkları karara göre, partilerin şu andaki dağınık durumuyla ve bundan ortaya çıkan kargaşalıkla karşılaştırıldığında, her türlü karmaşıklıktan uzak olan kilisenin epey ilerleme kaydettiği ortadaydı. Oysa Krallık, Militant Kilise'nin doğal düşmanıydı. Halkın desteklediği bir krallığın, Roma manevralarına ne kadar başarıyla karşı koyabildiği, İngiltere örneğinde rahatça gözlemlenebilirdi.

Hıristiyan Hıristiyanlar ise, kraliyet ailesinin her zaman, tartışma götürmez biçimde Katolik olduğu, soylular takımının, özellikle eski rejimden gelenlerin de şimdiye kadar o yoldan ayrılmadıklarına göre, hayalleri gerçekleştikten sonra hiç ayrılmayacakları görüşünü benimsiyordu.

Sol Merkezciler büyük bir güç oluşturmaktaydılar. Hele de Sağ Merkezcilerle aralarında ortak noktalar bulabiliyorlarsa. Bu partiler ikisi bir arada, Yüz Aile diye bilinen grubu temsil etmekteydiler, ama İkinci Dünya Savaşı'ndan ve Amerikan Ekonomik Yardımı'ndan sonra belki onlara İki Yüz Aile demek daha uygun düşerdi. Bu iki parti yalnız maden ve imalat sanayilerini değil, aynı zamanda bankacılığı, sigortacılığı, emlakçılığı da temsil etmekteydiler. Aralarındaki tek fark Sol Merkezcilerin, Amerikan şirketlerinin uyguladığı biçimde bir emeklilik ve tıbbi yardım düzeni istemesi, Sağ Merkezcilerin ise bunu istememesiydi. Krallığın ilanı konusunda iki parti hemen hemen anında anlaşmayı başardılar, çünkü kral kesinlikle hem Sosyalistleri, hem de Komünistleri durdurabilir, böylelikle zam taleplerine, çalışma saatlerinin kısaltılması taleplerine de son verebilirdi.

Vergi Vermeyenler Birliği'nin vardığı sonuca göre, kraliyet rejimi Sağ Merkezcilerden de, Sol Merkezcilerden de vergi alacaktı. Bu zaten bu grubun varoluş nedeniydi. Düşünülen kraliyet rejiminin soylulardan vergi toplamayacağının farkındaydılar, ama onların zaten pek küçük bir grup oluşturduğunu, üstelik iflas düzeyinde parasız olduğunu öne sürerek, Kralcıların vergiden muaf olmasının önemli bir şey değiştirmeyeceğine karar verdiler.

Siyasal partiler arasında, yakın tarihte benzeri görülmemiş bir yön birliği oluşmaya başlıyordu. Her grup krallığı değişik nedenlerle, kendi yararına gördüğü nedenlerle desteklemekteydi. Komünistler, ilk kararlarına uygun olarak, asık suratlı bir sessizlik içine gömülmüşlerdi.

Tartışma Fransız basınında alevlendi. Basın da bu arada, artan tirajlar nedeniyle, konuyu kamuoyu gözünde canlı tutmakta kendi açısından yararlar görmekteydi. *Le Figaro* birinci sayfadaki başyazısında, ülkenin sembolü, bir terzi olacağı yerde, anlı şanlı bir kral olursa, Fransa'nın şerefinin ve gururunun daha çok yükselebileceğini savundu. Parisliler genelde değişiklik getiren önerileri her zaman tutarlardı. Lokantacılar, terziler, otelciler gibi derneklere gelince, onlara göre de Amerikalılar krallıklardan çok hoşlandığı için, yalnızca artacak turizmi düşünmek bile yeterdi bu teklifi desteklemeye. Çiftçiler, kırsal yöre halkları ve köylüler baştaki hükümete her an karşı olduklarından, iyi olsun, kötü olsun, her türlü değişikliği zaten istemekteydiler. Heveslıler Millet Meclisi'nde derhal oylamaya geçilmesi için baskı yapmaya başladılar.

Fransa'nın Kralcıları, daha doğrusu eskiden krallık olup da sonradan başka rejime dönmüş her ülkenin kralcıları, amaçlarından asla vazgeçmezler. Eşyanın tabiatından, hatta belki soyluluğun o zafer kazanmış şövalye tutumundan ötürü, günün birinde eski günlerin geri döneceği, bol paralı, kibar davranışlarla dolu altın çağını geri getireceği yolundaki umutlarından vazgeçmez, geçemezler. İşte o zaman şeref ve dürüstlüğün devri yeni baştan başlayacak, krala bağlılık, hizmet ve saygı yeniden canlanacaktır.

Hizmet edenlerle köylüler o zaman korunacak, savunulacak, bu kapkaççı dünyaya öyle kendi başlarına salıverilmeyeceklerdir. İnsan o zaman, bugünkü saldırgan ve açgözlü durumuyla değil, geçmişteki şan şerefi ile tanınacaktır. Majeste Kral, soylu ailelerin kibar çocuklarının başında âlicenap bir hünkâr gibi hüküm sürecektir. Kral doğru dürüst aileleri şefkatle yönlendirecek, hatalarını düzeltecek, kendilerini devreye sokmaya kalkanlar, ya da kuralları değiştirmek isteyenlere sert sitemlerde bulunacak, onları cezalandıracaktır. Kibar beyler o zaman bayanlara kibar davranacaklar, bayanlar da onlara güzel görünecek, zarif davranacaklardır. Bunlara inanmayanın soylular arasında yeri yoktur.

Kralcılar, Cumhuriyet'in damarlarında bir pıhtı gibiydi. Kralcı Parti gerçi kalabalık ve zengin olmadığı için pek sesini de çıkaramazdı ama, sımsıkı örülmüş, birbirine ihtirasla bağlı bir gruptu. Üyeleri arasında çıkabilecek anlaşmazlıklar hep sosyal nitelikli, ya da eski onur kavramlarıyla ilgili olup, her an çıt diye kırılmaya hazır o onuru korumaya dönüktü.

Millet Meclisi, kraliyete dönüşü giderek artan bir heves ve destekle tartışırken, Kralcılar kendi aralarında bir toplantıya çekildiler. Toplantı yeri, bir zamanlar Çek Sosyal Jimnastik Salonu ve Hitabet Kulübü olarak kullanılan, sonra Sovyetler Birliği'yle varılan *Anschluss*'u takiben terk edilen yerdi.

Kimse bir güçlük beklemiyordu. Bourbon Hanedanında hak iddia eden biri hazırdı. Hakları kabul edilmekte, zaten kendisi de bu mevkie uyacak biçimde eğitilip yetiştirilmiş bulunmaktaydı. Bereket versin bu toplantıya davet edilmemişti. O sıra orada bulunanlar şunlardı:

Vercingetorian'lar
Merovingian'lar
Carolingian'lar
Capetian'lar
Burgundian'lar
Orleanist'ler
Bourbon'lar

Bonapartist'ler

ve iki de çok küçük grup:

Angevin'ler (Bunları İngiltere'nin desteklediği rivayet edilmekteydi)

Sezaryen'ler (Bunlar da Julius'un soyundan geldiklerini iddia ediyor, eğri armalarını gururla taşıyorlardı.)

Bourbon'lar imparatorlar gibi yürüyor, sağa sola minik Bourbon gülücükleri dağıtıyorlardı. Bu gülücükler kralların sarhoşken kullandıkları gülücüklere benziyordu. Ama aday olarak Kont de Paris'yi ileri sürdükleri zaman kıyamet koptu.

Bonapartist'ler, gözleri dönmüş durumda yerlerinden fırladılar. Büyük dedesi mareşal asasını sırt çantasında taşımış olan Kont de Jour, "Bourbon mu?" diye bağırdı. "Neden Bourbon? Napoléon'un kutsal kanı tükendi mi? Üstelik de Orlean'la müşterek, ha? Baylar, biz Bourbon'larla Orleans'ların gölgesi altında mı yaşayacağız? Fransa krallığının devrilmesine çanak tutan o iki aileye mi tahammül etmek zorunda kalacağız? Bizler neden...?"

"Hayır!" diye haykırdı Angevin'ler. Bazılarına sanki konuşmalarında İngiliz aksam varmış gibi geldi.

"Merovenj'ler olsun, daha iyi!" diye bir çığlık koptu Capetian'lardan.

Savaş bir gün ve bir gece boyunca devam etti, bu arada soylu sesler kısılmaya, soylu yürekler gümbür gümbür çarpmaya başladı. Bütün aristokrat partizanlar arasında bir tek Merovenj'ler sakin, sessiz, telaşsız, memnun, hemen hemen içleri geçmiş haldeydi.

İkinci gün öğlene doğru, duydukları yorgunluk hepsine, Kralcıların bir kral seçmekteki başarısızlığının da tıpkı cumhuriyetçilerin bir hükümet kurmaktaki başarısızlığına denk düzeyde olduğunu belirtir durumdaydı. Gece bir ara, birini yollayıp birkaç kılıç getirtmişler, Kurallar'ı etkinlikle geçerli kılmaya uğraşmışlardı. İçlerinde şerefinin korunmuş olduğunu kanıtlayacak yara veya çizik almamış kimse kalmamıştı. Yalnızca tembel Merovenj'ler sağlam ve yarasızdı.

21 Şubat 19.... günü saat 10.37'de yaşlı Childeric de Saone yavaşça ayağa kalktı, o tozlu Merovenj sesiyle konuşmaya başladı (yine de, hâlâ çıkabilen tek tük sesten birinin onunki olduğunu kabul etmek gerekti).

"Soylu dostlarım," diye başladı sözlerine. "Bildiğiniz gibi ben, sizlerin varlığınızı kabul etmeyen bir hanedan soyuna mensubum."

Bourbon'lardan biri yorgun bir hareketle içinde kılıçların durduğu şemsiyeliğe doğru eğilirken Childeric elini havaya kaldırıp onu durdurdu.

"Yapmayın, sayın Marki," dedi. "Benim krallarımın hep dermansızlıktan yok olduğu tarih kayıtlarında yazılıdır. Biz Merovenjler tacı istemiyoruz. Dolayısıyla belki de hakemlik görevini üstlenmek, danışmanlık yapmak bize düşer." Solgun solgun gülümsedi.

"Bize öyle geliyor ki, Cumhuriyet yılları bu topluluk üzerine de izlerini kazımış. Efendiler, sizler tıpkı daha da az nitelikli bir toplumun seçilmiş temsilcileri kadar çılgınca hareket ediyorsunuz, üstelik onlardaki tahammül sizlerde yok. Bereket versin bu kapalı bir toplantı oluyor da kimseler bizleri göremiyor."

Topluluğa suçlu bir sessizlik çöktü. Childeric sözlerine devam ederken soylular başlarını utançla eğdiler.

"Benim dedelerimin gününde bu saltanat konuları daha soylu yöntemlerle çözümlenirdi," dedi. "Zehirlerle, hançerlerle, ya da cellatlarınhızlı ve merhametli elleriyle. Oysa şimdi kendimizi oylara teslim ettik. Pekâlâ, bari bunu soylular gibi kullanalım. En çok oy alabilen kazansın."

Childeric sustu, bastonunun topuzunu vida gibi çevirip çıkardı, bir zamanlar bastonun içine saklanan bıçağın yuvasına konmuş konyaktan bir yudum içti. Çok nazik bir sesle,

"Sözümü kesmeye hazır olan var mı?" diye sordu. "Pekâlâ, devam ediyorum. Açıkça görünüyor ki Bourbon'lar, Orleans'lar, Burgundy'ler, hatta genç Capet'ler bile ancak eski imha yöntemleriyle hüküm sürebilirler. Bu nedenle ben daha gerilere gitmeyi öneriyorum. Anjou soyuna gelince..." İşaretparmağıyla, ortapar-

mağrur Churchill'e layık bir zafer işareti yapıyormuş gibi açtı ama, yönünü dosdoğru karşıya çevirdi, o zaman da işaretin anlamı değişti.

Burgundy ayağa fırladı, "Kim? Siz?" diye bağırmaya niyetlendiyse de, kasılmış boğazından ses daha çok, "Kuuum? Suuuz?" şeklinde çıktı.

"Hayır," dedi Childeric. "Ben daha sonra gelen krallarım gibi yaşayıp sorunları onların çözdüğü gibi çözmeyi tercih ederim. Ben Fransa tahtı için Charlemagne'ın kutsal kanını teklif ediyorum."

Bourbon gök gürlemesini andırır bir fısıltıyla, "Deli misin?" diye patladı. "O soy kayboldu."

Childeric alçak sesle, "Hayır, olmadı," dedi. "Hatırlayacaksınızdır, soylu beyler sizin atalarınız henüz koyun güderken, İkinci Pippin Héristal halef konusuna ilişkin Sal geleneğini hiçe sayıp bütün topraklarını oğlu Charles'a bırakmıştı... sonradan Çekiç adını alan Charles'a."

"Ne olmuş yani?" diye sordu Bourbon. "Şimdiki duruma etkisi yok ki!"

"Charles Martel kanalıyla yok, o doğru. Ama hatırlarsanız Charles gayrimeşru bir çocuktu. Belki bu yüzden İkinci Pippin'in iki de meşru oğlu olduğunu unutuyorsunuz. Onları kendisi görmezden geldi ama, gerçeği değiştirmeye gücü ya da kudreti yeter miydi?"

"Bugün Paris'te Pippin Arnulf Héristal adlı bir adam yaşıyor. Sevimli bir adam. Amatör bir gökbilimci. Amcası Charles Martel de Seine Sokağı'nda küçük bir galerinin sahibi. Ailenin meşru kolundan gelme olduğuna göre, aslında Charles Martel adını kullanması biraz yersiz."

"Ama bunu kanıtlayabilirler mi?"

"Kanıtlayabilirler," dedi Childeric soylulara tatlı bir sesle. "Pippin benim eski bir dostumdur. Zeki adamdır. Çek hesabıma o bakar. Ona mabeyinci başı derim. Pek aman aman bir şaka sayılmaz ama, güleriz ikimiz. Pippin, Héristal ve Arnulf dev servetlerinden son geriye kalan iki bağın geliriyle geçinir. Soylu efendi-

ler, ben sizlere Charlemagne soyundan Majeste Pippin Héristal'in tacı altında birleşmemizi önermekten onur duyuyorum."

Zar artık atılmıştı. Gerçi fısıldaşmalar devam etti gitti, ama akşamın yorgun saatleri gelip çattığında bir başka ihtimal üzerinde anlaşmanın mümkün olmayacağı ortaya çıktı.

Sonunda soylular uzlaştılar. Hatta "Yaşasın Kral!" diye bile bağırmaya çalıştılar. Onun şerefine kadeh kaldırmayı başardılar, sonra da adını ve soy sicilini Millet Meclisi'nin toplanmakta olduğu kata kadar taşıdılar. Orada bu sözler büyük bir rahatlama duygusu ve büyük bir hevesle karşılandı, çünkü Fransız ulusunun nispeten zeki olan temsilcileri 1789 tarihinin pek o kadar da eski bir tarih olmadığının farkına varmış bulunuyorlardı. Oysa Héristal'dan... ya da Charlemagne'dan kim nefret edebilirdi?

Normal zamanda Mösyö Héristal hükümetin çalışmalarını ve siyasal olayları izlerdi. Ama meteor akınının heyecanı, yeni kameranın başarılı ve girift performansıyla birleşince onu geceleri taraçada, sabahları da şarap mahzenindeki karanlık odada tutuyordu. Yorgun, ama mutluydu. Gündüz de uyuyup bir sonraki akşam için enerji topluyordu.

Fransa Cumhuriyeti'nin oylamayla kaldırılıp yeniden Fransa Krallığı'nın ilan edilmiş olduğunu ülkede, hatta belki de dünyada bilmeyen tek kişi Mösyö Héristal'di. Bu durumda elbette ki, kendisinin IV. Pippin olarak oybirliğiyle yeni Fransa Kralı olarak seçildiğinden de haberi yoktu. Bu adın beğenilmesinin nedeni, Charles Martel'in 768 yılında ölen oğlu Kısa Pippin'in III. Pippin olarak kabul edilmiş olmasıydı.

Görevlendirilen komite, Fransa halkının isteğini bildirmek üzere bir zafer edasıyla Marigny Caddesi bir numaraya geldiğinde, saat sabahın dokuzuydu. Mösyö Héristal sırtında bordo robdöşambrıyla çalışma odasında Amerikan kahvesi içiyor, yatmaya hazırlanıyordu.

Onları nezaketle dinlerken, burnunun üzerine mandal gibi tutturulan kulpsuz gözlüğünü çıkardı, kızarmış gözlerini ovala-

dı. Önce tüm bitkinliğine rağmen bu haberi komik buldu, ama işin ciddi olduğunu anladığında derin bir şoka uğradı. Sağ elinin işaretparmağıyla gözlüğü tekrar burnuna oturttu, eyer üzerine yerleştirir gibi yerleştirdi.

"Baylar," dedi, "sizler bir şaka yapıyorsunuz ve... ifademi mazur görürseniz, pek de hoş bir şaka değil."

Onun inanmaması, komite üyelerinin ısrarını arttırdı. Yeniden güç kazanan sesleriyle bağrıştılar. Fransa'nın güvenliği ve geleceği için tahtı derhal kabul etmesi gerektiğini söylediler.

Bu kargaşanın arasında, Pippin koltuğunda arkasına yaslandı, mavi damarlı elini alnına kaldırdı, sanki bu gerçekdışı sahneyi silmeye çalıştı.

"İnsan bazen hayalinde bir şeyler canlandırır," dedi. "Özellikle de yorgun olduğu zamanlar. Umarım gözlerimi açtığım zaman burada olmazsınız, baylar. O zaman karaciğerim için bir ilaç yutarım."

"Ama Majesteleri..."

Pippin'in gözleri bir anda açıldı. "Ya, demek öyle," dedi. "Küçük bir umuttu. Bu Majeste sözü beni tedirgin ediyor. Demek bana tatsız bir şaka yapmadığınıza inanmam gerekiyor... yo, şaka yapacak tiplere benzemiyorsunuz... ama eğer deli değilseniz, bu gülünç teklifi yapma yetkisini kimden aldınız?"

Sağ Merkezcilerin temsilcisi Mösyö Flosse, sesine nutuk atıyormuş gibi bir ton vererek, "Fransa yeni bir hükümet kurmayı imkânsız buldu, haşmetmeap," dedi. "Birkaç yıldan beri hükümetler kendilerine bir politika seçtikleri anda düşüyorlardı."

"Biliyorum," dedi Pippin. "Belki de bizi korkutan, politikalar."

Mösyö Flosse devam etti. "Fransa'nın partiler ve gruplar üstü bir devamlılığa ihtiyacı var. İngiltere'de partiler değişebilir, ama krallığın çizdiği sürekli bir yön yine de kalıcı oluyor. Fransa da sahipti bir zamanlar aynı şeye. Ama onu kaybetti. Biz bunun yine sağlanabileceğine inanıyoruz, Majesteleri."

Pippin alçak sesle, "İngiltere kralları at yarışlarına giderken hangi şapkayı giymek gerektiği konusunda önemli ve kesin ka-

rarlar verirler," dedi... "Ama hiç aklınıza geldi mi, dostlarım, İngilizler hükümetlerini çok sever, vakitlerinin çoğunu onu kutlamakla, alkışlamakla geçirirler, oysa Fransızlar iktidardaki her hükümetten otomatik olarak nefret ederler. Ben de aynı tutum içindeyimdir. Bu Fransızların hükümet anlayışıdır. Bu konuda daha kapsamlı bilgi edininceye kadar, doğrusu yatıp uyumayı tercih ederdim. Ama sizler bu... planınızın ne büyük zorluklarla karşılaşacağını hiç düşündünüz mü? Fransa epey bir zamandan beri cumhuriyetle yönetiliyor. Tüm kuruluşları cumhuriyetçi, düşüncesi bile cumhuriyetçi. Galiba yatsam iyi olacak. Bu delegasyonu kimin yolladığını bana hâlâ söylemediniz."

Mösyö Flosse, "Senato ve Fransız Meclisi yalnızca Majestelerinin kabulünü bekliyor," diye bağırdı. "Bizi buraya Fransa'nın temsilcileri gönderdi."

"Komünistler krallığa oy verecekler mi?" diye sordu Héristal yumuşak bir sesle.

"Muhalefet etmeyecekler, Efendimiz. Onu garanti ediyorlar."

"Peki, ya Fransa halkı? Ellerinde tırmık ve çatallarla Paris'e saldırdıklarını, benimle bereket versin akraba olmayan bir hanedan sülalesinin de ellerinden kurtulamadığını hatırlıyor gibiyim."

Senatör Veauvache (Sosyalist) ayağa kalktı. 1948 yılında bir rüşveti reddederek tüm ulusun dikkatini kendi üzerinde toplayan Veauvache'dı bu. O sıralar ona Dürüst Jean diye ad takılmıştı. O adı büyük bir tevazuyla hâlâ da taşıyordu. Mösyö Veauvache çok ciddi bir sesle, "Bir kamuoyu yoklamasına göre Fransa halkı arkanızda tek adam gibi birleşecek," dedi.

Dürüst Jean, "Onun önemi yok," diye karşılık verdi. "Amerika'da, nabız yoklamalarının anavatanı olan yerde, hiç kimse bu hakaretamiz soruyu sorabilir mi?"

"Özür dilerim," dedi Pippin. "Herhalde çok uykulu ve yorgun olduğumdan, kafam karmakarışık olduğundan söyledim. Eskisi kadar genç de sayılmam..."

"Pöff!" dedi Mösyö Flosse iltifat dolu bir sesle.

"Ayrıca ben şeylerle meşguldüm..." Eliyle yukarıları gösterdi. "Ben meşgulken Madam beni haber ve havadislerle pek rahatsız etmez. Anlıyorsunuzdur, baylar, beni gafil avladınız."

Mösyö Flosse, "Reims'de taç giymelisiniz," diye bağırdı. Gözlerinden burcu burcu heyecan tütüyordu. "Eski gelenekleri korumalıyız. Fransa'nın size ihtiyacı var, Efendimiz. Büyük soyunuzun sağlayacağı güvenliği halkınızdan esirgeyecek misiniz?"

"Soyum mu?"

"Siz direkt olarak II. Pippin'in soyundan gelmiyor musunuz?"

"Ha! Demek mesele buymuş! Ama o zamandan beri o kadar çok hanedanlar gelip geçti ki..."

"Ama soyunuzu inkâr etmiyorsunuz, değil mi?"

"Nasıl inkâr edebilirim? Bu konu kayıtlarda var."

"Bizi red mi ediyorsunuz?"

"Çok saçma," dedi Pippin. "Bir cumhuriyetin kafasına koyduğu bir şeyi ben nasıl önleyebilirim... amacı kendini yok etmek bile olsa! Ben upuzun bir köpeğin upuzun kuyruğunun kırık ucuyum. Ben istesem, o köpeği sallayabilir miyim?"

"Fransa'nın size ihtiyacı..."

"Benim de uykuya ihtiyacım var baylar. Lütfen artık beni yalnız bırakın. Birkaç saat sonra uyandığımda inşallah sizin bir rüya olduğunuzu anlarım."

Héristal, basında "Tarihi Uyku" diye anılan uykusunu uyurken, Sorbonne öğrencileri "Yaşasın Kral!" diye bağırarak Champs Elysée'de yürüyüşe geçtiler. İçlerinden dördü Eyfel Kulesi'ne tırmandı, antik bir kraliyet flamasını ta tepeye diktiler. Flama orada dört rüzgâra uyup zaferle dalgalanmaya başladı.

Vatandaşlar sokaklara döküldüler, heyecan içinde şarkılar söyleyip dans etmeye koyuldular.

Seine nehrinin yukarı tarafındaki kooperatif depolarından çıkarılan şarap fıçıları yollarda yuvarlanarak yürütüldü, köşe başlarında doğrultulup açıldı.

Moda tanrıları çizim sehpalarının başına koştular.

Schiaparelli bir saat içinde "Rêve Royale" adlı bir parfüm lanse etti.

L'Espèce, Cormoran, Paris Minuit, L'Era ve *Monde Dieu*'nün özel baskıları rotatiflerden çıktı, piyasada kapışıldı.

Charlemagne'ın arması büyülüymüş gibi dükkân vitrinlerinde beliriverdi.

Amerikan büyükelçisi hükümetinden aldığı talimat uyarınca kutlayabileceği birini boş yere aradı durdu.

Dalga Paris'ten taştı, yoğun halkalar halinde taşraya yayıldı, her yerde kamp ateşleri yakılmaya, bayraklar dalgalanmaya başladı.

Bütün bunlar olurken kral hep uyuyordu. Ama Madam her saat başı köşedeki gazeteciye bir sefer yapmakta, yeni çıkan gazeteleri alıp onun masasına üst üste dizmekteydi.

Paris çevresindeki uçaksavar bataryaları gecenin iki buçuğunda kralı selamlamak üzere top atışlarına başlamasa, Pippin belki bütün gece ve ertesi gün boyunca uyuyacaktı. Atışlar sırasında dört vatandaş ölmüş, otuz ikisi de yaralanmıştı. Bu otuz iki yaralı, hastanedeki yataklarından sadakatlerini ve heyecanlarını belirten açıklamalar yaptılar.

Uçaksavarların ateşe başlaması Pippin'i uyandırdı. İlk aklına gelen düşünce, "Galiba Clotilde eve dönüyor," demek oldu. Nereye çarpmıştı acaba kız bu sefer?

İkinci bir atış onun dirseği üzerinde doğrulmasına yol açtı. Sol eli çevreyi yokluyor, başucu ışığının düğmesini arıyordu. "Marie!" diye seslendi. "Marie! Neydi o ses?"

Madam kapıyı açtı. Kolları, kucağı gazete doluydu. "Kralı selamlıyorlar," dedi. "*L'Espèce*'in dediğine göre yüz bir pare top atılacakmış."

"Ulu Tanrım!" dedi Pippin. "Ben de Clotilde geldi sandım." Kolundaki saate baktı, sonra sesini toplara rağmen duyurabilmek için yükseltti. "Saat üçe çeyrek var. Clotilde nerede?"

Madam soğuk bir sesle, "Prenses motosikletine bindi, tebaasını Versailles'a götürüyor," dedi. "Orada bahçedeki fıskiyeleri açacak."

Pippin, "Demek rüya değilmiş!" dedi. "Bayındırlık Bakanı bunu duyarsa... burnuma giyotin kokuları geliyor. Marie, bu insanlar bu saçmalığı ciddiye alıyorlar galiba. Charles Amca'yla konuşmak istiyorum."

Şafak sökmek üzereyken, amca yeğen Seine Sokağı'ndaki galerinin arkasında karşı karşıyaydılar.

Pippin, Charles Martel'in dükkânında uzun süre kepenklere vurmuş, sonunda yaşlı adam sırtında geceliği, başında takkesiyle, uykudan homur homur homurdanarak kapıyı aralayıp ona bakmıştı. Bir süreyi daha homurdanarak, sabah kakaosunu hazırlayarak, pantolonunu ayağına çekerek geçirdikten sonra, Charlie Amca maroken koltuğuna yerleşti, lambanın yeşil abajurunu ayarladı, gözlük camlarını sildi, kendini işe hazırladı.

"Sakin olmayı öğrenmen gerek Pippin," dedi. "Yıllardır hep sana sakin olmanı öğütler dururum. Şu senin... kuyrukluyıldızların için çıkageldiğin zaman da, bırak yıldızlar bir fincan kakaoyu beklesin demiştim sana. Clotilde'in başı, atış talim yerinde jandarmalarla ufak çapta derde girdiği zaman da sakin ol dememiş miydim? Sonunda da işler tatlıya bağlanmıştı, unuttun mu? Sen kızın atlı karıncadan ateş ederken patlattığı birkaç ampulün parasını ödedin, Clotilde de hayatının hikâyesini bir Amerikan dergisine sattı. Sakin ol, Pippin, sakin ol! Tek öğüdüm bu."

"Ama halk çıldırıyor, Charlie Amca."

"Hayır, yavrum, o kuramdan vazgeç. Fransızlar eğer bir çıkarları yoksa asla çıldırmazlar. Şimdi sen diyorsun ki, o temsilci heyet her partinin adamlarından oluşuyordu ve geldiklerinde Fransa'nın geleceğinden söz ettiler."

"Fransanın istikrarlı bir hükümeti olmalı diyorlar."

"Hmmmm," dedi Charlie Amca. "En son isteyecekleri şey budur gibi gelirdi bana hep. Belki de partiler ortak bir yönü ayrı ayrı nedenlerle seçmişlerdir, Pippin. Evet, öyle olmalı. Ve sen de, benim zavallı yavrum, Amerikalıların piyon dediği role seçildin."

"Ne yapabilirim, Charlie Amca? Nasıl kurtulabilirim bu... bu piyonluktan?"

Charlie Amca bir süre gözlüğüyle dizkapağına tıp tıp vurdu, hapşırdı, dirseğinin dibindeki ocakta duran maşrapadan kendine bir fincan daha kakao aldı, sonra başını ağır ağır iki yana salladı.

"Bana zaman tanır, beni sakin bırakırsan, belki bu işin siyasal dayanaklarını anlayabilirim. Ama şu anda senin için hiçbir kurtuluş yolu göremiyorum. Meğer ki gururla banyona çekilesin, sıcak suya girip iki bileğini kesesin..."

"Kral olmak istemiyorum ben!"

"Eğer intihar hoşuna gitmiyorsa, sevgili yavrum, seni avundurabilecek bir düşünce daha var. Nasılsa yakında suikast girişimleri başlayacaktır. Kim bilir, belki içlerinden bir tanesi başarılı da olabilir."

"Hayır diyemez miyim, Charlie Amca? Hayır, hayır, hayır, hayır! Neden diyemeyeyim?"

Charlie Amca içini çekti. "Şu anda aklıma iki neden geliyor. Daha sonra başka nedenler de gelir. Birincisi, Fransa'nın sana ihtiyacı olduğunu söyleyeceklerdir. Ne burada, ne başka ülkelerde, bu söze karşı koyabilen kimseye rastlanmış değildir. Yaşlı, hasta, budala, yorgun, müstehzi, kurnaz, hatta yurdunun geleceği için tehlikeli bir adama bile gidip, vatanının sana, yalnız sana ihtiyacı var deseler, kürsüye sedyeyle taşınıp yeminini etmeye de, canını vermeye de razı olur. Yo, senin için hiçbir kurtuluş yolu göremiyorum. Eğer Fransa'nın sana ihtiyacı var derlerse işin bitik demektir. İnşallah Fransa'nın da işi bitik değildir diye dua edebilirsin ancak!"

"Ama belki..."

"Bak, gördün mü, daha şimdiden yakayı ele vermişsin," dedi Charlie Amca. "İkinci neden daha sinsi bir şeydir ama, birincisinden daha az güçlü değildir. O da aristokrasinin sayısal gücüdür. Dur, bunu sana açıklayayım.

...Aristokrasinin en büyük rahatlık ve lüks içinde üreyebileceği ortam, demokratik ve cumhuriyetçi rejimlerdir. Krallık rejimi altında aristokratlar elenir, kontrol edilir, hatta şu ya da bu nedenle tasfiye bile edilirken, cumhuriyet ortamında soylular tavşan gibi ürerler. Beri yandan aşağı sınıflar sanki birdenbire kısırlaşı verir. Bunun en iyi örneğini Amerika'da bulabilirsin. Orada bir soylunun torunu olmayan tek insana rastlayamayacağın gibi, büyük bir reisin soyundan gelmemiş tek Kızılderili'ye de rastlayamazsın. Cumhuriyet Fransası'nda da, pek o kadar olmamakla birlikte, aristokratlar inanılmaz bir çoğalma yeteneği göstermiştir.

Şimdi bunların hepsinin senin üzerine üşüşmesi tıpkı serçelerin... yo, bu benzetmeyi tamamlamak istemiyorum. Senden Çirkin Louis'nin zamanından bu yana görülmemiş imtiyazlar isteyeceklerdir, sevgili yavrum. Ama o kadarla da kalmayacak, para da isteyeceklerdir."

Pippin sefil bir sesle, "Ne yapacağım, Charlie Amca?" diye inledi. "Neden bir iki kuşak daha bekleyemediler? Ailenin bir başka kolu daha yok mu ki..."

"Hayır, yok," dedi Charlie Amca. "Olsa bile, yalnızca birinci nedenin Madam ve Clotilde'le birleşmesi seni sürüklemeye yeter. Hem bir şey daha var. Her Fransız erkeği senin tahta çıkmana karşı bile olsa, her Fransız kadını seni saltanata doğru itecektir. Manş Denizinin karşı kıyısına aç gözlerle bakıp İngiltere hanedanını küçümseyerek, ona için için imrenerek az mı yıllar geçirdiler? Pippin, yavrum, senin işin bitik," dedi Charles. "Sen kraliyetin piyonusun. Bence tek yapabileceğin, durumu iyice inceleyip içinden hoşuna gidebilecek bir iki şey bulmak. Şimdi artık beni bağışlamanı rica edeceğim. Elinde üç imzasız Renoir'la bir müşteri geliyor."

Pippin, "Neyse, kendimi pek de yalnız hissetmiyorum," dedi. "Senin de unvanlarını almak zorunda olduğunu bilince..."

Charlie Amca, "Üç kere kirletilmiş bir isim!" diye patladı. "Ben onu unutmuştum bile!"

Pippin gözleri kamaşmış durumda galeriden ayrıldı. Çevresini hiç görmeden Seine'in yukarısına doğru, sol kıyı boyunca ilerledi, Notre-Dame'ın, antrepoların, şarap depolarının önünden geçti, köprüleri aştı, fabrikaları geçti, Bercy'ye varıncaya kadar hiç çevresine bakmadı.

Bu uzun gezisi boyunca belki de zihni, laboratuvarda labirente bırakılmış bir fare gibi kurtuluş yolları arayıp duruyor olabilirdi. Çeşitli yolları, geçitleri, delikleri yoklamış, her birinin sonunda burnunu bir tel örgüye çarpmış olabilirdi. Gerçek ortadaydı. Kraldı kendisi... ve hiçbir kurtuluş yoktu.

Bercy'de sendeleyen adımlarla bir kahveye girdi, küçük, mermer bir masaya oturdu, yan tarafta oynanan domino oyununa görmeyen gözlerle baktı, saat henüz öğleni bulmamış olduğu halde kendine bir Pernod ısmarladı. Önüne konan içkiyi o kadar çabuk bitirip yenisini söyledi ki, domino oynayanlar onu turist sanıp, kullandıkları dile dikkat etmeye çalıştılar.

Üçüncü Pernod'sunu içerken Pippin'in, "Pekâlâ öyleyse," dediği duyuldu. İçkisini bitirip elini sallayarak bir yenisini istedi, kadeh önüne konduğunda, eğilip ona doğru konuştu.

"Demek bir kral istiyorsunuz, dostlarım! Ama bunun tehlikelerini de düşündünüz mü? Nasıl bir şey yaratmakta olduğunuzu biliyor musunuz?" Domino oynayanlara döndü. "Benimle şerefe kadeh kaldırma onurunu bahşeder misiniz?" diye sordu.

Ciddi ciddi kabul ettiler. Bir Amerikalı olarak, adamın doğrusu çok güzel Fransızca konuştuğunu düşünüyorlardı.

İçkiler gelince Pippin kadehini kaldırdı. "Kral istiyorlar! Kralın şerefine içiyorum! Yaşasın Kral!" içkiyi dikip bitirdi. "Pekâlâ, dostlarım," dedi. "Aradıkları kralı bulmaları pek mümkün. Oysa bu onların dünyada isteyecekleri en son şey. Evet, sonunda bir kral bulacaklar karşılarında." Masadan kalktı, kapıya doğru ilerledi. Adımlarının yavaş ve azametli olduğu dikkat çekti.

Krallığı yeniden canlandırmak pek göründüğü kadar kolay bir iş değildir. Bir kere, ne tür bir krallık istendiği sorunu vardır. Pippin meşruti bir krallığı kuvvetle tercih ediyordu. Yalnızca kalben liberal bir insan olduğu için değil, mutlaki krallığın sorumluluğu çok fazla olduğu için de böyle düşünüyordu. Kendini, başarıya ulaşmak için gerekli tüm çabaları gösteremeyecek kadar tembel, tüm kusurların suçunu üstlenemeyecek kadar da korkak buluyordu.

Pippin'in isteği üzerine, gerekli süreci saptamak amacıyla oluşturulan tüm parti temsilcilerinden kurulu heyet, pek temkinli davranmaktaydı. Kral daha toplantının ilk başında, pek can sıkı-

cı bir sorunu ortaya attı. Amerikan hükümeti bu değişikliğe ne diyecekti ve acaba Amerika Dışişleri Bakanlığı yeni Krallığa da Cumhuriyete yaptığı yardımları sürdürmek isteyecek miydi?

Hem Sağ, hem Sol Merkezcileri temsil etmekte olan Mösyö Flosse bu tür kuşkuları bertaraf etmeyi başardı. "Liberal hükümetlere karşı güvensizlik göstermek, daha sorumlu davranışlı saydıkları nispeten otoriter hükümetleri desteklemek Amerikan dış politikasının temel ilkelerindendir," dedi.

Mösyö Flosse örnek olarak Venezüella, Portekiz, Suudi Arabistan, Ürdün, Mısır, İspanya ve Monaco'yu göstererek Amerikalıların bu garipliğini kanıtlamaya çalıştı. Hatta daha bile ileri gitti, SSCB Halk Cumhuriyetlerinin, Polonya, Çekoslovakya, Bulgaristan, Çin ve Kuzey Kore'nin de geçmişte diktatörlükleri ve mutlaki krallıkları demokrasilere, seçimle gelmiş hükümetlere tercih etmiş olduklarını söyledi.

Bu tercihlerin nedenlerini anlamak pek kolay değildir, diyordu Mösyö Flosse. Hatta anlamak belki utanç verici bile olabilir. Ama böyle bir tercihin tarihsel bir gerçek olduğunu bilmek yeterlidir. Sözlerine devamla, Amerika açısından ayrıca Fransa tahtına karşı duygusal bazı bağların da söz konusu olduğunu ekledi.

"Amerika sömürgeleri bağımsızlık savaşlarını tek başlarına verirken, askerleriyle, paralarıyla, savaş malzemesiyle onların yardımına koşan kimdi? Kim okyanusları aşıp Amerikan ordularında çarpışmaya koştu? Halktan insanlar mı? Hayır, soylular!"

Mösyö Flosse'un önerisine göre kralın ilk resmi adımı, Fransa'yı komünizm karşısında daha güçlü kılmak amacıyla Amerika'dan yardım istemek, aynı zamanda dünya barışını sağlayabilmek amacıyla da komünist ülkelerden ona eşdeğerde bir yardım istemek olmalıydı.

Gerek Amerika Birleşik Devletleri'nin, gerekse Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği'nin bu talebe olumlu ve hevesli cevaplar vermeleri, Mösyö Flosse'un durumu iyi değerlendirdiğini ortaya koydu. Amerikan Kongresi yalnız istenenden fazla para vermekle kalmamış, ayrıca okul çocuklarından toplanan Lafa-

yette Fonu sayesinde Versailles Sarayı'ndaki kral dairesinin yeniden onarımına da başlanabilmişti.

İlk heyecan patlamasından sonra, devlet memurları arasında bir kaygı başgösterdi. Postacılar, müfettişler, ordular halindeki küçük memurlar, umumi hela bakıcıları, ulusal anıt bekçileri, gümrük muayene görevlileri, müfettiş müfettişleri... bunların hepsi, durumu ikinci kere düşündüklerinde kendi yaşam şartlarının gerileyeceğinden korkmaya başladılar. Fakat kral yayımladığı genel bir bildiriyle statükoyu donduracağını açıklayınca, hem herkes rahatladı, hem de bu ödünden yararlananlar arasında krala karşı coşkun bir bağlılık doğdu.

Bu arada Ulusal Anıtlar Bakanı krala üç yüz bin franklık bir fatura çıkardı. Bu masraf, Prenses Clotilde'in yalnızca Versailles'daki fıskiyeleri açmakla kalmayıp, tüm projektör ışıklarını da iki gece boyunca yakmış olmasından kaynaklanıyordu. Fatura önce Prensese sunulduğunda, o elinin şahane bir hareketiyle konuyu bir kenara iter gibi yapmıştı.

Pippin, Cambon Sokağı'ndaki Chase Bankası'nda bulunan hesabında yalnızca yüz yirmi bin frank parası bulunduğunu kanıtlayabildi. Ama Amerika'dan gelen ilk borç, konuyu herkesi mutlu edecek biçimde çözümlemeyi sağladı.

Krallığı kurmak gerçi zor ve karmaşık bir işti ama, Kralın Reims'de taç giyme töreninin zorlukları onu bile bastırdı. Soyluların cumhuriyet ortamında çoğalmasına ilişkin tahminlerinde Charles haklı çıkmıştı. Soylular yalnızca akıllara sığmayacak kadar çoğalmakla da kalmamışlardı. Üstelik taç giyme töreninin nasıl olması gerektiği konusunda da bir türlü fikir birliğine varamıyorlardı. Bu işin eski geleneksel bir biçimde yapılacağını hepsi kabul ediyordu, ama hangi eski geleneğe göre?

Konuya hayati ilgi gösteren gruplar, taç giyme töreninin yaza kadar ertelenmesini istiyorlardı. Büyük terzilere saray elbiseleri için siparişler akmaktaydı. Seramik sanayiinin, üzerinde yalnız-

ca kraliyet arması değil, aynı zamanda kralla kraliçenin profilleri bulunan milyonlarca fincan, tabak, kül tablası ve plaka yapıp hazırlaması gerekiyordu. Yazın yeni bir turist akını da gelecekti. Bu akım, girişimi kârlı hale getirmeye tek başına bile yeterdi zaten.

Daha önce hiç akla gelmemiş konular hayati önem kazanmaya başladı. Yeni atanmış protokol görevlileri, kral muhafızları, özel oda ve dairelerde hizmet edecek soylular, nedimeler ortalıkta fır dönüyor, "Kraliyet Tarihi"nin yazılmakta olduğu odalarda sabahlara kadar ışıklar yanıyordu.

Müzeler talan edilip atlı arabalar, kostümler, bayraklar arandı. Kütüphanelerin altı üstüne geldi. Ülkedeki madeni ve kâğıt paraların değiştirilmesi gerekti. Arma ve zırh resimleri sayesinde işsiz ressam kalmadı. Soylular öyle bir faaliyet içindeydiler ki, her bir şilt elden geçip yenileniyordu. Sola kavisli armadan oybirliğiyle vazgeçildi. Onu kullanmak, yaşayanların tutumuna bezdirici bir tekdüzelik getirecek, ölülerin onuru için de alçaltıcı olacaktı.

Ömürlerinin yarı süresinde işsiz kalan atlı araba yapımcıları, yarı bunak emekliliklerinden sürüklene çekile hayata döndürüldüler, devlet arabalarının süsü püsüyle, yaylarının takılmasıyla uğraşmaya zorlandılar.

Zırhçılar el zırhlarının, dizliklerin, maske ve miğferlerin parlatılıp yağlanmasını yeni baştan öğrenmek zorunda kaldılar, zira gençlerin çoğu törene, hava nasıl olursa olsun, zırhlar içinde katılmak istiyordu.

Naylon sanayii her fabrikaya bir ek vardiya ekledi, kadife ve güve yemez taklit kürk taleplerini karşılamaya çalıştı.

Tacın kendisi de sorun yaratıyordu. Ortada taç yoktu. Ama Van Cleef, Arpels, Harry Winston ve Tiffany tüm imkânlarını birleştirdiler, sanatçılarını bir araya getirdiler, değerli taşlarını ortaya çıkardılar ve yaklaşık bir metreye yakın yükseklikteki tacı yaratmaya koyuldular. Tacın üzerinde o kadar çok mücevher vardı ki, tahtın arka tarafına bir yaslanma desteği yapmak şart oldu. Aksi halde tacın ağırlığı kralın boynunu kıracaktı. Taç dört papaz tarafından taşındı, törenden sonra yeniden dağıtıldı, taşları

birer birer ayrılıp on iki milyon dolarlık bir kârla satıldı, tacı yaratan firmalara da kraliyet armasını teşhir etme hakkıyla "Fransa Kralı'nın Taç Yapımcıları" unvanını taşıma hakkı bahşedildi.

Devlet işlerinin, mali konuların, uluslararası ilişkilerin ve protokolün dışında, cumhuriyetten krallığa dönüş için daha binlerce küçük ayrıntı gerekliydi. Bunlar pekâlâ sıradan vatandaşların gözünden kaçabilirdi.

Paris'te bir anda, unutulmuş ve kaybolmuş sanatların okulları açıldı: Yürüme okulları, (bastonlu ya da bastonsuz), selam verme okulları, reverans okulları, el öpme okulları, yelpaze sallama okulları, davranış okulları, şeref okulları. Eskrim hocaları sınıflarını epey kalabalıklaşmış buldular. Namludan doldurulan piştovun kullanımı konusunda dünyanın son yetkilisi sayılan yaşlı General Victor Gonzel, elli kadar genç saray görevlisine her gün ders vermek zorunda kaldığını gördü.

Pippin bütün bu hazırlıkları kaygı ve kuşkuyla izlemekteydi. Eli baltalı bir muhafız birliği kurulmasını önermeye gelen heyet yüzünden Pippin bir ay tutulmasını kaçırmış bulunuyordu. Geleneksel saray cücelerinin patırtısı onu sonunda Charlie Amca'nın galerisine kaçmaya zorladı.

"Folies Bergère bir yarışma açıyor," diye yakındı amcasına. "Bir Kral Metresi seçecekler, Charlie Amca. Gençliğimde, böyle şeylerin benden beklendiğine inandığım zamanlarda, bu milli geleneğe ben de uydum. Çok pahalı olmasına, bir süre sonra insana can sıkıcı gelmesine rağmen. Ama şimdi... dünyanın her ülkesinden adaylar geldiğini duymuş muydun? Yapamam, Charlie Amca. Marie bile zorluyor beni. Lanet olsun, Charlie Amca, sen hiç o kızların aralarında nasıl konuştuklarını duydun mu?"

Charlie Amca, "Ben bu işten türlü usullerle kaçmayı başardım," dedi. "Sevgili çocuğum, bazı konularda kraliyet yetkini kullanmayı başarabilirsin, ama eğer bir Fransa Kralı'nın, halkını çeşitli lüksleriyle, cazip güvenilmezliğiyle neşelendirecek bir metresi olmadan işi idare edebileceğini düşünüyorsan fena halde yanılıyorsun."

"Ama kral metresleri her zaman milletin başını belaya sokmuşlardır."

"Elbette, yavrum. Elbette... o da işin bir parçası. Yoksa gökbilim merakın tüm oranlama duygularını ve tarih bilgilerini sildi mi senin?"

"Kendime bir papaz bulurum!" dedi Pippin hırsla. "Yapacağım bu sonunda! Bir yerlerden kendime bir Mazarin ya da bir Richelieu bulurum, işleri ona bırakırım."

"Adına layık bir papaz-başbakanın da metres konusunda son derece sert davranacağını göreceksin," dedi Charles Amca. "Kendin düşün de bak... Elbisesiz sokağa çıkmış gibi olursun. Fransız milleti buna asla tahammül edemez."

"Kendi özel hayatıma bile hakkım yok," diye sızlandı Pippin. "Daha taç bile giymedim, şimdiden bir anlık huzurum kalmadı. Ayrıca senin de soyundan gelen görevleri pek ciddiye almadığını söylemem gerek. Bana gelen bir rapora göre bir tavan arası dolu imzasız Boucher bulmuşsun."

"İnsan yaşamak zorunda," dedi amcası. "Ama seni terk ettiğimi sanma. Hep senin adına düşünüyorum. Pippin bak, beni dikkatle dinlemeni istiyorum. Amerika'da görevinin getirdiği beklentileri kendi çıkarlarıyla çelişkili bulan bir baş yönetici ilginç ve pratik bir çözüm yolu bulmuş. Görevine ya da partisinin işlerine ait tüm ayrıntıları, büyük reklam şirketlerinden birine devretmiş.

Bu tür şirketler çok sayıda eleman çalıştırıyorlar ve... neydi onun adı... bir know-how birikimleri var. Bu sayede halkla ilişkileri, teşkilat işlerini, muhaberatı, basın bültenlerini ve atamaları yapabiliyorlar. Eğer böyle bir şirket, bir cumhurbaşkanının, bir siyasal partinin pazarlamasını yapabiliyorsa, bir kralı neden pazarlayamasın? İstihbaratlarını bir düşünsene! Dış ilişkilerde seçecekleri politika, ilgisini kaybetmiş eski bir memurun beyninden kaynaklanan bir şey olmayacak. Karşı tarafla mümkün olan en kârlı işi yapabilmeye yönelik olacak. Edeceği kâr, göstereceği şefkate ve bilgeliğe bağlı olan bir acentalıktan daha şefkatli, daha bilge davranabilecek kimse var mıdır? Eğer böyle bir ilişki-

yi kurabilirsen, o zaman teleskopunun başına dönebilirsin, Pippin. Reklam şirketi hem her şeyi ayarlar, hem de basına vereceği raporların en uygun biçimde ve gerektiği zamanlarda çıkmasını sağlar. Hatta metresinin ihtiyaçlarını bile onlar karşılayabilirler."

"İdeal bir şey galiba," dedi Pippin.

"O kadarla bile kalmıyor, çocuğum. Televizyonda konuşma yapmak gibi basit bir konuyu ele alalım. Fransa Kralı olarak televizyonda da gözükmen gerekeceğini tahmin ediyorum."

"Ne yaparlar?"

"Diyelim ki bir başkan, konuşma yapacak. Hiçbir şey şansa bırakılmıyor. Konuşma, telaffuz, heyecan uzmanları ona provalar yaptırıyorlar. Çekicilik konusundaki ustalığını her türlü kuşkunun üstünde kanıtlamış biri ona 'koç'luk yapıyor."

"Marilyn Monroe gibi mi..."

"Eh, onun gibi bir şey. Ama iş o kadarla da bitmiyor. Adamın makyajını Westmore Brothers kuruluşu üstleniyor. Mesleğin en iyileri. Adam yalnızca konuşmakla kalmıyor. Hem de hiç kalmıyor. Bir sahne amiri var. Sahne hazırlanıyor. O konuda da provalar yapılıyor. Olay şahane bir doruğa yükseliyor. Eğer adam yalnızca konuşuyor olsa, belki söyledikleri samimi şeyler olabilirdi, ama samimi gibi gözükmezdi. Bu son derece önemlidir, çünkü konuşan o konuşmayı kendisi yazmamıştır, anlıyorsun, değil mi? Acentalık yazmıştır. Yoğun görevleri bazen başkanın provaya girmeden önce o yazıyı okumasına bile olanak vermez. Acaba diyorum..."

"Acaba ne?"

"Senin köpeğin var mı?"

"Marie'nin bir kedisi var."

"Neyse, ziyanı yok. Belki Fransa'da o kadar önemi olmaz."

"Sence o acentalıklardan biri bu işi alır mı, Charlie Amca?" diye sordu Pippin hevesle. "Onlar açısından... değer mi?"

"Ben belli etmeden birkaç sondaj yapayım, yavrum. Sormaktan bir zarar gelmez. Başka bazı işler kadar kârlı olmasa bile, belki saygın bir müessese Fransa Kralı'nı temsil etmeyi prestij

açısından çekici bulabilir. Buna müessese itibarı diyorlar galiba. Sorarım, Pippin. Umut etmekten başka yapılacak bir şey yok."

"Bütün kalbimle umut ediyorum," dedi kral.

Paris'te ilkbahar her zaman güzel olurdu. Krallıkla ve Fransızlıkla ilgili tüm malların yapımı için fabrikalar gece vardiyaları da çalıştırmak zorunda kalıyorlardı. Herkesin kendini pek iyi ve pek güven içinde hissetmesi, ücretlerde yapılan indirimi haklı gösterdi.

Tahmin edilebileceği gibi Madam da kendi durumundaki değişikliği gerçekçi ve enerjik bir biçimde kabullendi. Onun açısından bu iş bir evden bir eve taşınmaya benziyordu. Daha büyük çapta tabii... ama sorunlar aynıydı. Madam listeler yaptı. Kocasının sorumluluklarını yeterince ciddiye almadığından yakındı.

"Evin içinde gezinip duruyorsun," dedi ona. "Oysa yapılacak binlerce iş olduğunu kim baksa görebilir."

"Biliyorum." Pippin'in bunu söylerken kullandığı ses tonu, Madamın çok iyi tanıdığı bir ses tonuydu. Söyleneni dinlemediği zamanlar kullanırdı o sesi.

"Oturup okuyorsun."

"Biliyorum hayatım."

"Böyle bir zamanda, neymiş o okuduğun önemli şey?"

"Efendim?"

"Ne okuyorsun diyorum."

"Tarih."

"Tarih mi? Böyle bir zamanda ını?"

"Kendi ailemin tarihini ve bizden sonraki bazı ailelerin tarihlerini gözden geçiriyorum."

Madam ekşi bir sesle, "Bana öyle geliyor ki, Fransa Kralları o yeteneksizliklerine rağmen yine de kârlı çıkmışlar bu işten," dedi. "Bazı istisnalar var tabii."

"Ben de o istisnaları düşünüyorum, hayatım. Onaltıncı Louis'yi düşünüyorum, iyi bir insandı. Niyetleri olsun, içgüdüleri olsun, hep iyiydi."

"Belki de budalanın biriydi," dedi Marie.

"Belki öyleydi. Ama aynı aileden olmamamıza rağmen, onu yine de anlayabiliyorum. Bir bakıma ben de onun gibiyim. Hatalarını nerelerde yaptığını görmeye çalışıyorum. Aynı tuzağa düşmeyi hiç istemem."

"Sen burada böyle hayal kurarken, kızını da hiç düşünüyor musun?"

"Bu sefer ne yaptı?" diye sordu Pippin.

Clotilde'in oldukça hareketli bir yaşam sürdüğü inkâr edilemezdi. On beş yaşındayken, *Elveda Hayatım* adlı "bestseller"ı yazmış, çağımızın en ünlü, en faal beyinleri ona ilgi göstermiş, kur yapmıştı. Reductionist'ler, Ressurectionist'ler, Protonist'ler, Non-Existantialist'ler ve Quantumist'ler tarafından alkışlanmış, kitabının türü nedeniyle yüzlerce ruh hekimi onun bilinçaltını incelemeye gönüllü olmuştu. Café de Trois Puces'de kendi özel masası vardı. Orada kendisini görmeye gelenlerle konuşur, din, felsefe, politika ve estetik konularındaki soruları büyük bir açıksözlülükle cevaplandırırdı. İkinci romanına da o masada başlamıştı. Ama onu bitirememişti. Adı, "Ölülerin İlkbaharı" olacaktı. Hayranları Clotildeizm diye bir ekol kurmuşlar, sonra o ekol kilise tarafından aforoz edilmiş, altmış sekiz yeni yetmenin Zafer Anıtı üzerinden atlayarak gösterişli biçimde intihar etmesine neden olmuştu.

Clotilde'in politikaya ve siyasete bundan sonraki bulaşması, Bois de Boulogne'da bir beyaz boğayla sembolik evliliği oldu. Üç yaşlı Akademi üyesini yaraladığı ve kendisinin de sağ kalçasından bir kılıç yarası aldığı onur çatışmaları epey yorumlara yol açtı. Üstelik bunların hepsi, kız daha yirmi yaşına gelmeden oldu. *Souffrance*'a yazdığı bir makalede, kariyerinin kendisine çocukluk fırsatı tanımadığını açıklıyordu.

Derken öyle bir yaşa geldi ki, öğleden sonralarını sinemalarda, akşamlarını da Gregory Peck'in güzel niteliklerini tartıştığı topluluklarda geçirmeye başladı. Tabii yalnız Gregory Peck'in değil, Tab Hunter'in, Marlon Brando'nun, Frank Sinatra'nın ni-

teliklerini de. Marilyn Monroe ona göre fazla lagar, Lollobrigida ise tam bir sığırdı. Roma'ya gitti, *Savaş ve Barış*'ın üç, *Quo Vadis*'in iki yorumunda rol aldı, ama aldığı eleştiriler onu öyle bir depresyona itti ki, doğrusu bu prenseslik tam zamanında yetişmiş oldu. Bu alanda rekabet pek o kadar sıkı değildi.

Clotilde kendini, hiç değilse zamirler açısından, çoğul düşünmeye başlamıştı. "Milletimiz", "Mevkiimiz", "Görevlerimiz" diye konuşup duruyordu. Prenses olarak ilk işi Versailles'daki fıskiyeleri açmak olmuş, bunun peşinden, kendisine çok sevimli gelen, ayrıca tarihte örnekleri de görülmüş olan yeni bir planı uygulamaya girişti. Versailles'a pek yakın yerde küçük bir alan ayırıp oraya "Le Petit Round-Up" adını verdi. Burada küçük çiftlik evleri, ahırlar, ambarlar, samanlıklar bulunacaktı. Damgalama demirleri her an uçları ateşte, hazır bekleyecek, Amerika midillileri durmadan engellerden atlayacaklardı. Le Petit Round-Up'a Roy Rogers, Alan Ladd, Hoot Gibson ve o güçlü - sessiz Gary Cooper geleceklerdi. Kendilerini evlerindeymiş gibi rahat hissedeceklerdi Le Petit Round-Up'da. Clotilde deri eteği, siyah bluzuyla orada dolaşacak, minik kadehlerde keskin içkilerin servisini yapacaktı. Eğer silahlı çatışmalar olursa (bunca ihtiraslı ve ateşli erkek bir araya gelir de, olmaz olur muydu zaten), o zaman prenses soylu eliyle yaraları sarmak, soğukkanlılığıyla o sessiz acıları rahatlatmak üzere hazır bulunacaktı. Clotilde'in gelecekle ilgili planlarından yalnızca bir tanesiydi bu.

Eski oyuncak ayısını yatarken koynuna almaya işte bu arada başladı. Tod Johnson'a çılgınlar gibi âşık olması da yine bu zamana rastladı.

Clotilde onu ilk defa, genç George de Marine'le (yani Kont de Marine'le) Les Ambassadeurs'e gittiği zaman görmüştü. George on yedi yaşında bir aylaktı. Tab Hunter'in o sıra Paris'te bulunduğundan Clotilde'in haberi olduğunu da bal gibi biliyordu. Aynı hayranlar kulübünün üyesi olduğundan, o akşam bir ara Tab Hunter'in Les Ambassadeurs'e uğrayacağını da Clotilde kadar iyi biliyordu.

Tod Johnson dans pistinin karşısındaki uzun masalardan birinde, Clotilde'in yanında oturuyordu. Clotilde onu fark edince soluğu hızlandı, seyrettikçe kalbi ilgi dolu vuruşlara başladı ve sonunda, kemanların gümbürtüsü arasında genç adama doğru eğilip "Amerikalı mısınız?" diye sordu.

"Elbette."

"O halde dikkatli olmanız gerek. Garsonlara yeter demedikçe size şampanya açıp dururlar."

"Teşekkür ederim," dedi Tod. "Yaptılar zaten. Siz Fransız mısınız?"

"Elbette."

"Fransızların buraya pek geldiğini sanmazdım," dedi Tod.

George masanın altından Clotilde'in ayak bileğine sıkı bir tekme patlattı, kızın yüzü acıyla kızardı.

Tod, "Sizce bir sakıncası yoksa kendimi tanıtabilir miyim?" dedi "Adım Tod Johnson."

Clotilde, "Bu işleri Amerika'da nasıl yaptığınızı biliyorum," diye karşılık verdi. "Ben Amerika'da bulundum. Size Kont de Marine'i takdim edebilir miyim?" George döndü, "Şimdi de senin beni takdim etmen gerek," dedi. "Böyle yapıyorlar onlar."

George gözlerini kurnaz kurnaz kıstı, dengeli bir sesle, "Matmazel Clotilde Héristal," dedi.

Tod, "Bu ismi hatırlar gibiyim," diye karşılık verdi. "Artist misiniz?"

Clotilde kirpiklerini indirdi. "Hayır mösyö. Yalnızca herkes ne kadar artistse ben de o kadar artistim."

Georgesesine, hakarete en yakın sandığı tonu vererek, "Mösyö acaba Fransızca biliyorlar mı?" diye sordu.

"Üniversitede öğrendiğim kadar," dedi Tod. "Soru sormasını biliyorum da, cevapları pek anlayamıyorum. Ama öğreniyorum. Birkaç hafta önceki gibi her şey birbirine karışmıyor artık."

"Paris'te bir süre kalacak mısınız?"

"Pek bir planım yok. Şampanya ısmarlamama izin verir misiniz?"

"Gerektiğinde onlara durmalarını söyleyecekseniz, evet. Arjantinlinin biriymişsiniz gibi sizi kandırmalarına izin vermeniz doğru olmaz."

İşte böyle başlamıştı.

Tod Johnson ideal bir Amerikan genciydi. Uzun boylu, kaba saçlı, mavi gözlü, iyi giyimli, geçerli standardlara göre iyi eğitim almış, davranışları kibar, konuşması alçak sesliydi. Ailesi açısından da bir o kadar şanslı sayılırdı. Babası H.W Johnson, Petaluma - Kaliforniya'da Yumurta Kralı olarak tanınırdı. Söylentilere göre iki yüz otuz milyon beyaz tavuğun sahibiydi. Şansı daha da vurgulayan şey. H.W.'nin eskiden yoksul bir insan olması, bu tavuk krallığını kendi çabalarıyla kurmuş olmasıydı.

Tod Johnson'un çok zengin olmakla birlikte soyluluk meselesine pek önem vermediği ilerde zaten anlaşılacaktır. Avrupa'da bir altı ay kadar kurtlarını döktükten sonra Petaluma'ya dönüp tavukçuluk işine tabandan başlaması, sonunda doruğa kadar yükselip işi devralması bekleniyordu.

Clotilde'e babasını ve tavuk imparatorluğunu ancak birkaç buluşmadan sonra söz konusu etti. O zamana kadar Clotilde'in duyduğu aşk aklını öylesine başından almıştı ki, o ona kendi ailesiyle ilgili haberleri anlatmayı unuttu. Romancı Clotilde, Gerçekçi Clotilde, Komünist Clotilde, Prenses Clotilde bir an için yoktu ortada. Yirmi yaşına vardıktan sonra, on beş yaşına yakışan bir aşk yaşıyordu. Durmadan iç geçiriyor, midesinde gaz varmış gibi bir yumru hissediyordu. Öyle dalgın, öyle avareydi ki, Madam ona eski kocakarı tedavilerinden birini uyguladı, ruh hekimi çağıracağı yerde, bir garip ilaç içirip onu yatağa düşürdü. Clotilde'in vücudu bu tedaviye rağmen sağ kalma mücadelesi verirken zihni de ne isterse yapmak üzere boş kalmış oldu. Böyle bir durumda zihin çok başarılı olur. Aşkı yine devam etti, ama hiç değilse solumasının normale döndüğünü gördü.

19.... yılı, Amerikan reklamcılığında büyük bir yıldır. BBD&O o sırada bir yandan Amerikan Anayasası'nın yeniden kaleme

alınması işiyle meşgulken bir yandan da yeni model tombazlı bir golfmobilin pazarlamasını üstlenmişti.

Riker, Dunlap, Hodgson ve Fellow belki Fransızların işini sonbaharda üstlenmeye razı olurlardı, ama dişleri büyüten Nudent adlı ilacı pazarlamaya çalışan kilit elemanlarını o işten alamıyorlardı.

Merchison Associates, transatlantik boru hattıyla uğraşıyordu. Basında o hattan "Tapal" diye söz edilmekteydi. Suudi Arabistan'dan New Jersey'e kadar, yirmi dört inç çapında boruların döşenmesiyle ilgiliydi. Her elli milde bir, yüzen pompalama istasyonları da yapılmaktaydı. Bu iş belki o kadar da zor olmazdı ama, zorlaşmasına yol açan, Demokrat Senatör Banger'in durmadan sorular sorması, özel bir şirkete ait işte neden ordu ve donanma elemanlarının çalıştırıldığını bilmek istemesiydi. Merchison Associates, ilkbahar ve yazın büyük kısmı boyunca Washington'da uğraştı durdu. Eğer bu büyük acentalıklardan herhangi biri Fransa Kralı'nın işini kabul edecek imkânı bulabilse, taç giyme töreni belki çok daha pürüzsüz gidebilirdi.

Kim yönetecekti tüm tiyatroyu, tüm debdebe ve şatafatı ve 15 Temmuz'da Reims'de yapılacak taç giyme törenini? Gazetelerdeki haberler milyonlarca kelimeye varıyordu. Tirajı yirmi bini aşan her gazetede sayfa boyunda renkli resimler ilave olarak verilmekteydi.

New York Daily News'un baş sayfasındaki manşetin her harfi on santim boyundaydı:

KURBAĞALAR PİP'e TAÇ GİYDİRİYOR

diye yazmışlardı.

Amerika'da her köşe yazarı, her yorumcu merakla beklemekteydi.

Conrad Hilton bu fırsattan yararlanıp Versailles - Hilton'un açılışını yaptı.

Fransa'daki her aristokratın hayat hikâyesi peşin peşin satılır oldu.

Louella Parsons'un birinci sayfadaki çerçeveli yazısının başlığı şöyleydi:

CLOTILDE HOLLYWOOD'A GELECEK Mİ?

Okuyucu, Reims ve Paris'teki o büyük günün hikâyesini öğrenmek için gazetelerin eski nüshalarına bakabilir. Kapılarına kadar tıklım tıklım dolu olan katedral, satıcıların çığlıkları, seramik standları, minyatür kraliyet arabaları, meydandaki halkın birbirini ezişi, Reims yolunda trafiğin tıkanışı, Fransa bisiklet yarışı finişinde bile rastlanmamış çaptaydı. Bir şirket sırf minyatür giyotinler satarak bir servet kazandı.

Taç giyme töreninin kendisi de, düzensizliğin zaferi oldu. Arabaları çekecek at bulunmamış olduğu son anda anlaşıldı. Açığı Paris mezbahaları kapattı, ama yaptıkları bu jest Paris'in bazı mahallelerini üç gün boyunca etsiz bıraktı. Fransa güzeli, Jeanne d'Arc kılığında tahtın tam yanında duruyordu. Bir elinde bayrak, öbür elinde çekilmiş kılıcı vardı. Sonunda sıcaktan ve taşıdığı zırhın ağırlığından düşüp bayıldı. Tam kraliyet yemini edilirken, mutfakta kap kacak devrilmesini andıran bir sesle şangır şungur devrildi. Ama altı tane görevli hemen onu doğrultup Gotik sütunlardan birine yasladılar, kız orada akşamın geç saatlerine kadar unutuldu kaldı.

Komünistler sırf alışkanlık etkisiyle katedralin duvarlarına boyayla, "Napoléon, evine dön," diye yazdılar, ama gerek tarihsel bilgi, gerekse nezaket açısından kusurlu bulunan bu hareketi de herkes hoş gördü.

Taç giyme töreni sabah saat on birde son buldu. Ondan sonra kalabalık, Concorde Meydanı'yla, Zafer Anıtı arasında yer alacak geçit törenini görmek üzere son hızla Paris'e dönmeye çalıştı. Geçit töreni, programa göre saat ikide başlayacaktı. Oysa beşte başlayabildi.

Champs Elysée'ye bakan tüm pencerelerdeki yerler satılmış, bitmişti. Kaldırımda ayakta durulabilecek bir yerin fiyatı beş bin franga kadar yükseliyordu. Seyyar merdiveni olanlar, o yaz tatillerini bir hafta ya da daha fazla uzatma olanağını buldular.

Geçit töreni, hem geçmişi, hem bugünü simgelemek üzere kurnazca hazırlanmıştı. Önce büyük soylulara ait arabalar, altın yapraklarla, meleklerle süslü olarak geçti. Arkasından traktörlerin çektiği ağır toplar belirdi. Onları şapkalarında tüylerle, at sırtında gelen okçular izledi, peşlerinden göğüsleri zırhlı süvariler, sonra ağır tanklar ve diğer silahlar, daha arkadan komple zırhlı ve silahlı Genç Soylular geçti. Paraşüt birlikleri onların ardındaydı. Ellerinde makineli tüfekleri, kralın bakanlarına öncülük ediyorlardı. Bakanlar resmi kılıkları olan cübbelerini giymişlerdi. Onların ardından yakaları dantelli, dizlerine kadar pantolonlu, ipek çoraplı, topuklu pabuçlu (üzerleri tokalı) silahşorler sökün etti. Kılıçlarını baston gibi kullanarak pek görkemli adımlarla geçtiler.

Sonunda kralın arabası belirdi. Dördüncü Pippin, mor kadifelerden ve ermine kürklerden oluşmuş rahatsız bir yığına benziyordu. Yanında kraliçesi de ona denk kürkler içinde, izleyicilerin alkışlarını kabul etti, ıslık ve yuha seslerini de ayrı nezaketle karşıladı.

Marigny Caddesi'nin Champs Elysée ile kavşak yaptığı yerde çılgın bir karşıt görüşlü pistoluyla krala bir el ateş etti. Nişan alabilmek için periskopunu kullanmış, kalabalığın başları üzerinden hedefini ayarlamıştı. Kraliyet atlarından birini öldürdü. Geri birlikten bir silahşor, gruptan kahramanca ayrıldı, atın koşumlarını kesti, onun yerine kendini koştu, araba ilerledi.

Adı Raoul de Potoir olan bu silahşora hizmetinden ötürü ömür boyu aylık bağlandı.

Geçit devam ediyordu. Bandolar, büyükelçiler, çeşitli meslekların temsilcileri, savaş gazileri, naylondan dikilmiş köylü elbiseleri içinde köylüler, parti ve sadık hiziplerin liderleri...

Sonunda kralın arabası Zafer Anıtı'na vardığı zaman, Concorde Meydanı çevresindeki sokaklar hâlâ geçide katılmak için sıra bekleyen gruplarla doluydu. Ama bütün bunlar zaten kayıtlara geçmiş olup, o eşsiz gazete yazılarında da bulunmaktadır.

Kralın arabası Zafer Anıtı önünde durduğunda, Kraliçe Marie, krala bir şey söylemek üzere döndü ve onun yerinde olmadı-

ğını gördü. Giysilerini kabartıp dikleştirmiş, kendisi kalabalığın arasında görünmeden sıvışmıştı.

"İşte bu harika," dedi kraliçe. "Ömrümde bu kadar utandığımı bilmiyorum. Gazeteler ne diyecek? Bütün dünyanın maskarası olacaksın. İngilizler ne diyecek? Yoo, ben biliyorum. Hiçbir şey demeyecekler ama... bakacaklar. Kendi kraliçelerinin on üç saat boyunca nasıl şeye bile gitmeden oturduğunu, ayakta durduğunu, ayakta durup sonra oturduğunu hatırlıyor olacaklar. Bunu gözlerinden okuyacaksın... Pippin, o saçma sapan camı silmekten vazgeçsene artık."

"Sus," dedi Pippin alçak sesle.

"Pardon?"

"Affedildin hayatım, ama sus."

"Seni anlayamıyorum," diye bağırdı Marie. "Bana sus deme hakkını nereden alıyorsun? Kendini kim sanıyorsun sen?"

"Ben kralım," dedi Pippin. Bu Marie'nin aklına gelmemişti. "Ne komik!" dedi Pippin. "Gerçekten de kralım, biliyorsun." Bu öyle apaçık bir gerçekti ki, Marie ona şaşkın gözlerle bakmaktan başka bir şey yapamadı.

"Evet, Efendimiz," dedi.

Pippin özür dileyen bir sesle, "Kral olmanın başlangıcı kolay değil, sevgilim," dedi.

Kral, Charles Martel'in odasında bir ileri, bir geri dolaşıp duruyordu.

"Telefona cevap vermiyorsun," diye yakındı. "Mektuplara da aldırış etmiyorsun. Napoléon büstünün orada üç tane açılmamış mektup gördüm. Bu durumu nasıl açıklayacaksın, bayım?"

"Benimle öyle kral gibi konuşma," dedi Charlie Amca tedirgin bir sesle. "Sokağa bile çıkmaya cesaret edemiyorum. Taç giyme töreninden beri kepenklerimi açmadım."

"Ama törene de katılmadın," dedi kral.

"Katılmaya cesaret edemedim. Umutsuzluk içindeyim. Eski soyluların çocukları beni senin casusun sayıyor. Onlara doğru-

yu söyleyebildiğim için memnunum... yani seni göremediğimi. Dükkânımın önünde her gün kuyruk oluşuyor. Seni izlediler mi buraya gelirken?"

"İzlemek mi? Refakatçilerimle geldim," dedi kral. "Bir haftadır tek başıma kalamadım. Uykudan uyanışımı bile seyrediyorlar. Giyinirken yardım ediyorlar. Yatak odamın içindeler. Neredeyse banyoma bile giriyorlar. Ben yumurtamı kırarken dudakları geriliyor. Kaşığımı kaldırdığım zaman, gözleriyle kaşığı ağzıma kadar izliyorlar. Sen de kendini mutsuz sayıyorsun..."

"Ama sen onların malısın," dedi Charlie Amca. "Sevgili yeğenim, sen halkının bir uzantısısın. Senin kişiliğin üzerinde inkâr edilemeyecek bazı hakları var."

Pippin, "Buna nasıl razı oldum, anlayamıyorum," diye söylendi. "Ben Versailles'a taşınmak istemedim. Bana hiç sormadılar. Taşıdılar kendiliklerinden. Orası pek soğuk ve cereyanlı, Charlie Amca. Yataklar korkunç. Yerler gıcırdıyor. Nedir o karıştırdığın senin?"

"Martini," dedi Charlie Amca. "Clotilde'in bir genç arkadaşından öğrendim. Amerikalı. Ağzına aldığında tadı önce feci geliyor, ama sonradan lezzetli olmaya başlıyor. Morfinin hipnotik niteliklerinden var bunda da biraz. Bir dene! Buzların seni korkutmasına izin verme."

"Korkunç bir şey," dedi kral. Bir yandan da kadehini dikip boşalttı. "Bir tane daha ver, olur mu?" Dudaklarını yaladı. "Kralların konukları olduğunu unutmuştum. Yerleşik konukları yani, iki yüz soylu, Versailles'da benimle birlikte oturuyor."

"Eh, onları barındırmaya yetecek yerin var."

"Yer var ama başka hiçbir şey yok. Hollerde, yerlerde yatıyorlar. Isınmak amacıyla mobilyaları kırıp şöminede yakıyorlar."

"Ağustosta mı?"

"Versailles cehennemde bile soğuk olur," dedi kral. "Söylesene, ne var bunun içinde? Cinin tadını alıyorum ama, başka ne var?"

"Vermut. Bir damlacık vermut. Bu kadar lezzetli gelmeye başladı mı, fazla içtin demektir. Bu seferkini azar azar yudumla, efendimiz. Çok sinirlisin, evladım."

"Sinirli mi? Ne diye olmayacakmışım? Charlie Amca, eminim ki Fransa'nın bir yerlerinde güvenilebilecek aristokratlar da olmalı, ama benim konuklarımın arasında yok. İş zaten açığa çıktı artık. Köprülerin altından geçti, kovuklara sızdı, metro telörgülerinden bile geçti. Çevremi sarmış bulunan bu insanlara, eğer soylu doğmamış olsalar, serseri denirdi. Ama pek görkemli serseriler bunlar. Bahçelerde burunları havada, kibirli kibirli dolaşıyorlar. Dudaklarını dantellere siliyorlar. Corneille'in kitaplarından alınma kelimelerle konuşuyorlar. Dürüst değiller, Charlie Amca. Çalıyorlar."

"Nasıl çalıyorlar yani?"

"Amcacığım, on millik alan içinde ellerinden kurtulan ne bir tavuk kümesi, ne bir tavşan kulübesi kaldı. Çiftçiler yakındıkça konuklarım gülümsüyor, Printemps mağazasından aşırdıkları dantel mendilleri çıkarıp sallıyorlar. O konuda da şikâyetler alıyorum. Paris'teki her büyük mağaza, reyonlarını korumak için Soylu Kontrol diye güvenlik servisi kurdu. Korkuyorum Charlie Amca. Köylüler tırpanlarını bilemeye başlamış diyorlar."

"Belki de tahtı modernize etmen gerekir, sevgili yeğenim. Belki kesin bir tutuma bürünmen gerekir. Eminim anlıyorsundur, sıradan insanlar için basit hırsızlık olan şey, soylular için eski zamanlardan kalma bir haktır. Bir tane daha içmen doğru mu acaba? Rengin bir hayli pembeleşti."

"Neydi adı bunun?"

"Martini."

"İtalyan mı?"

"Değil," dedi Charlie Amca. "Pippin, gitmeni istemiyorum, ama seni uyarmak da borcum. Clotilde az sonra yeni arkadaşını getirecek. Şu arka kapıyı aslında kendi huzurum için açık tutuyorum. Eğer kimse görmeden gitmek istiyorsan..."

"Hangi arkadaşıymış bu?"

"Amerikalı bir arkadaşı. Belki resimlerden bazılarına ilgi gösterir diye düşündüm."

"Charlie Amca!"

"İnsan yaşamak zorunda, sevgili yeğenim. Bana kraliyet maaşı falan bağlanmadı. Öyle maaşlar var mı sahiden?"

"Bildiğim kadarıyla yok," dedi kral. "Yeni Amerikan kredisi var, ama Özel Danışma Konseyi tek kuruşunu kullandırmıyor. Biliyorsun, Danışma Konseyi son cumhuriyet hükümeti zamanındakinden pek de farklı değil."

"Neden farklı olsun?" dedi Charlie Amca. "Üyeleri aynı ya! Neyse, dediğim gibi arka kapı bir ara geçite açılıyor."

"Bu Amerikalı'yı kazıklamak için mevkiini mi kullanacaksın? Charlie Amca, bu soylu bir hareket mi sence?"

"Aslına bakarsan soylu bir hareket," dedi Charles Martel. "Bunu biz icat ettik. Ben numara yapmıyorum. Resimlerden birini beğenirse, satın alır. Ben yalnızca, bu resmi Boucher yapmış olabilir, diyorum. Gerçekten de olabilir. Her şey mümkün."

"Ama sen kralın amcasısın! Sıradan bir insanı kandırmak, üstelik de Amerikalı sıradan bir insanı kandırmak tıpkı... tıpkı konmuş kuşa ateş etmeye benziyor. İngilizlere sorsan pek ayıplarlardı."

"İngilizler soyluluğu kârlılıkla bağdaştırmak için kendilerine göre başka yöntemler icat etmiş durumdalar. Onların tecrübeleri bizimkinden daha taze. Ama biz de öğreneceğiz. Bu arada... zengin bir Amerikalı üzerinde birkaç egzersiz yapmanın ne zararı var?"

"Zengin mi?"

"Amerikalıların tabirince kusacak kadar parası var. Babası Petaluma denilen bir vilayette Yumurta Kralı'ymış."

"Neyse bari... aşağı sınıflardan çalıyor sayılmazsın."

"Elbette, yavrum. Amerika'da insan ancak parası yoksa aşağı sınıflardan sayılır."

"Charlie Amca, eğer şu bilmemnelerden bir kadeh daha hazırlamak niyetindeysen, ben de kalıp bu Yumurta Prensi'ni göreyim diyorum. Clotilde bu arkadaşlık konusunda ciddi mi?"

"Umarım öyledir," dedi Charlie Amca. "Oğlanın babası H.W. Johnson, yani kral, iki yüz otuz milyon tavuğun sahibiymiş."

"Ulu Tanrım!" dedi Pippin. "Neyse, çok şükür ki Clotilde İngilizlerin bir prensesinin düştüğü hataya düşüp de gönlünü halktan birine kaptırmıyor. Teşekkür ederim, Charlie Amca. Biliyor musun, sen bu işi iyice öğrenmeye başladın. Bu kadeh ilkinden çok daha iyi."

Aslında Tod Johnson da tarihin ilk Charles Martel'inden daha soylu doğmuş değildi. 1932 yılında Johnson'ların Petaluma - California'daki bakkaliye dükkânı, büyük krizin dürtmesiyle sessiz sedasız varlıktan yokluğa kaymış gitmişti. 1933 yılında H.W. Johnson, yani Tod'un babası, devletin maaş dağıttığı işsizler listesine yazılmış, bir yol inşaatına yollanmıştı.

H.W. Johnson, bakkal dükkânının kaybından ötürü Başkan Hoover'i hiçbir zaman suçlamadı. Ama Başkan Roosevelt'i de, kendisine karnını doyuracak parayı sağladığı için asla affetmedi.

Yardım teşkilatı, buzdolabı yokluğu nedeniyle millete canlı tavuk dağıtmaya başlayınca, Bay Johnson tavukları yemeden önce bir süre besleme âdetini edindi. Bu kuşların bunca salaklıklarına rağmen yine de evin bitişiğindeki kırlık yerde kendilerine besin bulabilmeleri, içinde bir hayranlık uyandırıyordu.

Yol inşaatında çalıştığı iki yıl boyunca Hank Johnson hep tavukları düşündü durdu. Büyükannesi ölüp ona üç bin dolar bırakınca ilk iş olarak on bin tane civciv aldı. Bu ilk girişimin büyük kısmı, ibiklerini kararan ve tüylerini döken bir hastalıktan öldüyse de, Johnson pes edenlerden değildi. Onun ilgisini çekmek zordu ama, ilgisi bir kere çekildikten sonra da Nuh diyor, peygamber demiyordu. Tarım Bakanlığı'na mektup yazıp tavukçuluk kitaplarından istedi, oradan bu konunun ekonomisini iyice öğrendi. Hastalıkları adamakıllı tanıdıktan başka, insanın elli bin tavuğu olmadıktan sonra tavuk beslemenin bir lüks olduğunu öğrendi. Ancak elli bin tavukla başa baş noktasına varabiliyordu insan. Yüz bin olursa, ufak bir kâr elde etmek mümkündü. Yarım milyonun

üstü, yavaş yavaş insanın bir yerlere varabilmesini sağlayabilirdi.

Bay Johnson'un organizasyon planlarına değinmeye gerek bile yok. Birkaç komşusundan ve tüm akrabalarından topladığı yatırımlardan oluşuyordu organizasyonu. Bu insanları, ilk parti iki yüz bin civciv için para yatırmaya ikna etmişti. Yarım milyon tavuğu olup kârı garantilendikten sonra, insanlara paralarını bir küçük kâr payı ve bir de teşekkürle geri verdi. Ondan sonra H.W. Johnson artık kendi işinin sahibi oldu.

Tod üç yaşındayken, ilk bir milyon tavuk, tel kafes tabanlı hücrelerinde resmi geçit halindeydi. H.W., o aralar devletten artık yemleri satın alıyor, hem orduya, hem donanmaya yumurta ve kızartmalık piliç satıyordu.

Tod, Petaluma devlet okullarında yetişti. Lisedeyken 4H kulübüne katıldı, tavuklarla ilgili pek çok şey öğrendi. Huylarını, hastalıklarını, davranış eğilimlerini... Bu arada aptallıklarından, kokularından ve pisliklerinden ötürü onlardan nefret etmeyi de öğrendi.

Liseden mezun olduktan sonra, aile servetini oluşturmakta olan bu mendebur kuşlara daha fazla ilgi göstermek zorunda kalmadı. H.W. Johnson o sıralarda artık bir fabrika olmuş çıkmıştı. Taşıyıcı banttan soslu kızarmış piliçler ve milyonlarca yumurtalar akıp akıp geliyordu. Johnson'un yazıhanesi kokudan da, tavuklardan da uzak bir yerdeydi. Johnson'ların evi, sosyal kulübün öte yanında, güzel bir tepenin yamacında, saray yavrusu bir yerdi. Adamın enerjisi ve dehası artık tavuk cinsleriyle değil rakamlarla meşguldü. Birim diye kullandıkları bir tek tavuk değil, elli bin tavuktu. Kuruluş anonim şirkete dönüştürüldü. Hisse sahipleri, H.W. Johnson, Bayan H.W. Johnson, Tod Johnson ve genç Bayan Hazel Johnson'du. Güzel genç kız, arka arkaya üç kere Petaluma Panayırında Yumurta Güzeli seçilmişti.

Artık ailenin kendini Amerikan usulünde bir hanedan sülalesi haline getirme zamanı gelmişti.

Tod, Princeton Üniversitesi'ne girdiğinde, stok sertifikaları yüz milyon tavuk göstermekteydi. Ama iş konusunun yalnızca

tavuklar olduğunu sarmak da hata olurdu. Johnson A.Ş. ayrıntı zamanda yem, tel kafes, kuluçka makineleri, soğutma tesisleri gibi, küçük girişimcileri iflasa sürüklemek için satın alınması gerekli tüm malzemeyi de satıyordu.

H.W. Johnson, Yumurta Kralı unvanını zerafetle taşımaktaydı. İş hayatının gerçek devlerinden biriydi. Eski bakkal dükkânını satın aldı, müze haline getirdi. Şiddet gösterdiği tek konu, Demokratik Parti'ye duyduğu nefretti. Bunda da yerden göğe kadar haklıydı. Onun dışında, iyiyürekli, cömert bir insandı. İleri görüşlüydü. Malikânesinin çayırlarında tavuskuşları dolaşırdı. Beyaz ördeklerin yüzmesi için bir de havuz vardı.

Tod bu arada dört üniversiteye dalış çıkış yaptı. Güzel giyinmeyi öğrenmek için Princeton, aksanını düzeltmek için Harvard, davranış öğrenmek için Yale, görgü kuralları için de Virginia Üniversitesi. Sonunda hayata hazırlanmış olarak dünyaya çıktığında, tek eksiği sanat eğitimiyle yabancı ülke gezileriydi. Birincisini New York'da edindi. Progresif caz zevki orada gelişti. Fransa krallığının dirilme zamanına rastlayan "Büyük Tur"u da ikinci eksikliğini giderdi.

Clotilde'le arkadaşlığı, Paris'in izbe mağaralara benzer kulüplerinde mantar hızıyla büyüdü, kaldırım kahvelerinde tıpkı pencere saksılarındaki sardunyalar gibi boy attı. Clotilde bu soluk renkli bitkiye gözü gibi bakıyor, bir yanda Otel George V'den, diğer yanda Fouquets'den uzağa dal budak salmamasına dikkat ediyordu. Bu sınırlar arasında, Tod'un giydiği Brooks Brothers kıyafetleri pek yadırganmıyordu. Prenses de buralarda Fransızlara rastlayıp utanmaktan korkmuyordu.

Serüven yavaş yavaş ihtiras oranını arttırdı. Bir gün Select'te otururlarken Tod bakışlarını onun memelerinden zorlukla ayırıp gözlerine bakmayı başardı, boğuk bir sesle, "Yavrum, sen bir içim susun," dedi.

Clotilde bunun ilanı aşk demek olduğunu duygularıyla biliyordu. Sonradan dolgun vücudunu bir boy aynasının karşısında incelerken, "Ben bir içim suyum," diye tekrarladı.

Clotilde yeni arkadaşını Charlie Amca'ya ilerdeki muhtemel koca adayı olarak takdim etti, Charlie Amca da onu ilerdeki muhtemel bir müşteri olarak kabul etti.

Tod'a, "Belki ilgilenirsiniz, bir yerde bazı tablolar bulunduğunu duydum," dedi, "İşgal sırasında saklamak için gömmüşler..."

"Amca... lütfen!" diye onun sözünü kesti Clotilde.

Tod da, "Ben resimden pek anlamam efendim." dedi.

Charles Martel mutlu bir sesle, "Belki öğrenirsiniz," diye karşılık verdi, sonra Chase Bankası'nın Paris Şubesi'yle telefonla konuşup Clotilde'e, "Bu gençadamdan hoşlandım," diye görüşünü açıkladı. "Bir havası var. Onu bana yine getir."

Prenses, "Amaona resim satmayacağına söz ver," diye yalvardı.

Büyük amcası o zaman, "Sevgili yavrum," dedi, "sağa sola birtakım ihtiyatlı sorular sordum. Bu genci sırf zengin diye sanattan ve güzellikten mahrum bırakmak hakkaniyete sığar mı? İki yüz otuz milyon tavuğun ne demek olduğunu sen kendin bir düşünsene! Her tavuk ortalama yirmi santim uzunluğunda olsa, hepsi bir araya gelince... dur bakayım... kırk altı milyon metre eder. Yani kırk altı bin kilometre. Tavuklar peşpeşe sıra olsa, ekvator çevresini turlar da ikinci tura bile başlarlar... Gözünün önüne getir bir kere!"

"Ne diye dolaşsınlar dünyayı?" diye sordu Clotilde.

Charlie Amca, "Efendim, anlayamadım!" dedi. "Ha! Arkadaşına söyle de bana martini yapmasını bir kere daha göstersin. Bir yerinde bir hata yapıyorum."

Clotilde, Galerie Martel'in arka odasında babasını görünce pek şaşırdı ama, kendini toparlayıp, "Efendimiz, size Bay Tod Johnson'u tanıtmak istiyorum," demeyi başardı. "Bay Tod Johnson, bu benim babam..." Hafifçe kızarıp ekledi. "Kral."

Tod hemen, "Tanıştığımıza memnun oldum, Mister Kral," dedi.

Charlie Amca nezaketle, "Mister değil, yalnızca kral," dedi.

"Efendim?" diye sordu Tod.

"Kendileri Mister Kral değil. Kendileri Le Roi."

"Dalga geçmiyorsunuz ya!" dedi Tod.

Charlie Amca, "Çok demokrattır," diye ekledi.

Tod, "Ben de Demokrat Partiye oy verdim," dedi. "Bizim mo... yani babam bilse beni öldürür. O tam anlamıyla Taft'çıdır."

Pippin ilk defa olarak konuştu. "Lütfen yanılıyorsam düzeltin, ama Bay Taft ölmemiş miydi?"

Tod, "Bu babamı hiç etkilemez," dedi. "Şu bilmeceyi kafamda iyice bir çözmek istiyorum. Ne tür kral demek istiyorsunuz siz?"

Pippin, "Anlayamadım," dedi.

"Yani demek istiyorum ki... şey, babama Yumurta Kralı derler. Benny Goodman ise Swing Kralıdır, falan filan..."

Pippin birden, "Benny Goodman'ı tanır mısınız?" diye bağırdı.

"Eh, pek sayılmaz ama, bir seferinde klarnetine kulağımın zarını patlatacak kadar yakın oturmuştum."

"Ne zevk!" dedi kral. "Bende Carnegie Hall konserinden alınma bir plak var."

Tod, "Ben kendim de progresif cazı tercih ederim," dedi.

"Hakkınız da var. Yaratıcı ve güzel bir müziktir. Ama sizin de kabul etmeniz gerekir, Bay Yumurta, Goodman artık bir klasiktir. Hele de havasını bulduğu zaman..."

"Hey!" dedi Tod. "Bu konuşmanız doğrusu bir..."

Pippin kıkır kıkır güldü. "Krala mı yakışmıyor yoksa kurbağaya mı?"

"Vay canına!" diye patladı Tod. "Benimle dalga geçmiyorsunuz ya, efendim?"

"Ben Fransa Kralıyım," dedi kral. "Bu mesleği ben kendim seçmedim."

"Çok Fransa Kralısınız!"

"Çok değilim!"

"Böyle konuşmasını nereden öğrendiniz, efendim?"

"Birkaç yıl boyunca Downbeat dergisine abone oldum," dedi Pippin.

"Eh, o zaman oldu." Tod, Clotilde'e döndü. "Yavrum, babana bittim. George'dan daha George yahu!"

Charlie Amca hafifçe boğazını temizledi. "Belki de Mösyö Tod sözünü ettiğim resimlerden birkaçını görmek ister. Görünüşe göre Fransa'nın işgali sırasında bunları saklamışlar. İki tanesi Boucher'ye atfediliyor."

"Nasıl atfediliyor yani?" diye sordu Tod. "İmzalı değiller mi?"

"Yo, değiller. Ama pek çok göstergeler var. Renkler, fırça tekniği..."

Tod, "Açık konuşayım, efendim," dedi. "Babama bir armağan alayım diye düşünüyordum. Aslında ben aile işinden bir süre daha ayrı kalmak niyetindeyim. Ona bir yem uzatmak istemiştim. Gerçekten güzel bir şey alırsam, kaydırağı yağlamaya yararı olur diye geçirmiştim içimden... hoş pek kolay değildir babamı kandırmak... Ne peşinde olduğumu hemen anlayacaktır. Ama belki anlamamazlıktan gelir, yutmuş görünür. Eğer aldatıldığını zaten biliyorsa, o zaman pek ağırına gitmez."

"Bu tablolar..." diye başladı Charlie Amca.

"Siz Boucher diyorsunuz. Sanat derslerinden Boucher'yi birazcık hatırlıyorum. Diyelim ki imzasız bir Boucher aldım. Ne olur, biliyor musunuz? Babam bir uzman getirtir. Bayılır uzmanlara. Ya Boucher sahte çıkarsa? O zaman ne duruma düşerim, tahmin edebiliyor musunuz? Kendi babama kazık atmış sayılmaz mıyım?"

"Ama altında bir imza olsa sorununuzu çözer miydi?"

"Eh, yardımı olurdu. Ama yine de kesin değil. Babam hiç kül yutmaz."

"Belki de başka bir şey arasak daha iyi ederiz," dedi Charlie Amca. "Ben imzalı bir Matisse'i nerede bulacağımızı biliyorum. Hem de çok güzel bir Matisse. Sonra Rouault'nun çok güzel bir '*Tete de Femme*'ı var... belki de Pasquin'leri görmek istersiniz. Bunlar ilerde çok büyük değer kazanacak."

"Her şeyi görmek isterim," dedi Tod. "Bugsy bana martini hazırlarken bir hata yaptığınızı söyledi."

"Ayrıntıda olmuyorlar."

"Yeterince soğutuyor musunuz? Bir keresinde Mac Kriendler bana, iyi martini soğuk martinidir demişti. Durun, ben size bir tane hazırlayayım. Siz de içer miydiniz, efendim?"

"Teşekkür ederim. Sizinle babanız kralı da konuşmak istiyordum."

"Yumurta Kralı."

"Evet, öyle. Uzun zamandan beri mi o pozisyonda?"

"Ekonomik krizden beri. O zaman tepetakla olmuş. Ben doğmadan önce."

"Krallığını adım adım mı icat etmiş?"

"Öyle de diyebilirsiniz, efendim. O dalda hiç rakibi yoktur."

"Kontrol babanızın elinde mi?"

"Şey, aslında anonim şirket. Ama hisseler elinizde olduktan sonra aynı kapıya çıkıyor."

"Genç dostum, umarım yakında beni ziyarete gelirsiniz. Bu krallık meselesini sizinle konuşmak isterdim."

"Nerede oturuyorsunuz, efendim? Bugsy bana hiç söylemedi. Utanıyor sandım."

"Belki de utanıyordur," dedi kral. "Ben Versailles Sarayı'nda oturuyorum."

"Vay anasını!" dedi Tod. "Eh, babam bir duysun da bunu..."

Yaz mevsimi, sanki kralın dönüşünü kutluyormuşçasına Fransa'da pek yumuşak geçti... hava ılıktı ama, sıcak değildi. Serindi ama, soğuk değildi.

Yağmurlar bağ çiçeklerinin polenlerini değiş tokuş edip tomurcuklanmasını beklediler, ancak ondan sonra yumuşak bir nem, büyümeyi desteklemeye başladı. Toprak şeker, ılık hava döl veriyordu. Daha bir tek üzüm olgunlaşmadan herkes farkındaydı ki, eğer doğa büyük bir kalleşlik etmezse bu yıl nefis bir bağbozumu olacak, şimdiki gençler yaşlanana kadar hep hatırlanacak.

Buğdaylar da dolgun dolgun, sapsarı başaklar verdi. Tereyağlar inanılmaz bir lezzetteydi. Bunun da nedeni, hayvanla-

nın yediği kaliteli otlara dayanıyordu. Mantarlar birbiri üzerine yığılmaya başladılar. Kazlar mutlu mutlu tıkındılar, tıkındılar, sonunda karaciğerlerini patlatacak hale geldiler. Çiftçiler yine üstlerine düşeni yapıp yakınmayı sürdürdüler, ama bu sefer yakınmalarında bile neşeli bir hava vardı.

Yabancı ülkelerden turistler akın akın geldi. Her biri zengin, her biri anlayışlıydı. Sonunda, ister inanın ister inanmayın, ama hamalların bile yüzleri güldü. Taksi şoförleri kaşlarını keyifle çatar oldular, içlerinden bir ikisinin, "Belki de mahvolmamız bu yıl değildir," dedikleri duyuldu. Herhalde bunu söylemiş olduklarını kabullenmek istemeyeceklerdir.

Peki, ya Özel Danışma Konseyi'ne sağlam biçimde kök salmış olan siyasal gruplar? Onların bile güzel duygularla dolu bir döneme girdiği açıktı. Hıristiyan Hıristiyanlar kiliseleri dopdolu görürken, Hıristiyan Ateistler bomboş görüyorlardı.

Sosyalistler Fransa için bir anayasa yazma işini mutlu mutlu sürdürdüler.

Komünistler birbirlerine parti kademelerinde yer alan bir değişikliği anlatmakla meşguldüler. Görünüşe göre bu değişiklikle liderlik halkın eline bırakılmış oluyordu. Bu durum, ilerde açıklanacak ve sömürülecek bir kurnazlıktı. Bunun yanı sıra Kremlin'deki kolektif liderlik de yalnız Fransa tahtını tebrik etmekle kalmamış, ayrıca tumturaklı bir de kredi vermişti.

Alexis Kroupoff, *Pravda* gazetesine yazdığı bir yazıda, Lenin'in günün birinde Fransızların böyle yapacağını önceden bilmiş olduğunu, bunu nihai sosyalizasyona doğru olumlu bir adım saymış olduğunu her türlü kuşkunun üzerinde kanıtladı. Bu açıklama, Fransız Komünistlerine yalnızca krallığa tahammül etmek değil, onu desteklemek mecburiyetini de getirdi.

Vergi Vermeyenler Derneği zevkinden uçuyordu. Amerikan ve Rus kredileri vergi toplamayı tümüyle gereksiz hale getirmişti. Birkaç kötümser, günün birinde bunların acı ödeneceğini söyledilerse de, herkes onlara "felaket habercisi kâhinler" deyip güldü, tüm Fransız basınında karikatürleri çıktı.

Fransız Rotary Kulübü öyle büyüdü ki, kendi başına bir siyasal parti kadar güç ve etkinlik kazandı.

Ev sahipleri, kira tavanında bir artırmaya ek olarak, hükümet yardımı da almak üzere bir plan hazırladılar.

Sağ ve Sol Merkezciler geleceğe baktıkça öyle büyük güven duyuyorlardı ki, fiyatların artıp ücretlerin düşürülmesini gönül rahatlığıyla teklif ettiler, hiçbir gösteri yürüyüşü patlak vermedi. Bunu gören pek çok kişi, artık Komünistlerin dişlerinin dökülmüş olduğuna karar verdiler.

Bu kadar istikrarlı bir hükümete verilecek Amerikan yardımının sınırı olamazdı. Amerikalılar paraları hiç yakınmadan verdiler. Bu dolar akımı, Portekiz, İspanya ve İtalya'daki kralcı partilerin de güç kazanmasına yol açtı.

İngiltere ekşi ekşi bakıp duruyordu.

Versailles'da soylular dört bin isim içeren bir şeref listesi hazırlamanın mutlu kavgalarını ederken, gizli bir komite kuruldu, Fransa topraklarını eski (ve haklı) sahiplerine iade etmek için planlar hazırlamaya başladı.

Marie'nin çok erken farkına vardığı gibi, herkesin dilinde kral şöyle şöyle, kral böyle böyle lafları dolaşıp duruyor, kraliçenin başına gelenlere hiç kimse aldırış etmiyordu. Kraliçe olmak kolay iş değildi, ama insan bunu erkeklere imkânsız anlatamazdı. Marie'nin nedimeleri yok değildi elbette. Ama onlardan birine bir iş buyur da, gör bak ne oluyor! Ortalıkta yeterince hizmetkâr yoktu. Olanlar devlet memuruydu. Bunlar bir toz bezini sallamak için bile bir saat tartışıyor, sonra da atamalarını yapan Özel Danışma Konseyi'ne şikâyette bulunuyorlardı.

Versailles denilen o dev toz kovasını bir an göz önüne getirmek yeterdi. İnsanoğlu nasıl temiz tutabilirdi orayı? Holler, merdivenler, avizeler, köşe bucak, her taraf toz topluyordu. Sarayda öteden beri dişe dokunur bir su tesisatı olmamıştı. Ama bahçedeki fıskiyeli havuzlara ve balıkların bulunduğu gölcüklere milyonlarca boru döşenmişti.

Mutfaklar, kral dairesine kilometrelerce uzaktaydı. Modern bir hizmetkârın, üzeri kapaklı bir tepsiyi mutfaktan kral dairesine kadar taşımasını düşünebiliyor musunuz? Kral, yemeklerini büyük yemek salonlarında yiyemiyordu. Yemeye kalksa, iki yüz konuğu olurdu masasında. Oysa kral ailesi zar zor geçinebiliyordu. Kraliyet paralarını bölüştürürken hiç kimsenin aklına kraliçe gelmemişti. Zavallı kraliçe sabahtan akşama kadar koşturuyor, yine de ev işlerini bitiremiyordu. Buranın lüksü bile yeterdi kendini bilen bir Fransız ev kadınını deli etmeye...

Bütün bunlar yetmiyormuş gibi, bir de burada oturan soyluların durumu vardı. Durmadan eğilip reveranslar yapmaları, kasılmaları Marie'yi tiksindiriyordu. İkide bir onun fikrini soruyor, ama söylediklerini hiç dinlemiyorlardı. Özellikle de kraliçe onlardan, odadan çıkarken ışıkları lütfen söndürmelerini en nazik biçimde istediği zamanlarda, kirli çamaşırlarını ortalığa atmamalarını, banyodan çıkarken küveti silmelerini rica ettiği zamanlarda, hiç dinlemez oluyorlardı. Ama kötülükler bu kadarla da kalmıyordu. Kraliçe mobilyaları parçalayıp şöminelerde yakmaya son vermelerini, oturaklarını bahçeye boşaltmaktan vazgeçmelerini istediği zaman da duymamazlıktan geldiler. Marie bu tür insanların kendi benliklerini nasıl kabullenebildiklerini, özsaygılarını nasıl koruyabildiklerini bir türlü anlayamıyordu.

Kral dinliyor muydu sanki onun dertlerini? Ne kral ama! Gökbilimcilik oynadığı zamandan beter olmuş, bulutların üzerindeydi o!

Clotilde de annesine hiç yardımcı olmuyordu. Âşıktı Clotilde. İyi yetişmiş bir Fransız aile kızı gibi âşık değil, Sorbonne'da okuyan şapşal bir Amerikalı kız gibi âşıktı. Hem Clotilde artık öyle kibirli, ya da öyle unutkan olmuştu ki, ne yatağını topluyor, ne de iç çamaşırlarını yıkıyordu.

En kötüsü, Marie'nin konuşacak kimsesi yoktu. Kimseye şikâyet edemiyor, kimseyle dedikodu edemiyordu.

Kuşkusuz her kadının, kadın olma baskılarından kurtuluş valfı olarak arasıra bir başka kadına ihtiyacı vardı. Erkeklere ta-

nunan küçük veya büyük hayvan avcılığı, boks ringleri çevresinde sıralanıp cinayet seyretme gibi boşalmalar, kadınlara tanınan haklar arasında yoktu. Soyutluğun gizli dünyasına kaçmak da yasaklanmıştı kadınlara. Kiliseye gidip günah çıkarmak gerilimin birazını alabilirdi, ama o da yetmiyordu bazen.

Marie bir başka kadına sığınma ihtiyacını duyuyordu. Sağduyusu nedimelerine ve o dayanılmaz soylulara karşı isyan ediyordu. Kraliçe olduğu için, Marigny Sokağı'ndayken dostu olan kadınlardan çekiniyor, onların bundan yararlanarak nüfuz kullanıp kocalarına çıkar sağlayacağından emin bulunuyordu.

Kraliçe Marie düşündü, taşındı, sonunda eski okul arkadaşı Suzanne Lescault'yu hatırladı.

Rahibe Hyacinthe bir kraliçe için kusursuz dosttu. Bağlı bulunduğu mezhep, arasıra bir iki kuralı değiştirip bir rahibeyi manastırdan dışarı salmayı ayarlayabilirdi. Hele de bu işten mezhebe sağlanacak yararlara, sevgili kraliçenin emin ellerde bulunduğunu bilme mutluluğu da eklenince. Rahibe Hyacinthe, Versailles'a taşındı, kameriyelere ve balıklı havuzlara bakan şirin bir odaya yerleşti. Odası kral dairesinden birkaç adım uzaktaydı.

Rahibe Hyacinthe'in Fransa huzur ve güvenliğine ne kadar katkıda bulunduğu belki de hiçbir zaman bilinmeyecektir. İşte bir örnek:

Kraliçe kapıyı sıkıca kapattı, iki yumruğunu kalçalarına dayadı, öyle sert soludu ki, burun deliklerinin kenarları bembeyaz kesildi. "Suzanne, şu pis Düşes P.'ye artık bir dakika daha dayanamayacağım. Ağzından yalnız hakaretler çıkan, çekilmez mahluk! Bana ne dedi, biliyor musun?"

"Sakin ol, Marie," dedi Rahibe Hyacinthe. "Sakin ol, canım."

"Ne demek sakin ol? Ben ona tahammül etmek zorunda..."

"Elbette değilsin, canım. Bana bir sigara uzatsana."

"Ne yapacağım ben?" diye bağırdı kraliçe.

Rahibe Hyacinthe sigarayı bir firketenin arasına sıkıştırdı, parmaklarının sararmasını önlemeye çalıştı, dudaklarını ıslık çalar gibi toplayıp dumanları üfledi.

"Düşese sor bakalım, Gogi'den haber alıyor muymuş!"

"Kimden?"

"Gogi'den," dedi Rahibe Hyacinthe. "Tel cambazıydı. Çok yakışıklı, ama biraz sinirliydi. Sanatçıların çoğu gibi."

"Hah!" dedi Marie. "Anlıyorum. Peki, yaparım! O zaman bakalım ne hale gelecek çektirilmiş suratı!"

"O yara izlerini mi demek istiyorsun, canım? Hayır, yüzü çektirilmiş değil. Hatta tersine, sarkmış demek daha doğru. Gogi pek sinirliydi çünkü."

Marie kapıya doğru fırladığında gözleri pırıl pırıl parlıyordu. Duvarları boyalı koca salonları birer birer tararken alçak sesle kendine, "Sevgili Düşes, son zamanlarda Gogi'den haber aldığınız var mı?" diye mırıldanıp duruyordu.

İşte bir başka örnek:

"Suzanne, kral artık bu metres konusunda can sıkmaya başladı. Özel Danışma Konseyi bana başvurdu. Acaba sen kralla konuşabilir miydin bu konuda?"

"Tam ona göre metresi buldum ben," dedi Rahibe Hyacinthe. "Bizim başrahibenin yeğeni... sessiz, terbiyeli, biraz tombul ama, çok güzel nakış işler, Marie. Sana yararlı olabilir."

"Kral istemez. Konuşmaz bile o konuyu."

"Görmesi gerekmez ki," dedi Rahibe Hyacinthe. "Hatta görmemesi daha bile iyi olur."

Bir örnek daha:

"Clotilde konusunda ne yapacağımı bilemiyorum. Hem sakar, hem aylak. Elbiselerini bile toplamaz oldu. Çok bencil. Çok da dikkatsiz."

"Bizim manastırda da bu sorunla arasıra karşılaşırız, canım. Özellikle de diğer içgüdüleri dinle karıştıran genç kızlarda."

"Ne yaparsınız peki?"

"Sakin sakin yanına yanaşıp burnuna bir yumruk patlatmak en iyi yoldur."

"O neye yarar?"

"Dikkatini çeker," dedi Rahibe Hyacinthe.

Kraliçe eski arkadaşını yanına aldığına hiçbir zaman pişman olmadı. Saraydaki soylular da, görmezden gelemeyecekleri, alaya alamayacakları bir kuvvetin, bir demir etkinin varlığını hissedip tedirgin olmaya başladılar.

Rahibe Hyacinthe'in doğum gününde Marie ona armağan olarak Paris'in en iyi ayak bakım uzmanını tuttu. Her gün gelip ayak bakımı yapacaktı Suzanne'a. Marie kocaman bir paravan ısmarladı. Levhasında iki delik vardı. Suzanne oradan ayaklarını çıkarabilecekti.

"Onsuz ne yapardım, bilemiyorum," dedi kraliçe.

"Ne?" diye sordu kral.

Pippin uzun süre şoktan kurtulamadı. Dehşet dolu bir sesle kendi kendine, "Kralım ama, kral ne demek bildiğim yok," deyip duruyordu. Atalarının hikâyelerini okuyup durmaktaydı. "Ama onlar kral olmayı kendileri istemişler," diyordu. "Çoğu istemiş hiç değilse. Bazıları ek olarak daha başka şeyler de olmak istemişler. İşte benim sorunum burada. Ah, ben de kendime bir amaç, ilahi bir hedef bulabilsem!"

Tekrar amcasını ziyarete gitti. "Benimle akraba olmamayı tercih ederdin desem, doğru söylemiş olur muydum?"

Charlie Amca, "Çok fazla alıngansın," dedi.

"Bunu söylemek kolay."

"Biliyorum.. Söylediğim için de üzgünüm. Ben senin sadık kulunum."

"Peki, ya bir isyan olursa?"

"Sadakat mi istiyorsun, yoksa gerçeği mi?"

"Bilmem... her ikisini de herhalde."

Charlie Amca, "Senden saklamaya gerek yok," diye başladı söze. "Amcan oluşumdan ötürü işlerim çok arttı. Durumum bayağı iyi. Hele de turistlerle olan işlerim."

"Demek senin sadakatin paraya bağlı. Zarar etsen bana ihanet eder miydin?"

Charlie Amca paravanın arka tarafına geçip bir şişe konyak çıkardı. "Su katayım mı?" diye sordu.

"Konyak iyi cins mi?"

"Suyla içmeni tavsiye ederim... Evet, gelelim konumuza. Bakıyorum sen taşları birer birer kaldırıp altındaki böcekleri görmek istiyorsun. İnsan her zaman fazileti umut eder... uygulama zamanı gelip çatana kadar. Ben de ölene kadar senin yanında olmayı umuyorum. Ama, düşmanın kazanacağı kesinleşmeden bir iki dakika önce o tarafa geçme fırsatının da bana tanınacağını umarım."

"Çok dürüstsün, amcacığım."

"Bana esas derdinin ne olduğunu söyleyecek misin?"

Pippin sulu konyağını yudumladı. Güvensiz bir sesle, "Kralın işlevi yönetmektir," dedi. "Yönetmek için insanın gücü olması gerekir. Güce sahip olmak için de, o insanın gücü elde etmesi, koparıp alması şarttır..."

"Devam et, yavrum."

"Bana tacı zorla kabul ettiren adamlar hiçbir şeyden vazgeçmeye niyetli değiller."

"Haa! Bakıyorum öğrenmeye başlıyorsun. Gerçeklerden korkanların kuşkuculuğuna bürünüyorsun. Kendini dönmeyen bir tekerlek gibi, çiçek açmayan bir bitki gibi görüyorsun."

"Evet, öyle bir şey. Gücü olmayan bir kral, kendi içinde çelişkili bir terimdir. Gücü olan bir kralsa, bir felaket demektir."

"Özür dilerim," dedi Charlie Amca. "Peynirlerin üzerinde yine fareler oynaşmaya başladı." Dükkânın ön tarafına doğru ilerledi. Pippin az sonra onun sesini duydu. "Evet, çok güzel. Bence bu tablo kimin, size bir söylesem... ama yoo, söyleyemem. Bilmiyorum demem gerekir. Şuradaki fırça çalışmasına bakın. Kompozisyon nasıl coşkun, görüyor musunuz? Ya suje, ya kılığı... Hangisi? Şu mu? O hiçbir şey değil. Bir şatonun bodrumundan getirilen bir yığın süprüntünün arasında geldi. Henüz incelemedim. Herhalde satabilirim size... ama akıllıca bir hareket yapmış olur musunuz? Sizden iki yüz bin frank istemem gerekecek. Onu temizlettirip incelettirmem o kadara mal olur. Bir kere daha düşünün! Bakın, şu da bir Rouault. Kuşku yok..." Bir süre

alçak sesli mırıltılar duyuldu, sonunda Charlie Amca'nın sesi, "Tozunu almama izin vermeyecek misiniz?" dedi. "Söylüyorum size, henüz incelemedim bile."

Birkaç dakika sonra ellerini ovuşturarak geri döndü.

"Senin adına utanıyorum," dedi kral.

Charles Martel köşede duran kirli, çerçevesiz tuvallere yöneldi. "Onun yerine bir yenisini koymalıyım," dedi. "Cesaretlerini kırmak için elimden geleni yapıyorum. Beni kandırdıklarını sanıyorlar. Bunu bilmesem, belki kendimi daha da kötü hissederdim." Tozlu tabloyu dükkânın ön tarafına taşıdı. "Aa, hoş geldin, Clotilde," dedi. "Baban da burada." Sonra seslendi. "Clotilde'le Yumurta Prensi geldiler."

Üçü birlikte kapıya asılı kırmızı kadife perdeden geçip içeriye girerlerken havaya ince bir toz bulutu yayıldı.

"İyi akşamlar, efendim," dedi Tod. "Bay Martel bana işi öğretiyor. Dallas'ta, Cincinnati'de ve Beverly Hills'de galeriler açacağız."

"Ayıp ona!" dedi kral.

Charlie Amca söze başladı. "Cesaretlerini kırmak için elimden geleni yapıyorum, ama onlar isti..."

"Ne kumazlık," diye onun sözünü kesti kral.

"Peki onlara kim istetiyor bunu?"

Tod, "Bence biraz haksızlık ediyorsunuz, efendim," dedi. "Ticaretin birinci işlevi talebi yaratmak, ikincisi de onu tatmin etmektir. İnsanlara buna ihtiyacınız var denmeseydi, bir sürü şey hiç yapılmamış olurdu... ilaçlar, makyaj malzemeleri, deodorantlar... bir düşünsenize! Otomobilin ziyankârlık olduğunu, gereksiz olduğunu söyleyebilir misiniz? İnsanları hiç ihtiyaçları olmayan bir ulaşım için borç altına soktuğunu iddia edebilir misiniz? Otomobil isteyen insanlara bunu asla söyleyemezsiniz. Doğru olduğunu onlar da, siz de bilseniz bile, yine de söyleyemezsiniz."

Pippin, "Bir yerde sınırı çizmek şart." dedi. "Saygıdeğer amcam size Mona Lisa'nın neden çalındığını anlattı mı?"

"Dur bir dakika, sevgili yeğenim!"

Pippin bağırdı. "Anlatmaya başlarken genellikle şöyle der: 'İsim veremem ama, duyduğuma göre...' Duyduğuna göreymiş, hah!"

"Ben o olayı hiçbir zaman anlayamamışımdır," dedi Tod. "Mona Lisa, Louvre'dan çalınmıştı, değil mi? Sonra, aradan bir yıl geçince yine oraya iade edildi. Yani sizce sahtesini mi iade ettiler?"

"Yoo, asla," dedi kral. "Louvre'daki tablo gerçektir."

Clotilde, "İş konuşmaya mecbur muyuz?" diye atıldı.

"Dur, Bugsy, bunu dinlemek istiyorum."

Kral, "Haydi, amcacığım," dedi. "Hikâye senin hikâyen. Senin..."

"Hareketi onayladığımı söyleyemem," dedi Charles Martel. "Ama dürüst insanlara bir zarar vermediği de kesin."

Clotilde, "Öff, anlat da bitsin bari," diye atıldı.

"Doğrusu isim veremem ama, duyduğuma göre Mona Lisa... kayıpken, tam sekiz tane Mona Lisa çok zengin adamlara satılmış."

"Nerede?"

"Eh, nerelerde zenginler varsa orada... Brezilya'da, Arjantin de, Teksas'da, New York'ta, Hollywood'da..."

"Ama orijinalini neden iade ettiler?"

"Anlıyorsunuzdur... bir kere resim iade edilince, artık şeyi... hırsızı aramaya son verildi."

"Ha!" dedi Tod. "Peki, ya sahteleri satın alanlar?"

Charlie Amca bağışlayıcı bir sesle, "İnsan çalınmış bir şaheseri satın alıyorsa suç işliyordur," dedi. "Gerçi aldıkları hazineyi saklamak zorunda kalıyorlar ama, görünüşe göre bunu başarabilecek insanlar oluyorlar. Eğer satın aldıktan sonra, hazinenin bir... nasıl diyelim... bir kopya olduğunu anlarlarsa, bu adamlar bu konuyu ağızlarına almıyorlar. Duyduğuma göre, namussuzluğu isteyerek kabullenen adamlar varmış. Ama sanıyorum, hiçbiri kendisinin budala olduğunu kabullenmeye yanaşmaz dersem hata etmiş sayılmam."

Tod güldü. "Yani eğer onlar dürüst insanlar olsaydı..."

"Tamam işte," dedi Charlie Amca.

"O halde neden kral karşı bu işe?"

"O duygusaldır."

Tod, krala döndü.

Pippin ağır ağır konuşmaya başladı. "Bana kalırsa bütün insanlar, ilgi göstermedikleri alanlarda dürüsttürler. İlgi gösterdikleri alanlarda da çoğu insanlar hassastırlar. Benim inancıma göre bazı kimseler, ilgilerine rağmen dürüsttürler. Bu durumda insanların zayıf noktalarını arayıp bulmak ve sömürmek iğrenç bir hareket."

Tod, "Kral olmak size biraz zor gelmeyecek mi, efendim?" diye sordu.

Clotilde acı bir sesle, "Zor gelmeye başladı bile," dedi. "Her şeyin üzerine çıkmak istiyor. Her türlü insani zayıflığın. Ailesinin de öyle olmasını istiyor. Herkes iyi olsun diyor... oysa insanlar iyi değildir."

Pippin, "O noktada dur, küçük hanım!" dedi. "Bunu söylemene izin veremem, insanlar iyidir... olabildikleri sürece tabii. Herkes ister iyi olmayı. İşte iyi olmalarını zorlaştırmaya ya da imkânsızlaştırmaya bu yüzden karşıyım."

Charlie Amca öç almak istercesine, "Onlar gelmeden önce güçten, iktidardan konuşuyordun," dedi. "Doğru hatırlıyorsam, gücü olmayan bir kralın hadım bir insana benzediğini söylüyordun. Eğer bu gerçekten doğruysa, sevgili yeğenim, o zaman birisi çıksa da, güç insanı yozlaştırır, mutlak güç ise mutlak yozlaştırır dese, ne derdin?"

"Güç yozlaştırmaz," dedi Pippin. "Korku yozlaştırır. Belki gücü kaybetme korkusu."

"Ama güç bir yandan da diğer insanlarda o gücün sahibine karşı bir korku uyandırmaz mı? Sonra, güç olduğu zaman, onu kaybetme korkusu olmayabilir mi? O korku yozlaşmaya yol açmaz mı? Biri olmadan ötekine nasıl sahip, olabilirsin?"

"Ah, Tanrım!" dedi Pippin. "Keşke bunun cevabını bilebilseydim."

Charlie Amca bir hamleye daha girişti. "Eğer gücü eline geçirirsen, seni kral yapanlar sana karşı dönmezler mi?"

Kral iki kolunu havaya attı. "Bir de bana sakin ol diyordun! Sana göre bunlar yalnızca fikir. Oysa bana... ben onları yiyorum, onları giyiyorum, onları soluyorum, rüyamda onları görüyorum. Charlie Amca, bunlar benim için zihin oyunları değil. Bir ıstırap bu bana."

"Zavallı yavrum," dedi Charlie Amca. "Seni üzmek istemedim. Dur! Bir şişe daha çıkarayım. Bu sefer su katmadan iç."

Tod, Kralın brendisini yudumlayışını seyretti. İçtikçe yüzüne pembe bir sükunet yayılıyordu. Ellerinin titremesi durdu, dudakları hareketsizleşti, kasları gevşeyip kendilerini kadife koltuğun kucaklayışına teslim ettiler.

"Teşekkür ederim," dedi Charlie Amca'ya. "Bu pek güzel bir konyak."

"Olması da gerekir. Gent Antlaşması imzalandığından beri o şişede bekliyor. Biraz daha ister misin? Şu sıradan insanlara ikram etmiyorum, görüyorsundur."

Tod Johnson, Clotilde'in elini kendi iki eli arasına alıp tuttu.

Tedirgin bir sesle, "Oldukça kaygılıyım, efendim," dedi. "Biliyorsunuz, kızınızla çıkıyoruz. Ondan hoşlanıyorum. Normal şartlarda olsa, hiç tereddüt etm... yani... geri durmazdım. Ama... anlıyorsunuzdur efendim, sizden de hoşlanıyorum ve... şey... size sormak istedim..."

Pippin ona gülümsedi. "Teşekkür ederim," dedi. "Sanırım kral olmanın en zor yanlarından biri, kimsenin kraldan hoşlanmayı, onu sevmeyi göze alamaması... kralın da kimseyi sevecek cesareti gösterememesi. Clotilde prenses olduğu için kaygılanıyorsun, değil mi?"

"Şey, evet... İngiltere'de bu yüzden başlarına gelenleri de biliyorsunuzdur. Onu incitmek istemiyorum, beri yandan... ben... ben de incinmek istemiyorum."

Clotilde öfkeyle söze karıştı. "Toddy, sen kendini toz etmeye kapı mı yapıyorsun?"

Tod güldü. "Clotilde Amerikan argosu öğrenmek için Berlitz kursuna yazıldı. Bana kalırsa öğretmenleri de bu işi pek bilemiyor. Yani benim kaçmaya hazırlandığımı söylemeye çalışıyor."

"Elveda demeye hazırlık," diye söze katıldı Charlie Amca da.

Kral nazik bir sesle, "Hazırlanıyor musunuz sahiden?" diye sordu.

"İşte benim bilemediğim de o. Efendim, size sormak istediğim bir şey var: Ben biraz okuyordum da... Fransa kralları her zaman Salik yasalara uymuşlar, değil mi? O yasalar da kadınların tahta çıkamayacağını söylüyor. Bu doğru, değil mi? Bu nedenle, soylu kadınların kimlerle evlendiği, devletin açısından pek de önemli değil... yanılıyor muyum?"

Pippin bu sözleri onaylarcasına başını salladı. "Doğru okumuşsun. Bir noktaya kadar, doğru bunlar. Ama yanıldığın bir kısım da var. O kısmın Salik yasalarla falan ilgisi yok. Büyük sülalelerin kadınları her zaman diğer büyük sülaleler için miknatıs olarak kullanılmıştır. Arazileriyle, servetleriyle, unvanlarıyla birlikte."

Tod, "Şirketlerin birleşmesinde katalizör gibi," dedi.

Charlie Amca söze karıştı. "Salik yasalar aslında birer yasa değildir. Bize Almanlardan geçmiş bir gelenek, bir töredir. Aldırış etme onlara."

Pippin, "Amcacığım, senin tarifine göre bizim atalarımız da Alman," dedi. "Héristal'ler, Arnulf'lar." Tekrar Tod'a döndü. "Genç dostum, veliaht konusundaki kararın ne olacağını bilemem. Clotilde benim tek evladım. Veliaht edinmek uğruna karımı boşayamam, karım ise artık çoktan geçk... Anlıyorsundur. Belki de kamu baskısı Clotilde'i krallar yetiştirmek için kullanma yolunu zorla kabul ettirebilir. Âdetler, özellikle de anlamsız âdetler genelde yasalardan daha güçlüdür. Bu işin sonucu belli olana kadar şu toz olma meselesini erteleyebilir misin? Hem bana açıklasana, bu toz, barut tozundan ötürü mü, yoksa ilaç tozu anlamında mı?"

"Çarpılayım ki bilmiyorum," dedi Tod. "Argonun anlamını araştırmaya kalkanlar onu kullanamayan kimseler olur hep. Yani sizce bir süre daha buralarda oyalanayım, öyle mi?"

"Evet, öyle," dedi kral. "Bilirsin, güzel soylu kadınların ikinci bir işlevi de aileye para getirmektir."

"Eğer Petaluma'yı demek istiyorsanız, umut yok," dedi Tod. "Ben babamı tanıyorsam, vakıf makıf kurar, bağlar o serveti."

Charlie Amca, "Ama babanın o işe sahip olmaktan gelen ünü yeter seni iyi bir talip saydırmaya," dedi. "Fransızlar en çok, budala durumuna düşmekten nefret ederler. Zengin bir erkekle evlenmek, ne tür kusur ve sakıncaları olursa olsun, Fransa'da hiçbir zaman budalalık sayılmamıştır.

"Anlıyorum. Beni koruyorsunuz. Sağ olun. Aileden biri gibi hissetmemi sağlıyorsunuz... hiç değilse bir süre için, işte soruyu zaten bu yüzden sordum. Biliyorum, kralsınız, benden de yaşlısınız, ama krallıkta pek fazla tecrübeniz yok. Elinizde tuttuğunuz şey pek harika bir şey ama, eğer kozunuzu iyi oynamazsanız suratınıza patlayabilir."

"Geçmişte de oldu," dedi Pippin. "Aradan pek de uzun zaman geçmedi."

"Sizinle o konuda konuşmak isterdim, efendim... madem artık ben de... ailenin çırak bir üyesi sayılıyorum."

Clotilde bağırdı. "Çılgınlık! Politika! Delisiniz siz! Ben patlak olacağım!"

Tod kısaca güldü. "Belki de haklı var," dedi. "Bir söz vardır, Amerikalılar işyerlerinde seksten konuşur, yatak odalarında işten konuşur derler. Onu keman çalınan bir yere, yemeğe götüreceğim. Ama sizinle de konuşmak istiyorum."

"Memnun olurum," dedi Pippin. "Versailles'a gelir misin?"

"Geldim oraya. Ama orası yanaşma dolu. Size bir şey diyeyim mi, efendim... Siz benim Otel George Cinq'deki süitime gelsenize!"

Kral bu sefer, "Görevimin sakıncalarından biri de istediğim yere gidemeyişim," dedi. "Saray müdüriyetine haber vermem gerek. Sonra gizli polise, elaltından gazetelere duyurmak gerek. Süitinizi ararlar, karşı kaldırımdaki binaların damlarına gözcüler yerleştirirler. Kral olmak pek de o kadar eğlenceli bir şey değildir."

"George Cinq'de öyle olmaz," dedi Tod. "Oraya yıllardır bir tek Fransız adımını atmamış. Hem zaten Ava Gardner'le H.S.H. Kelly kalıyor şu sıra orada. Hiç itiraz edilecek bir yer değil. Belki

de bir Fransa Kralı için Fransa sınırları içindeki en iyi saklanma yeri orası."

"Belki de," dedi Pippin. "Kılık değiştirmeyi bile düşündüm."

"Tanrım!" diye inledi Charlie Amca, "Hiç beceremezsin. Aktörlüğe en ufak kabiliyetin bile yoktur."

Kraliçe sandalyesini Rahibe Hyacinthe'in oturduğu koltuğa biraz daha yaklaştırdı.

"Sana Pippin biraz dalgındır diye hep söylemişimdir. Teleskopunun başındayken de öyleydi. Ama şimdi durumu daha beter. Odanın içinde dolaşıyor, ellerini arkasında kenetliyor, kendi kendine mırıldanıyor. Ben bir şey söylersem duymuyor. Çok da mutsuz. Kafasında bir şey var. Keşke onunla konuşsan, Suzanne. Erkeklere çok etkili olursun... diyorlar."

"Diyorlar, ha?" dedi Rahibe Hyacinthe. "Ama belki gerektiği kadar etkili olamıyorumdur. Ne diyeceğim ki ona?"

"Derdi neymiş, öğren..:"

"Belki de kral olmaktan rahatsız oluyordur."

"Saçma," dedi Marie. "Herkes ister kral olmayı."

Marie bir ara kocasını Rahibe Hyacinthe'in odasına getirmeyi başardı. "Bu benim eski arkadaşım," dedi, sonra kumazca, "Ah! Ben bir şey unutmuşum. Bana bir dakika izin verin," deyip odadan çıktı.

Kral, rahibeye sakin bakışlarla baktı.

"Lütfen oturunuz. Efendimiz."

"Kiliseye karşı görevlerimi pek yapmış sayılmam," dedi kral. "Çocukluğumdan beri..." diye ekledi sonra da.

"Ben de yapmadım diyebilirim. Yirmi yıl müzikal şovlarda çalıştım."

"Zaten yüzünüz aşina gelmişti."

"Bu kılıkta mı? İltifat ediyorsunuz, Mösyö. Yüzüme çok az insan bakardı."

Pippin kibar davranmaya çalıştı. "O halde demek bazı inanılmaz güzellikler de..."

"Bu giysilerin altında, öyle mi? Teşekkür ederim. Madamla okul arkadaşıyız. Belki benden Matmazel Lescault diye söz ettiğini duymuşsunuzdur. Herhalde mesleğimden söz etmemiştir. Marie onaylamadığı şeylere var olma hakkı tanımayan şanslı insanlardan biridir. Onun bu yeteneğine imreniyorum."

"Eşim birçok bakımdan üstün bir kadındır, ama kurnazlık yönü pek yoktur. Gerçi niyetinin ne olduğunu her zaman anlayamam, ama bir şeyler planladığını hemen sezerim."

Suzanne başını arkaya yaslayıp gözlerini yumdu. "Sizi neden buraya getirip bıraktığını merak ediyorsunuz," dedi.

"Sanırım merak ettiğim o."

"Sizin rahatsız, tedirgin bir haliniz olduğunu hissediyor."

"Sık sık rahatsız olurum, tedirginlik ise benim huyumdur. Bunlar onu bugüne kadar pek kaygılandırmamıştı. Mücadele çaresi olarak yemek soslarını, enfes lezzetli tatlıları kullanırdı."

"Onlar tipik ev kadını ilaçlarıdır. Umarım sizi de tedavi etmiştir... ya da en azından, siz ona tedavi etti demişsinizdir."

"Umarım buna çaba göstermişimdir, Rahibe."

"Çok sevimlisiniz, Mösyö. Şimdi neden bu kadar tedirgin olduğunuzu bana söyleyebilir misiniz? Biraz çevirip Marie'ye söyleyebileceğim bir şey olsun. Sizi çok merak ediyor."

Kral, "Size yardım edebilsem ederdim," dedi. "Ama nedenlerin pek çoğunu ben kendim de bilmiyorum. Kral olmayı ben istemedim. Beni çalıdan böğürtlen koparır gibi aldılar, daha önce pek çok emsalin gelip geçtiği, çoğunun kötü, hepsinin başarısız olduğu bir mevkie getirip oturttular."

"Ama siz böğürtlen gibi oturup da ne olacaksa olsun diyemiyorsunuz, öyle mi?"

"Hayır," dedi kral. "İnsanoğlunun bahtsızlığı, yaptığını iyi yapmak istemesidir. Hiç yapmak istemedikleri şeyleri bile. Belki inanmayacaksınız ama, ben bir zamanlar iyi dans etmek istemiştim. Gülünç bir şeydi."

"Hata yapmaktan mı korkuyorsunuz?"

"Rahibe, benim yolumun tabanı, yapılmış hatalarla döşeli. Kralların en iyileri bile başarısız olmuştur."

"Sizin için üzgünüm."

"Yo, üzülmeyin. Amcam bana, bileklerimi kesmek gibi bir seçeneğim olduğunu söylemişti. Ben bu seçenekten yararlanmadım."

Rahibe Hyacinthe, "Bazı krallar bütün işlerini başkalarının ellerine teslim ediyor," dedi. "Başbakanlara, konseylere, bir ekibe... kendileri de eğlenmelerine bakıyorlar."

"Sanıyorum bunu artık umudu kestikten sonra yapıyorlar. Kralın üzerinde, kral olması için çok ağır bir baskı vardır. Kral olmanın amacı yönetmektir. Yönetmenin amacı da, krallığın refahını arttırmaktır."

"Bu bir tuzak," dedi Rahibe Hyacinthe. "Tüm diğer faziletler gibi bu da tuzak. Fazilet söz konusu oldu mu, insanın kendi kendine karşı dürüst davranması hiç de kolay değildir, Mösyö. İki tür fazilet vardır. Biri ihtiraslı tutkular, öteki de basit bir huzur isteğidir. Bu ikincisi, kimseyi üzmemekten, kimseyi derde uğratmamaktan gelir."

"Çok düşüncelisiniz, Rahibe," dedi kral. Rahibe Hyacinthe onun gözlerindeki parıltıyı görünce, dikkatini kendi üzerinde toplamayı başarmış olduğunu anladı.

"Ben kendim de bu sorundan kurtulmuş biri değilim," dedi. "Yirmi yıl sahnelerde çıplak görünüp yalnız erkeklerin zihinlerinde (umarım) hayaller uyandırdıktan sonra manastıra girdiğim zaman, kendime kutsal içgüdüler yakıştırmak pek kolay olurdu... bunu türlü yollarla söylemek de mümkün. Ama ben aslında yorgundum ve bunun farkındaydım."

"Çok dürüstsünüz."

"Bilemem. Birçok içgüdülerimin pek de saf olmadığını kabullendikten sonra kendi içimde bazı iyilikler, anlayışlı davranışlar buldum... onlara kendim bile kusur bulamıyorum. Ama bunlar temeldeki o tembelliğin ürünleri. Ağırlığımı ayaklarıma vermekten kurtulup bir kenara oturmayı başardığım anda, artık fazilet konusuna bile dertlenmekten kurtuldum."

"Peki ya ibadet törenleri? Ayağa kalkmalar, diz çökmeler, sihirli dinsel formülleri yüksek sesle söylemeler?"

"Bir süre sonra insana solumak gibi doğal geliyor. Yapması yapmamaktan daha kolay."

Kral ayağa kalktı, dirseklerini kaşıdı, koltuğunun çevresinde bir tur attı, tekrar oturdu.

"Büyük bir sıçrama sayılır herhalde," dedi. "Günahkârlıktan... azizeliğe."

Rahibe Hyacinthe güldü. "İnsanın kendi içindeki günahı ayırıp izole etmesi zor," diye bir gözlemde bulundu. "Başkalarındakini görmek kolay, ama kendimizde olunca, günahlar hep bir ihtiyaç temeline ya da iyi niyet temeline oturur. Lütfen bu sözümü Marie'ye söylemeyin."

"Efendim? Yo! Herhalde söylemek aklımdan bile geçmez."

"Marie bir zevcedir... o başka bir şey."

"Bana karşı çok iyidir," dedi kral.

Rahibe Hyacinthe ona şaşkın gözlerle baktı. "Umarım bunu nezaket olsun diye söylüyorsunuzdur, gerçek değildir," dedi.

"Ne demek istediğinizi anlayamadım."

"Kadınlarda iyilik, anlayışlılık yoktur," diye karşılık verdi rahibe. "Sevgi vardır ama o zaten öznel bir şeydir. Ben de evlenmiş olsam, belki kendimi bunun tersine inandırırdım." Gözlerini kısıp krala baktı. "Ömrünüzde karşılaştığınız en iyi olay nedir, Efendimiz?"

"Şey... neden?"

"Eğer bana onu söylerseniz belki ben de size neyin eksikliğini çektiğinizi, neye özlem duyduğunuzu söyleyebilirim."

"Şey, sanıyorum... sanıyorum reflektörümde kuyrukluyıldızı görüp, onu ilk gören insanın ben olduğumu anladığım zamandı. İçim... içim bir huşu duygusuyla dolmuştu."

"Sizi kral yapmaya hakları yok," dedi rahibe. "Krallar yalnızca eski hataları tekrarlarlar ve eğer bunu önceden biliyorlarsa... şimdi anlıyorum, Efendimiz... ama size yardım edemem. Bileklerinizi kesmemişsiniz. Şimdi de artık geç kalmışsınız. Bir kuyrukluyıldız. Evet, anlıyorum..."

"Sizden hoşlandım, Rahibe," dedi kral. "Arasıra ziyaretinize gelmeme izin verir misiniz?"

"Eğer niyetinizin yalnızca entelektüel olduğundan emin olabilirsem..."

"Ama, Rahibe..."

"Emin olabilirsem hemen reddederim," dedi Rahibe Hyacinthe. Kahkahası kulislerdeki kadın kahkahalarını hatırlattı, "İyi bir insansınız. Efendimiz. İyi erkekler kadınları, tıpkı peynirin fareleri çektiği gibi çeker."

Kralın sırtındaki en büyük yüklerden biri hiçbir zaman yalnız kalamamasıydı. Her zaman izleniyor, gözleniyor, korunuyor, gözler üstünde oluyordu. Harun Reşit gibi tebdil gezmeyi bile düşünmüştü. Bazen kendini odasına kilitliyor, çevresindeki insanların gözlerinden ve seslerinden kurtulmaya çalışıyordu.

Tam bu sıralarda, raslantı eseri bir keşifte bulundu. Kraliçe onun çalışma odasını temizlemek gereğini duymuş, süpürüp toz alıncaya kadar onu dışarıya yollamıştı. Pippin'in sırtında fitilli kadife bir ceket vardı. Dirsekleri biraz tirfillenmişti. Flanel pantolonu ütü istiyordu. Ayaklarında espadriller vardı. Evrak çantasına birkaç kâğıt koydu, işini bitirmek üzere bahçeye çıktı. Balıklı havuzlardan birinin başında otururken bir bahçıvan yanına yaklaştı.

"Burada oturmak yasaktır, Mösyö," dedi.

Kral kalkıp büyük merdivenlerden birinin gölge bir tarafına oturdu. Anında bir jandarma yanında bitip dirseğine dokundu.

"Ziyaret saatleri ikiyle beş arasıdır, Mösyö. Lütfen kapı girişine gidip rehberin gelmesini bekleyin."

Pippin ona şaşkın gözlerle baktı. Kâğıtlarını topladı, ana kapıya ilerledi. Orada, rehberli tur bileti için gereken parayı yatırdı. Vitrindeki kartpostallardan satın aldı, kalabalıkla birlikte, kadife kordonlarla koruma altına alınmış salonları gezdi, dolaştı.

Dolaşırken karşılarına hizmetkârlar, soylular, bakanlar çıkıyordu ama, bir tanesi bile bu kadife ceketli, espadrilli adama

bakmadı. Bir ara kraliçe telaşlı adımlarla yanı başından geçti, onu görmedi... turist kalabalığı kraliçenin ardından baktı.

Pippin sevinç içinde, turistlerin peşisıra ana kapıya döndü, Paris'e giden turist otobüsüne bindi. Yüreği hafiflemişti. Bir deneme için Champs Elysée'de bir yukarı, bir aşağı yürüdü, kimse ona dikkat etmedi.

Select'de bir masaya oturdu, bir Pernod ve biraz su ısmarladı, gelip geçenleri seyretti, turistlerin konuşmalarına kulak kabarttı. Özgürlük içinden kabarıyor, bir çift kanat gibi büyüyordu üzerinde.

Life dergisinin bir muhabiriyle kraliyet aleyhtarı bir tartışmaya girişip kendini eğlendirdi. Muhabir, "Herhalde kral henüz Komünistlerin tümünü temizleyemedi," dedi.

Pippin alayla güldü, adamdan bir sigara ödünç aldı, sonra kalkıp Champs Elysée'de biraz daha yürüdü, Fouquet'nin önünden geçti, George Cinq Caddesi'ne saptı, Prens de Galles Oteli'ni geçti, Otel George Cinq'in kapısına yaklaştı. Lobiye girdiğinde bir görevli onu durdurdu.

"Bir şey mi istediniz?"

"Bay Tod Johnson'u görmek istiyorum."

"Bir şey teslim etmeye mi geldiniz? Lütfen emaneti resepsiyona..."

"Evrak çantasını getirdim," dedi Pippin. "Kendi eline teslim etmem için talimat bıraktı."

Görevli, "Concierge'le konuşursanız," diye başladı, birden gözleri espadrillere takıldı.

"Lütfen Bay Tod Johnson'un odasına telefon edin, Mösyö. Bay Kralın geldiğini, Charlie Amca'nın galerisinden çantayı getirdiğini söyleyin."

Tod, Pippin'i süitinin kapısında karşıladı, kuşku içindeki görevliye bahşiş verdi, kralın omzunu tıpışlarken,

"Vay canına!" dedi.

"Harika bir şey, değil mi? Ama içeri girerken zorluk çektim."

Tod, "Bir arkadaşım söylemişti," dedi, "İnsan saklanmak istedi mi, iyi bir lokantada garson olarak işe girmeliymiş. Kimse gar-

sonun yüzüne bakmaz. Otursanıza, efendim. Size bir içki ikram edebilir miyim?"

"Bir... neydi o... mar... mart...?"

"Martini mi?"

"Tamam, martini," dedi kral sevinçle. "Biliyor musun, turistin biri neredeyse beni tutuklatturacaktı."

"Sizi aramayacaklar mı, efendim?"

"Umarım arayacaklardır," dedi kral. "Ama burada aramak akıllarına gelmez. Sen kendin söyledin buraya Fransızlar gelmez diye... Bak, bu senin hazırladığın, amcamınkilerden çok daha lezzetli, dostum."

"Belki de insanlar ne görmeyi bekliyorlarsa onu görüyorlar. Başı açık, keli gözüken bir kral beklemiyorlar. Sizin de aklınıza gelmiş miydi, bu efendim?"

"Yoo, bu bir rastlantı. Marie benim küçük çalışma odasını temizlemek istiyordu. Bahçıvan da havuz başında oturmama izin vermedi."

"Bunu hakaret saymadınız ya?"

"Nasıl hakaret yani? Ömrümde bu kadar mutlu olmamıştım."

"Eh, bazı Hollywood yıldızları da kara gözlükler takar, şapkalarını kaşlarına eğerler, sonra onları tanıyan çıkmazsa pek canları sıkılır. Sonra bizim ülkemizdeki üç en büyük derginin sahibi olan adam var. Reklamdan nefret eder, ama ne hikmetse ha bire resmi çekilir. Babamı ele alın..."

Pippin onun sözünü kesti. "Seninle babanı konuşmak istiyordum," dedi.

"Ondan bu sabah uzun bir mektup aldım. Bugsy ile dolaşmamı hoş görmüyor. Yani prensesle."

"Görmüyor mu?"

"Hayır. Çok züppedir babam. Kendi kendini yetiştirmiş bir adamdır. Kendi kendini yetiştirenlerden daha züppe insan bulunmaz. Bir tek yaradanına saygısı vardır. İkinci kuşak biraz daha rahatlar... demokratlaşır bile.

Babamın mektubu komikti. Buralarda neler olup bittiğini merak ediyor. Size bir haber iletmemi istiyor. Ona göre, epey şansınız varmış. Tabii eğer kozlarınızı iyi oynarsanız. Ama iyi oynayabileceğinize inanmıyor."

"Buraya gelip bana öğüt verir mi dersin?"

"Yoo, gelmez!" dedi Tod. "Züppedir, dedim ya. Belki daha sonra, eleştirmeye gelir. Yatırımları var burada." Tod, kralın bardağını doldurdu.

"Seni görmeye geldim, çünkü birkaç soru sormak istiyorum. Babanın başlangıçta tavukları kendi beslediği doğru mu?"

"Tabii besledi. Hem nefret eder tavuklardan."

"En büyük şirketlerinizin başlarının çoğu, hep en alt düzeyden başlamış diyorlar, o da doğru mu? Hatırımda kaldığına göre..."

"Tabii! Knudsen demirciydi. Ben Fairless taşocağında çalışmış galiba. Size istediğiniz kadar sayabilirim... Charlie Wilson... dolu var!"

"Demek işlerinin her düzeyini tanıyorlar..."

"Doğru," dedi Tod. "Ama bence bu, onları demokrat insan yapmaya yaramıyor. Tam tersi oluyor."

"Amerika'yı hiç anlayamıyorum," dedi kral.

"Biz de anlayamıyoruz efendim. Bir bakıma bizim iki hükümetimiz var. Birbiri üzerine binmiş iki hükümet. Biri seçimle gelen hükümetimiz. Ya Demokrattır, ya Cumhuriyetçidir, fark etmez. Sonra bir de anonim şirket hükümeti vardır."

"Geçinebiliyor mu bu hükümetler."

"Bazen," dedi Tod, "ben kendim de anlayamıyorum. Bakın, seçimle gelen hükümet demokratmış gibi numara yapar ama aslında otokratik bir hükümettir. Anonim şirket hükümetleri otokratikmiş gibi görünmeye çabalarlar, durmadan herkesi sosyalist diye suçlarlar. Sosyalizmden nefret ederler."

"Ben de öyle duydum," dedi Pippin.

"İşte komiklik orada, efendim. Amerika'da bir büyük şirketi ele alın. Diyelim ki General Motors'u, Du Pont'u ya da US Steel'i.

En korktukları şey sosyalizmdir, ama kendileri de sosyalist devletler gibidir."

Kral birden doğrulup dimdik oturdu. "Nasıl yani?" diye sordu.

"Eh, şöyle bakın, efendim. Bunların çalışan elemanlar ve aileleri için sağlık bakımı ve tıbbi yardımı, kaza sigortası, emekli maaşları, ücretli tatilleri, hatta tatil yerleri vardır. Son zamanlarda bir yıllık garantili ücreti de sağladılar. İşçi temsilcileri her konuda söz sahibidir. Fabrika binasının ne renge boyanacağı konusunda bile. Aslında bunlar öyle sosyalisttir ki, SSCB'yi bile gülünç gösterebilirler. Dev şirketlerimizin yanında, ABD Hükümeti mutlaki monarşi gibi kalır. ABD Hükümeti General Motors'un yaptığının onda birini yapmaya kalkışsa, General Motors hemen silahlı isyana kalkardı. İşte çelişki burada, efendim."

Pippin başını iki yana salladı. Ayağa kalktı, pencereye yürüdü, ağaçlı caddeye baktı. "Bütün bunları neden yaptıklarını açıklayabilir misin?" diye sordu.

Tod Johnson upuzun bir karıştırma kabına göz kararıyla cin koydu, içine birkaç damla vermut damlattı, buzları atıp çalkalamaya koyuldu.

"İşte o hem en garip, hem de en mantıklı yanıdır işin," dedi, "İçine limon kabuğu atmamı ister misiniz, efendim?"

"Evet, lütfen. Ama neden?"

"Bunu iyi yürekliliklerinden yapmıyorlar, efendim. Ama içlerinden bazıları, o yolla daha çok mal üretebileceklerini, daha çok mal satabileceklerini anladılar. Eskiden savaşır dururlardı çalışanlarla. O pahalıya patlıyor. Hastalanan işçiler de pahalıya patlıyor. Tavuklara vitamin, balıkyağı, mineral yutturmak, onları ılık, kuru yerde, mutlu tutmak babamın hoşuna mı gidiyor sanıyorsunuz? Daha neler! Ama tavuklar öyle olunca daha çok yumurta yumurtluyor. Çabuk olmadı tabii bu işler. Sonuna gelmiş de değil. Ama dünyada tek işleyebilen sosyalizmin, dünyanın en otokratik sisteminden çıkması garip değil mi, efendim? Babam böyle konuştuğumu duysa parmaklarımdan çivilerdi beni. Kararları *kendi* verdiğini sanıyor."

"Peki kim veriyor, Tod?"

"Koşullar ve baskılar. Baskıların akıntısına uymasa, babam ticarete bile atılmazdı."

Yeni hazırladığı martiniyi yavaşça iki bardağa paylaştırdı. "Bir sandviç ısmarlayacağım, efendim. Bunları içerken bir şey yemezseniz öldürür sizi."

Kral içkisini yudumladı. "Bu değişiklikler kolay olmadı ha?"

"Kolay olur mu! Yüzyıl kadar zaman aldı, dünya kadar mücadele oldu, bazısı da hâlâ sürüyor." Tod yavaşça güldü. "Biliyor musunuz, efendim, sanıyorum babam bu işe el atmak için heveslenmeye başladı. Bana dokuz sayfalık mektup yazmış, sayfaların çoğu size sormamı istediği sorularla dolu. Babamın soru sorması demek, emir vermesi demektir."

Kral rüyadaymış gibi bir sesle, "Belki de soruları duymadan önce o sandviçi yesem daha iyi olur," dedi. "Şeyle nasıl geçiniyorsunuz... ne diyordun sen ona... Bugsy ile?"

"Bazen öyle, bazen böyle efendim. Ondan çok hoşlanıyorum, ama arasıra bana hanedanlık taslamaya kalktı mı, kıçına bir tekme patlatmak geliyor içimden."

"Çok erken olgunlaştı," dedi Pippin. "On sekiz yaşına vardığında, birkaç hayatı birden yaşayıp bitirmişti."

"Mesele orada işte. On dört, on beş yaşındayken doğru dürüst bir ergenlik geçirmemiş, şimdi geri tepiyor. Çocukluktan Bayan Astor'luğa sıçrıyor, sonra geri sıçrıyor; bir öyle, bir böyle oluyor."

Pippin biraz boğuk bir sesle, "Ben esas olarak bilim adamıyım, bilim adamları da gözlemci olur, ya da olmalıdır," dedi. "Bak, delikanlı, bilim adamının sanatçı, yaratıcı yanı, hipotezlere eğilimlidir. Ben Clotilde'i ve arkadaşlarını seyrederken bir olgunluk hipotezi buldum." Hafif dumanlı kafayla kelimeleri tane tane söylüyordu. "Bu içkiler amma kuvvetli," dedi.

"Kuvvetli olduklarından değil, yapıları itibarıyla gaddar onlar," diye karşılık verdi Tod. "Bakın Kral, ben de öyle konuşur oldum. Neymiş bu sizin olgunluk meselesi?"

Pippin'in gözleri kapanmıştı. Onları birazcık araladı, kafasını iki yana, sanki kulakları su doluymuş gibi salladı. "İnsan fetüsü baş aşağı doğar," dedi ciddi ciddi. "Ama çocuğun doğduktan hemen sonra doğrulduğu yalandır. Çocukların ve gençlerin bacaklarına, dinlenme halinde oldukları zaman bak, anlarsın. Ayaklar hemen her zaman kafadan yüksektedir. Ne kadar uğraşırlarsa uğraşsınlar, büyüme dönemindeki oğlan çocuklar, hele de kız çocuklar asla ayaklarını aşağıda tutamazlar. Fetüs pozisyonu baskındır. Ayakların yeri kendi doğal mekânları olarak kabul edebilmesi için aradan on sekiz yirmi yıl geçmesi şarttır. Bence olgunluğu ayakla yer arasındaki ilişkiye bakarak yargılayabilirsin. Benim hipotezim bu."

Tod güldü. "Benim bir kız kardeşim var," diye başladı.

Kral birden ayağa kalktı. "Lütfen..." dedi, "lütfen beni şeye götür..."

Tod yerinden fırlayıp onun kolunu tuttu. "Bu taraftan, efendim," dedi. "Durun, size yardım edeyim. Şurada küçük bir basamak var, dikkatli olun."

Şafak sökerken kral, Tod'un odasındaki iki yataktan birinde uyandı. Çevresine bakındı, yakınan bir sesle, "*Ou suis-je?*"* dedi.

"Bir şeyiniz yok, Kral," diye seslendi Tod öbür yataktan. "Nasıl hissediyorsunuz kendinizi?"

"Hissetmek mi? Şey... iyi... iyi hissediyorum."

"Size bol aspirin ve B_1 tabletleri yutturdum. Bazen akşamdan kalmalığı önler."

Kral doğrulup oturdu. "Ulu Tanrım! Marie! Polisleri salmıştır ortaya!"

"Telaşlanmayın," dedi Tod. "Ben Bugsy'ye telefon ettim."

"Ne dedin ona?"

"Sizin sarhoş olduğunuzu söyledim."

"Ama ya Marie?"

---

* Neredeyim ben?

"Kaygılanmayın, efendim. Prenses anneleri Majesteye sizin bakanlarınızla çok gizli bir toplantıda olduğunuzu haber verdi... uluslararası önemi olan bir konuda."

"Akıllı çocuksun," dedi kral. "Seni bakan yapmalıymışım."

Tod, "Benim yeterince derdim var," diye karşılık verdi. "Siz hiç Bloody Mary içtiniz mi?"

"Nedir o?"

"Fransa'da adını değiştirmek zorunda kaldılar. Burada sizin hiç Kraliçe Mary'niz olmadı. Bu yüzden o isim sanki dine aykırıymış gibi geliyor insana. Burada ona Marie Blessée diyorlar."

"Yaralı Marie mi yani?" dedi kral. "Neymiş o?"

"O işi bana bırakın, efendim. O bir panzehirdir. Kan nakline pek yakın bir şey sayılır." Telefona uzandı. "Louis? Tod Johnson, *ici. Quatre Maries Blessées, s'il vous plaît. Vite. Oui... quatre. Très bien. Merci bien.*"*

"Fransızcan korkunç," dedi kral.

"Farkındayım. Louis buraya dört tane yaralı kız yollamaya kalkarsa hiç şaşmam." Sonra tedirgin bir sesle, "Siz de New York'ta dil güçlüğü çekebilirsiniz efendim," dedi.

"Ama ben İngilizce biliyorum."

"Onlar bilmez," dedi Tod. Kalkıp kapıya yürüdü, Bloody Mary'lerin tepsisini aldı. Saat dokuz olduğunda kral kendine gelmişti. Daha bile formdaydı.

"Geri dönmem gerek," dedi.

"Eldeki fırsattan sonuna kadar yararlanın, efendim. Bir daha hiç çıkamayabilirsiniz."

"Ama sen Charles Amcam'dan sakın kendini," dedi Pippin. "Bazen amcam pek de o kadar..."

"Evet, haklısınız... ama, biliyor musunuz efendim, bana bir tek resim bile satamadı. Direnişim onun hoşuna gidiyor. Beni takdir ediyor. Babamın sorularını dinleyecek kadar sağlam hissediyor musunuz kendinizi?"

---

* Louis? Ben Tod Johnson. Dört Bloody Mary lütfen. Çabuk. Evet... dört. Çok iyi. Teşekkür ederim.

Kral içini çekti. "Herhalde. Keşke şu tahtı bir süre unutabilseydim. Anonim şirket olmayı tercih ederdim. Senin bütün pijamaların böyle ipek midir, dostum?"

"Yo, size giydirdiklerim, benim sosyal pijamalarım. Aslında tişört giyip yatarım. İnsana yapışmaz. Babam diyor ki, her şeyi ayırıp ayırıp dökümünü yapmalıymışsınız. Satacak neyiniz var, onu kim satın alacak, paraları var mı?"

"Satmak mı?"

"Elbette... bakın, biz yumurta, tavuk ve ilgili malzeme satıyoruz."

"Hükümet ne satabilir? Hükümet hükümettir!"

"Elbette, biliyorum, ama bir şey satmak zorunda... yoksa hükümete falan ihtiyaç olmazdı."

Kral kaşlarını çattı. "Bunu hiç böyle düşünmemiştim. Eh, belki barış, düzen... belki ilerleme, kalkınma, mutluluk."

"Bu yaman bir ticaret," dedi Tod. "Şimdi babamın bilmek istediği, bunu yapabilecek sermayeniz ve teşkilatınız var mı?"

"Tahtım var."

Tod bu sefer, "Bana kalırsa tahtın bazı aktifleri var ama, bazı pasifleri, yükümlülükleri de var," dedi. "Sizin saraydaki o yanaşma bedavacıları ele alalım. Onlardan kurtulmanız şart. Yoksa kârınızı yer bitirirler."

"Ama onlar soylular, tahtın temelleri onlar."

"Daha çok temeldeki beyaz karıncalara benziyorlar. Bir yedek fonunuz varsa belki onları maaşla emekliye ayırabilirsiniz. Kesin olan bir tek şey var... çalıştıramazsınız onları."

"Yo, asla!"

"Bunlar ilk başta nasıl soylu oldular?"

"Tahta yaptıkları hizmetlerle," dedi kral. "Kimi manevi, kimi askeri, kimi parasal hizmetler."

"İşte... gördünüz mü? Hiç budala değilmiş o eskiler. Şimdi manevi kısım çözümlenmiş durumda, askeri kısım sizin elinizden çıkmış durumda, ama parasal kısmı kullanabilirsiniz."

"Soyluların pek çoğu çeşitli olumsuz koşullar sonucunda..."

"Meteliksiz kaldılar," diye onun sözünü tamamladı Tod. "O halde onları artık çayıra salalım, tarlaya yeni tohum ekelim."

"Anlayamadım."

"Bakın, kral, isterseniz Texas'ta, Beverly Hills'de soyluluk unvanlarını istediğiniz fiyata satabilirim. Öyle insanlar tanıyorum ki, bir soyluluk patentine son dolarlarını yatırmaya hazırdırlar."

"Bu doğru bir şey olmaz."

"Ne demek doğru? Bu adamlar da böyle kazanmış soyluluğu. İngilizler hâlâ yapıyor. İnsanın Lordlar Kamarası'nda koltuk kazanması için fabrika sahibi olması şart değil, ama yardımı olmuyor diyemezler."

"Dostum, biz bir gelenekten söz ediyoruz."

Tod mırıldandı. "Dallas Dükalığı... valla on milyarder birden düşer peşine. Belki kapalı zarf usulüyle teklif alırım. Bir tek sorun var, belki Fort Worth Lord'u kalkıp Dallas Dükü'ne savaş açabilir. Yahu, harika bir şey bu! Kadınların birbirine küçümseyen bakışlarla baktığını görür gibi oluyorum. Şimdi birbirini aşağılamak için tek silahları petrol kuyularıyla hava tertibatı."

"Şaka ediyorsun, dostum."

"Size öyle geliyor! İçsenize! Kral... birer tane daha ısmarlayayım. Bunlar insana martini gibi kalleşlik etmez."

"Sen... yani, kahvaltı etmeyecek miyiz?"

"Kahvaltı bunların içinde... sağlıklı domates suyu bu. İçine koydukları Worcestershire sosunda da karaciğer özü var."

"Eh, o zaman..." dedi kral.

"Ne diyorsunuz şimdi? Haberi elaltından sessizce sızdırırız. Hisse senetlerinde yapıldığı gibi. Kibar biçimde."

"Sizde vatandaşların unvan taşımasını yasaklayan yasalar var sanıyorum."

"Boş verin onu. Eğer o petrolcülerle sığırcılar vergi yasalarını, belediye hizmet yasalarını bile eğip bükebiliyorlarsa, herhalde ufacık bir unvan yasağı kanunundan kurtulmak rüzgâr gelir onlara. Olumlu oy veren her milletvekiline bir şövalyelik vaat edebiliriz. Ama büyük unvanlar paraların geldiği tarafa gider."

"Ben birkaç Teksaslı tanıdım," dedi kral. "Bana çok demokrat insanlar gibi geldi. Hatta genellikle kendilerini taşra çocuğu diye tanıtıyorlar."

"Evet, öyledir Kral. Ama o taşra çocuklarının çoğu zaman yarım milyon dönüm toprağı, üç uçağı, bir yatı, Cannes'da da bir villası olur. Hoş, biz bu işi Texas'a hapsetmek zorunda da değiliz. Los Angeles'i düşünsenize! O bittikten sonra Brezilya var, Arjantin var... alanımız sınırsız."

"Bu iş bana biraz amcamı hatırlatıyor."

"Eh... onunla da konuşmuştum bu konuyu. Bu işte çok para var, Kral. Ben her şeyi ayarlayabilirim."

Kral o kadar uzun süre sessiz kaldı ki, Tod ona kaygıyla baktı. "Yine mi fenalaştınız, efendim?"

Pippin dosdoğru karşısına bakıyordu. Gözleri yarı kapalıydı, ama çenesi dik, duruşu heybetliydi.

"Bir kralın amacının, halkının refahı olduğunu unutuyorsun, dostum. Tüm halkının refahı!"

"Biliyorum," dedi Tod. "Ama babamın dediği gibi, insanın sermayesi ve teşkilatı olması gerek. Size bu oyunu oynayanlar boşuna yapmış olamazlar. Er geç ya onlarla kapışmak ya da onlara katılmak zorunda kalacaksınız."

"Peki basit dürüstlük, basit mantık diye bir şey yok mu?"

"O hiçbir zaman başarılı olmadı," dedi Tod. "Size kendi tarihinizi hatırlatmak gerçi bana düşmez ama, bakın Ondördüncü Louis müsrifin biriydi. Milletin kanını kuruttu. Durmadan dinlenmeden savaşlar yaptı hep. Hazineyi tüketti, bir kuşak genci dünyadan sildi. Ama ona Güneş Kral dendi, herkes ona taptı... hem de Fransa iki seksen serilmişken.

Arkadan Onaltıncı Louis geldi. O basit ve dürüst bir adamdı. Verim uzmanları getirtti. Kongreler, toplantılar düzenledi, dinlemeye, anlamaya uğraştı. Her şeyi denedi ve..." Tod elini gırtlağının önünden geçirdi.

Pippin'in başı göğsüne sarkmıştı. Hüzünlü bir sesle, "Ne diye kral yaptılar beni!" dedi.

"Üzgünüm. Sarının pek fazla yardımım olmadı. Ama insan kendine bir taht buldu mu, bir süre sonra onu kullanmak ister canı."

"Ben huzur istiyorum... bir de... teleskopumu istiyorum."

"Kullanmak isteyeceksiniz ama," dedi Tod. "Herkes ister. Bakın, size karşı hiç de konuksever davranmadım. Gelin ikimiz eğlenmeyeçıkalım, bakalım öteki insanlar nasıl yaşıyor!"

"Benim dönmem gerek."

"Ama bir daha kaçamayabilirsiniz. Hem insanlarınızla yakınlık kurmak göreviniz sizin."

"Eh, o türlü düşününce..."

"Ben size giyecek bir şeyler veririm," dedi Tod. "Kimse tanıyamaz sizi."

"Clotilde'e telefon etmek istiyor musun?"

"Hayır, ikimiz azalım bu gece."

Gecenin üç buçuğunda Muhafız Teğmen Emile de Samothrace, Versailles'ın kapısında nöbetteydi. Birden kapının dışındaki bir patırtıdan irkildi. Alacakaranlıkta, birbirine tutunmuş kapıya doğru yürüyen, bir yandan da her biri ayrı bir şarkı söyleyen iki adam gördü.

"Allons, enfants de la Patrie
All the livelong day.
Le jour de gloire est arrivè
And the monkey wrapped his tail around the flagpole.
Baa! Baa! Baa!"

Teğmen de Samothrace onları durdurup askerlerine seslendiği sırada, iki sarhoş şemsiyeleriyle teğmenin üzerine saldırıp, "Bastille'e!" diye naralar atmaya başladılar.

Teğmenin raporunda şunlar yazılıydı: "Bu adamlardan biri Petaluma veliahtı olduğunu iddia ediyor, öteki durmadan 'Baa! Baa! Baa!' diye mırıldanmayı sürdürüyordu. İkisini de sorguya çekilmek üzere saray komutanına teslim ettim."

Ertesi gece teğmen göreve geldiğinde, yazdığı raporun dosyadan çıkarılmış olduğunu gördü. Yerine konan notta şunlar yazılıydı: "Saat üç otuz ve durum normal." Notun altında komutanın imzası görünüyordu.

Teğmen Samothrace o şarkının sözlerini kafasından bir türlü silip atamadı. "Baa! Baa! Baa!"

Bu arada Fransa öylesine barış, refah ve kâr içinde yüzüyordu ki, gazeteler bu döneme Platin Çağ demeye başladılar. *New York Daily*, Pippin'e "Atomik Kral" diye ad takmıştı. *Reader's Digest*, diğer dergilerden aldığı üç yazıyı yayımladı. Biri *Saturday Evening Post*'dan "Krallığın Yeniden Gözden Geçirilmesi", biri *Ladies' Home Journal*'dan "Şimdiki Zaman Harika," biri de *American Legion Monthly*'den "Komünizme karşı bir Kral" başlığını taşıyan yazıydı.

Citroën piyasaya yeni bir model çıkardı.

Christian Dior, R modasını lanse etti. Montesquieu'den bu yana bellerin bu kadar yukarı alındığı, göğüslerin bu kadar sıkıldığı görülmemişti.

İtalyan modacıları kıskançlıklarından, R modasının göğüsleri guatr gibi gösterdiğini ileri sürdüler. İtalya'ya her zaman sadık kalmış olan Gina Lollobrigida Hollywood'a giderken Idlewild'a indiğinde, yolda dışarı bakmayı reddettiğini söyledi. Ama Fransa'ya yöneltilen bu eleştirilerin çoğu, Platin Çağ'a karşı duyulan imrenmelerden kaynaklanıyordu.

İngiltere her şeyi içine attı ve bekledi.

Sovyet Satın Alma Ajansı dört tanker dolusu Fransız parfümü ısmarladı.

Amerika'da heyecan son haddine vardı. Bonwit Teller, bir katın tamamına "Kraliyet Katı" adını verdi.

Lütufkâr bir sonbahar Fransa'ya doğru ılık ılık süzüldü, Seine boyunca yukarı doğru kayıp Loire'ı yaladı, Dordogne'a yayıldı, Jura'ya tırmandı, Alpler'e tosladı. Yaman bir buğday rekoltesi vardı. Üzümler ılık, tombul ve mutluydu. Mantarlar bile coşkundu... Kapkara, dopdolgun, kaya gibi topraktan fışkırıp duruyorlardı. Kuzeydeki otlaklarda inekler, memeleri kaymak dolu, salınıyor, elma ürünü ilk defa olarak, gerek miktar, gerek kalite bakımından İngilizlerin bayıldığı şampanyayı sağlayacak düzeyde bulunuyordu.

Tarihin hiçbir çağında turistler bu kadar eliaçık ve mütevazı, Fransızlar bu kadar mutlu ve aksi olmamışlardı.

Uluslararası ilişkiler kardeşlik düzeyine yükseldi. Muhafazakâr köylülerin çoğu fitilli kadife pantolonlar satın almışlardı. Bordeaux'nun kırmızı ırmakları şarap preslerinden boşalıp boşalıp aktı. Koyunlar peynir yapılmaya hazır sütler verdiler.

Tatil mevsimi bitince partiler ve altpartiler Paris'te toplanıp, kasım ayında oya sunulacak Pippin Kanunları'nı hazırlamak üzere çalışmaya koyuldular.

Hıristiyan Ateistler, kiliseye gidişlerden eğlence vergisi alınması maddesini önerdiler. Hıristiyan Hıristiyanlar buna karşılık papaz ayinlerine katılmayı zorunlu kılan bir önerge taslağı hazırladılar.

Sağ ve Sol Merkezciler kolkola gezinip duruyorlardı.

Komünistlerle Sosyalistler, yolda rastladıklarında şapkalarını çıkarıp birbirini selamlamaya başladılar.

Mösyö Deuxcloches, Kültür Görevlisi olarak gözükmesine rağmen Fransız Komünist Partisi'nin gerçek lideri olarak, tüm diğer partilerin düşüncelerine tercüman oldu. Gizli bir toplantıda, kurnazca düşünülmüş birtakım tuzakları ve pusuları açıkladı. Bu durumda kral ne yaparsa yapsın, sonuç mutlaka başarısızlık olacaktı.

Fransa şansının doruğundaydı. Bunu herkes kabul ediyordu. Turistler lüks otellerin bahçelerinde, çiçek tarhları arasında yatıp uyuyorlardı.

Durum böyleyken insan eylül ortalarında ufukta beliren o minik bulutu nasıl açıklayabilir, onun yavaş yavaş kararıp ekim ayının ilk haftalarında çevreye yayılışını, kasım yaklaşırken tepelerine bir fırtına gibi çöküşünü neye yorumlayabilir ki?

Tarihsel olayları, olup bittikten sonra tarihçi gözüyle açıklamak âdettendir. İktisatçı kendi açıklamasını iktisatta, politikacı politikada, doktor da polenlerde ya da parazitlerde bulur. Tarihçilerin pek azı sebepleri insanların duygularında aradı. Amerika'da da, en büyük barış ve refah çağlarının en büyük tedirginlik ve hoşnutsuzluk çağları olduğu bir gerçek değil midir? Fransa'nın bu bolluk haftaları sırasında da, tüm sınıflar arasında bir tedirginlik, bir sinirlilik, bir korku dolaştığı inkâr edilebilir mi?

Eğer bu mantıksız görünüyorsa, hatta inanılmaz görünüyorsa, günlük güneşlik bir günde insanların birbirine, "Herhalde yarın yağmur yağar," dediğini hatırlayın. Soğuk, yağışlı kış mevsiminde, insanların çoğunun nasıl sıcak, kavurucu, kuru bir yaz beklediğini düşünün. Çiftçinin bereketli mahsulüne bakıp bakıp, "Herhalde satılmaz, elimde kalır," diye kaygılandığını bilmeyen var mıdır?

Bence tarihçilerin bu konuyu daha fazla incelemeleri gereksiz. İyi talihe güvensizlik, insanın yapısında vardır. Kötü zamanlarda, kendimizi korumakla meşgulüzdür. O konuda tedbirlerimiz hazırdır. Bizim türümüzde canlıların çaresiz kaldığı durum,

iyi talihtir. Önce şaşırtır, sonra korkutur, sonra kızdırır, sonunda da mahveder bizi. Okuma yazma bilmeyen büyük bir beyzbolcu temel inancımızı şu sözlerle ifade etmişti.

"Hayatta her şey yediye beş aleyhimizedir."

Ettiği kârı saymaya oturan çiftçi, toptancının kendini ne kadar kazıkladığını merak etmeye vakit buluyordu. Perakendeci de, toptancı arkasını döner dönmez alçak sesle lanetler okumaya başlıyordu.

Kuşku atmosferi bireysel düzeyde başladı, ama öyle kalmadı. Örneğin ABD Dış İlişkiler Komisyonu, Rusların dört tanker Fransız parfümü aldığını duyunca gizli polisten numuneler istedi, onları uzman bilim adamlarına teslim etti, Quatre-Vingt Fleur'de veya L'Eau d'Eau'da zararlı nitelikler, patlayıcı, zehirleyici ya da hipnotize edici bir şeyler bulunup bulunmadığını araştırdı.

Beri yandan Rus operasyon görevlileri de, Paris'in oyuncakçı dükkânlarına sevk edilen plastik helikopterlerin dizayn çalışmalarını incelettirdiler.

Bir grup Fransız izci öğrencinin eğitim sırasında, dört ülkenin gizli örgütleri tarafından fotoğrafları çekildi, değerlendirilmek üzere vatana yollandı.

En çok küplere binen, mağarabilimciler oldu. En derin mağaraların dibinde bile tek başlarına, gözden uzak kalamadıklarını fark etmişlerdi.

Fransa'ya karşı duyulan kuşkular tüm dünyada artmaya başladı. Fransa'nın içinde de sinir patlamaları yer alıyordu. Lüksemburg ordusuna sekiz asker daha eklenmesi üzerine Quai d'Orsay'da hemen âcil bir toplantı düzenlendi.

Taşrada oturanlar gözlerini Paris'e dikmiş, sinirli bir beklenti içindeydiler. Paris'te ise, taşra halkının tedirginleşmekte olduğu kulaktan kulağa fısıldanıyordu.

Silahlı soygunlar arttı, gençlerin işlediği suçlar arşa yükseldi.

17 Eylülde polis, ile Saint - Louis'deki bir bodrum katında gömülmüş birtakım Komünist silahları bulunca Fransa'yı bir kor-

kudur sardı. Belki de polis, açıklamalarında yeterli bilgi vermemişti. Bu silahların 1871 Komünü sırasında gömülüp saklandığını, eski model tüfeklerle süngülerin yalnız demode olmakla kalmayıp, üstelik pas içinde olduklarını söylememişlerdi bir kere.

Bulut yaklaşır, giderek kararırken... kral ne âlemdeydi peki?

Genellikle herkesin katıldığı görüş, taç giyme töreninden kısa bir süre sonra kralın değişmeye başladığı yolundaydı. Bu beklenebilecek bir şeydi zaten. Ya da en azından, kuşkulanılabilecek bir şeydi.

Bir benzetme yapalım. Diyelim elimizde bir av tazısı var. Pointer cinsinden olsun. Binlerce yıldan beri avcılık için seçilmiş, öyle eğitilmiş, öyle gelişmiş bir köpek. Diyelim ki, morganatik bir evlilik ve bundan doğan kan karışımı sonunda elimize o soydan bir yavru geçiyor ve her nasılsa kendini Paris'in ev hayvanları satan dükkânlarından birinin vitrininde buluyor. Satın alınıp kentteki apartmanlardan birine götürülüyor, günde iki kere çıkarılıp tasmayla dolaştırılıyor, otomobil lastiklerini, çöp tenekelerini, yangın söndürme aletlerini kokluyor. Burnu parfüme, benzine, toz kokusuna alışıyor. Tırnakları düzenli aralıklarla kesiliyor, teni çam kokulu sabunlarla yıkanıyor, yediği yemek bir konserve kutusundan çıkıyor.

Bu köpek büyürken belki apartmanın kapısından gazeteyi alıp getirmeye, söylendiği zaman oturmaya, yatmaya, tokalaşmaya, yalvarmaya eğitiliyor, efendisinin terliklerini getiriyor. Ordövr tepsisinden uzak durmayı öğreniyor, idrar torbasını kontrol etmeyi öğreniyor. Ömründe kuş olarak yalnızca güvercinleri, bir de sokaklardaki telaşlı serçeleri görüyor, aşk olarak yalnızca yolda yanından geçen Pekinois'nın alaylı bakışlarını tanıyor.

Şimdi diyelim ki büyük ve yüce bir soydan gelen bu köpek ömrünün genç çağında kırsal bir yere pikniğe götürülüyor. Küçük bir derenin yanında sevimli bir çayıra. Kumlara, karıncalara, sofra örtüsünün uçlarını uçurup duran rüzgâra karşı yer alan savaş sırasında diyelim ki bizim köpek bir süre unutuluyor.

Gidip akan suyun serinliğini kokluyor, dere boyunca yürüyor, içine mikrop dezenfekte ilacı karıştırılmamış olan bu sudan biraz içiyor. Göğsüne ta eski zamanlardan kalma duygular doluyor. Patika boyunca ilerliyor, yaprakları, kahverengi ağaç gövdelerini, otları kokluyor. Bir tavşanın izi üzerinde duraklıyor. Diriltici bir rüzgâr tenini gıdıklıyor.

Birden benliğini bir heyecan sarıyor. Kendinden geçer gibi oluyor, dopdolu hissediyor kendini, sanki bir anı geri geliyor. Burnuna, hiç tanımadığı halde, hatırlar gibi olduğu bir koku geliyor. Köpek ürperiyor, ağzından inler gibi bir ses çıkıyor, sonra o sihirli etkinin kaynağına doğru birkaç güvensiz adım atıyor.

Derken hipnotize edici bir güç sarıyor onu. Sırtı biraz kamburlaşıyor, ince kuyruğu kamış gibi geriliyor. Bir ayağı ötekini izlemeye başlıyor. Başı ileri doğru uzanıyor, sonunda burnu, omurgası ve kuyruğu tek çizgi haline geliyor. Sağ ön ayağı hafif yükseliyor, köpek olduğu yerde donuyor. Soluk bile almıyor. Vücudu bir pusula ibresi gibi, ya da çalıların altındaki bıldırcın yuvasına nişan alınmış bir tüfeğin namlusu gibi...

19.... yılının Şubat ayında yumuşak huylu, meraklı yaratılışlı bir adam, Marigny Caddesi'ndeki küçük bir evde kızıyla, iyi huylu karısıyla, balkonu ve teleskopuyla, yağmur lastikleri, şemsiyesi ve evrak çantasıyla sakin bir hayat sürmekteydi. Dişçisi vardı, sigortası vardı, Credit Lyonnais'de bir hesabı, Auxerre'de bir bağı vardı...

Birdenbire, hiçbir uyarıda bulunulmaksızın bu adam alınmış, kral yapılmıştı. Kral kanı taşımayanlarımız nereden bilebilir Reims'de kraliyet tacı başına konurken ona neler olduğunu? Paris acaba kralın gözüne de, amatör gökbilimcinin gözüne gözüktüğü gibi mi görünür? "Fransa" kelimesi bir kralın kulağına nasıl gelir? "Halk" sözü nasıl gelir bir kralın kulağına?

Eski çağlardan kalma mekanizmalar harekete geçmemiş olsa şaşmak gerekirdi. Belki de kral neler olup bittiğini anlayamamıştı. Belki o da, av tazısı gibi, unutulmuş bir içgüdüye cevap veriyordu. İnkâr edilemeyecek bir gerçek vardır... kraliyet kral yaratır.

Bir kere kral olduktan sonra yalnızdı artık. Ayrılmış ve yapayalnızdı. Kral olmanın bir gereğiydi bu. Monarşi, sonunda bir kral yaratmıştı.

Charlie Amca Versailles Sarayı'na bir tek kere, çocukluğunda, siyah önlüğü ve beyaz yakasıyla, sınıf arkadaşları arasında getirilmiş, koca hollerde, yatak odalarında, balo salonlarında, mahzenlerde dolaştırılıp o ulusal anıtı tanımış, bunu eğitim bakanının emirleri üzerine yapmıştı.

O gezi sırasında Charles bu saraya karşı bir nefret ve korku duygusu edinmiş, bundan hiçbir zaman tam anlamıyla kurtulamamıştı. Çatlayıp üzerinden boyanmış kaplamaları, gıcırdayan parkeleri, kadife kordonları, buz gibi, ceryanlı holleri bir tür kâbus olarak hatırlıyordu.

Bu nedenle, Charlie Amca kral dairesine ziyarete gelince kral çok şaşırdı. Hele konuğunun yanında Tod Johnson'un bulunduğunu görünce şaşkınlığı daha da arttı.

Charles boyalı odanın dört yanında gözlerini gezdirdi. Büzülüp çekmiş yer tahtaları bastıkça acıyla haykırıyorlardı. Pencereye bir battaniye asılmış, serin sonbahar rüzgârlarının içeriye girmesi önlenmeye çalışılmıştı. Koca şöminede bir odun ateşi yanıyordu. Yaldızlı saatler mermer masaların üzerinde duruyor, sert arkalı sandalyeler, tıpkı Charles'ın eskiden hatırladığı gibi duvar diplerine sıralanmış bekliyordu.

Charlie Amca, "Seninle konuşmam gerek, yavrum," dedi.

Tod atıldı. "*Paris Herald Tribune*'da bir metresiniz olduğunu okudum, efendim. Art Buchwald yazmıştı."

Kral kaşlarını kaldırdı.

Charlie Amca çabucak, "Tod'a işimi öğretiyorum," dedi. "Beverly Hills'de bir şube açacak."

Tod, "Ora halkına her istediğinizi satabilirsiniz, yeter ki fiyatı yüksek olsun," diye anlattı. "Metresinizi nerede oturtuyorsunuz, efendim?"

"Bazı değişiklikler yaptım," diye karşılık verdi kral. "Ama metres konusunda ödün vermek zorunda kaldım. Kamuoyunun duyguları fazla güçlüydü. İyi huylu, hoş bir kadınmış diyorlar. İşini iyi başarıyormuş."

"Diyorlar mı dediniz, efendim? Onu görmediniz mi?"

"Hayır," dedi kral. "Görmedim. Kraliçe bugünlerde, fazla gecikmeden onu bir akşam içkisine davet etmem gerektiğini söylüyor. Herkesin dediğine göre çok hoş bir kadınmış. İyi giyiniyormuş. Derlitoplu, sevimliymiş. Bunlar hep formalite ama, bu meslekte formaliteler çok önemli oluyor. Hele de insanın bir planı varsa."

"Aha!" dedi Charlie Amca. "Plan. İşte ben de bundan korkuyordum. Gelişimin nedeni bu."

Kral yumuşacık bir sesle, "Ne demek istiyorsun?" diye sordu.

"Dinle, yavrum. Sen sırların gizli mi kalıyor sanıyorsun? Bütün Paris, bütün Fransa biliyor."

"Neyi biliyor?"

"Sevgili yeğenim. Sen işçi tulumu giyip takma bıyık takmakla kılığını değiştirebileceğini mi sanıyordun? Citroën fabrikasına işçi olmak için başvurduğunda, bütün gün kapıda kuyruğa girip işçilerle çene çaldığında, gerçekten kimsenin seni tanımadığına mı inandın? Sol kıyının eski binaları önünde, bayındırlık müfettişi pozunda dolaşıp duvarlara tık tık vurmakla, drenaj deliklerine bakmakla, herkes seni sahiden müfettiş mi sandı sence?"

"Çok şaşırdım." dedi kral. "Kafamda kasket, göğsümde rozet de vardı."

Charlie Amca, "Hem o kadarla da kalmıyor," diye bağırdı. "Şarap uzmanı pozlarına bürünüp bağları da dolaşmışsın. Haldeki kabzımalları çıldırtmışsın sorularınla." Onun taklidini yaptı. "Havuçlara kaç para veriyorsunuz? Kaça satıyorsunuz? Toptancı çiftçiden kaça alıyor? Sonra işçilere ne kira verdiklerini, ne ücret aldıklarını, sendikaya ne kadar aidat ödediklerini sormuş, yanödeme olarak ne aldıklarını falan bilmek istemişsin. Ayda ortalama yiyeceğe ve kiraya ne kadar harcadıklarını bile sormuş-

sun. Sanıyorum orada kendini *L'Humanité*'nin bir muhabiri olarak tanıtmışsın."

"Basın kartım da vardı," dedi kral.

Charlie Amca, "Niyetin nedir senin, Pippin?" diye sordu. "Bak, seni uyarıyorum! Halk çok büyük tedirginlik içinde."

Kral odada biraz gezinmeye çalıştı, ama sonunda parkelerin gıcırtısı onu durdurdu. Kulpsuz gözlüğünü burnunun üzerinden alıp sol elinin işaretparmağına ata biner gibi oturttu.

"Öğrenmeye çalışıyordum. Yapılacak o kadar çok şey var ki! Paris'teki kiralık binaların yüzde yirmisinin sağlık ve güvenlik açısından tehlike yarattığını biliyor muydun Charlie Amca? Montmartre'da bir aile daha geçen hafta tavandan düşen sıvanın altında ezilip ölmekten zor kurtuldu. Toptancının satılan bir kilo havucun fiyatından yüzde otuz, perakendecinin de yüzde kırk aldığını biliyor muydun? Bu durumda o havuçları büyütüp yetiştiren çiftçinin eline kaç kuruş kaldığının farkında mısın?"

"Dur!" diye bağırdı Charlie Amca. "O nokta da dur! Sen ateşle oynuyorsun. Sokaklara yeni baştan barikatlar kurulmasını mı istiyorsun? Paris alevlere mi gömülsün istiyorsun? Polis komiserlerinin sayısını azaltabileceğini sanmana sebep neydi?"

"Onda dokuzu hiçbir şey yapmıyor, boş dolaşıyordu," dedi kral.

Charlie Amca, "Ah, yavrum, ah benim zavallı, şaşkın çocuğum!" diye inledi. "Sen de o eski tuzağa mı düşeceksin yoksa? İngilizlere baksana! Şimdiki Windsor Dükü kralken bir tek kere bir kömür madenine inmişti. Olayın yarattığı şok yalnız parlamentoda sorulara yol açmakla kalmadı, neredeyse başbakana güvenoyu kaybettiriyordu. Pippin, evladım, sevgili yavrum, sana bu işlerden vazgeçmeni emrediyorum!"

Kral oradaki küçük bir sandalyeye oturdu, sandalye bir anda taht oluverdi.

"Ben kral olmayı kendim istemedim," dedi. "Ama kralım ve Fransa'nın sevgili, bereketli, verimli topraklarını bencil hizipler tarafından parçalanır, açgözlü tüccarlar tarafından soyulur, siya-

sal partiler tarafından aldatılır durumda görüyorum. İnsanın yeterince parası varsa, vergi vermekten kurtulması için altı yüz çare bulunduğunu görüyorum. Kira narhı bulunan bölgelerde kirayı yükseltmenin de altmış beş yolu var. Fransa'nın zenginlikleri, bir esasa göre paylaştırılacağı yerde talan ediliyor. Herkes herkesi soyuyor, sonunda çalacak bir şey bile kalmıyor. Yeni binalar yapılmıyor. Eskileri yıkılacak hale geliyor. Ağaç kurtları bürümüş bu canım memleketi."

"Pippin, kes artık!"

"Ben kralım, Charlie Amca. Lütfen bunu unutmayın. Hükümetteki karışıklıkların hoş görülmekle kalmayıp neden özellikle teşvik edildiğini artık biliyorum. Öğrendim. Kafası karışmış bir halk açık seçik isteklerde bulunamaz.

Fransız işçi ve köylüleri hükümetten söz ederken ne diyorlar, biliyor musun? Onlar diyorlar hep. Onlar bunu yapıyor, onlar şunu yapıyor, onlar, onlar, onlar. Apayrı, isimsiz, tarifsiz, dolayısıyla saldırılara bağışık bir kavram. Adamların öfkesi homurdanmaya dönüşüp siniyor. Varolmayan bir şeyden nasıl evrim yaratabilirsiniz?

Bir de entelektüelleri, aydınları, o kurumuş zihinleri düşünün. Geçmişte yazarlarımız Fransa'nın adını tüm dünyaya oyarak, dağlayarak kazıdılar. Şimdi ne yaptıklarını biliyor musun? Sefalet içinde büzülmüş oturuyor, bir umutsuzluk felsefesi geliştiriyorlar. Ressamlar bu arada, bir iki istisna hariç, duygusuzluğun ve kıskanç anarşinin resmini yapmaktalar."

Charlie Amca brokar koltuklardan birinin kenarına ilişti, başını avuçlarına aldı, cenaze ağıtçıları gibi bir o yana, bir bu yana sallanmaya başladı.

Tod Johnson şöminenin önünde durmuş sırtını ısıtmaktaydı. Alçak sesle sordu. "Bunu değiştirecek sermayeniz ve teşkilatınız var mı?"

"Hiçbir şeyi yok," diye inledi Charlie Amca "Bir tek adamı, bir tek kuruşu yok."

"Tacım var," dedi Pippin.

"Seni darağacına yollarlar. Giyotini kimse hatırlamıyor sanma. Daha başlamadan başarısızlığa uğruyorsun. Yok edecekler seni onlar."

"Bak, o kelimeyi sen kendin de kullanıyorsun," dedi Pippin. "Onlar, onlar, isimsiz bir onlar! Bana öyle geliyor ki... başaramayacağını bilse bile bir kral... uğraşmalıdır."

"Yanılıyorsun, yavrum. Öyle değil. Nice kral yan gelip oturdu ve."

"İnanmıyorum," dedi kral. "Bence uğraştılar. Haklarında ne söylenirse söylensin, uğraştılar. Uğraşmış olmalılar. Her biri uğraşmış olmalı."

"Bir savaşa ne dersin?" diye hatırlattı Charlie.

Kral kıkır kıkır güldü. "Hep benim sağlığını düşündüğünü biliyordum amcacığım," dedi.

Charles Martel, "Yürü Tod," dedi. "Kurtulalım buradan."

Pippin, "Ben Tod'la konuşmak istiyorum," deyiverdi. "İyi geceler, sevgili amcacığım. Şu köşedeki merdivenden inersen soylularla pek karşılaşmazsın. Bahçeden yavaşça geç. Kapıdaki kraliyet muhafızına bir sigara ver!"

Charles gittikten sonra Pippin penceredeki battaniyenin ucunu kaldırıp dışarıya baktı. Buz gibi geceyi kurbağa sesleri doldurmuyor, havuzlardaki balıkların şıpırtıları geliyordu. Zavallı amcasının patika boyunca uzaklaşmasını seyretti. Yaşlıca bir soylu onu dirseğinden tutmuş, kulağına ciddi ciddi, Gotik harflerle yazılmış sözler anlatıyordu.

Kral içini çekti, battaniyenin ucunu bıraktı, Tod'a döndü. "Ne kötümser bir insan!" dedi. "Hiç evlenmedi, biliyor muydun? Bir kadını evlenebilecek kadar tanıdığı anda aklının başına geldiğini söylerdi."

"Tam iş beceren tipte bir adam," dedi Tod. "Ama, biliyor musunuz, işini genişletmeyi aslında istemiyor. Ona ek zahmet ve sorun çıkarmayacağıma garanti vermek zorunda kaldım."

Kral pencereden gelen soğuğu kesmek için battaniyenin ucunu bastırdı. "Pervazlar çekmiş," dedi. "Marie battaniyeyi asmamdan nefret ediyor ama... ben üşüyorum."

"Plastik tahta kullansanıza. Bir tür macun gibi sürülüyor."

Pippin, "Eski bir binaya modern onarım," diye gözlemde bulundu. "İşte sana biraz kal deyişimin nedenlerinden biri de buydu. Belki o günkü konuşmalarımız konusunda belleğim biraz sisli olabilir."

"Ama efendim..."

"Çok tatlı bir sohbetti, bana da yararlı oldu. Sanıyorum bana Amerikan şirketleri konusunda bir söylev çektin."

"Benim de o konuda fazla bilgim yok, efendim. Ama, biliyorsunuz, ailemiz bir şirket bizim. Bu durumda doğal olarak..."

"Anlıyorum. Şimdi... sizin hükümet biçiminiz bir demokrasi. Yani bir kuvvetler ayrılığı sistemi. Bu doğru, değil mi?"

"Doğru efendim," dedi Tod.

"Ve o yapının içinde, büyük şirketleriniz var. Onlar da bir bakıma hükümet gibi bir yapıya sahip. O da doğru değil mi?"

"Siz benden hızlı gidiyorsunuz, efendim. Ama sanırım o da doğru. Kafanızı epey yormuşsunuz."

"Teşekkür ederim. Sanırım öyle yaptım. Peki... şirketlerinizde, hükümette bulunmayan bir tür esneklik bulunduğunu da söyleyebilir miyiz? Yani, bir şirkette politika değişiklikleri yönetim kurulu başkanının emriyle çabuk ve etkin biçimde gerçekleştirilemez mi? Hissedarlara danışılmadan uygulanamaz mı? Eğer bu emir hissedarların iyiliği ve yararı içinse?"

Tod hükümdara düşünceli gözlerle baktı. "Sözü nereye getirmek istediğinizi anlıyorum, efendim."

"Bu işin formaliteleri nasıldır?"

"Yönetim kurulu başkanı olsanız, kral olmaktan daha fazla ilerleme kaydedeceğinize mi inanıyorsunuz?

"Belki de başka noktaya yol açacak bir soru soruyorum."

"Şey, bir düşüneyim, efendim. Eğer söz konusu olan şey büyük bir değişiklikse, yönetim kurulu başkanı konuyu kurul üyelerine sunar, onlar kabul ederlerse emir uygulanır. Eğer kurulda görüş ayrılıkları oy beraberliğine yol açarsa, o zaman hissedarların görüşünü almak zorunda kalırlar."

"O halde umut yok o işte," dedi kral. "Ben iki kişinin bile kabul etmesini sağlayamam."

"Bakın efendim, yönetim kurulundaki her üye bir miktar hisseyi vekâleten temsil eder. Bir konu çıktı mı, yönetim kurulu üyeleri hissedarların vekili olarak oy kullanırlar. En çok hisseyi temsil eden kontrolü eline geçirir. Sonra, eğer konu sendikaları ilgilendiriyorsa onlara da danışmak zorunluğu vardır."

"Ooo... hooo! İyi ve yararlı olduğu açıkça gözüken bir program için bile mi?"

"Evet efendim. Hatta... özellikle öyle zamanlarda... diyebilirsiniz."

Kral içini çekti. "Anlaşılan şirketler de hükümetlerden pek farklı değil."

"Eh, biraz farklı. Hisselerin nasıl dağılmış olduğuna bağlı. Bizim şirketin tüm hisseleri hep aile üyelerinin elinde. Hani Amerika'da unvan satmaktan söz etmiştik, hatırlıyormusunuz?"

"Sislerin arasından birazcık hatırlıyor gibiyim."

"O işte bir servet var," diye bağırdı Tod. "Bakın, o zaman bu vekâlet işini de çözümlersiniz, efendim. Bu işi bana bıraksanıza! Ufacık bir şövalyelik karşılığında yüz bin dolar alabilirim. Dükalıkları sanırım istediğim fiyata okuturum."

Kral bir elini havaya kaldırdı.

Tod, "Bir dakika, gerisini de dinleyin," dedi. "Satış aktine, vekâletin sizin uhdenizde kalacağını madde olarak koyabilirim. Bu iş hisse satışından bile iyi olur. Neiman Marcus'u takarım işin peşine. Miss Rheingold'un, Oskar ödüllerinin ve Aquacade'in toplamından daha büyük bir iş olur."

"Buna sermayeyi sulandırmak denmez mi?" diye sordu kral.

"Yoo, hayır!" diye bağırdı Tod. "Ondan çok daha iyi bir şey. Sermaye artımı gibi, ikinci finansman gibi bir şey. Belki yapımcılığını Billy Rose üstlenir. Büyük bir iş çevirmeye can atıyor bugünlerde."

Kralın başı, omuzlarının arasına iyice gömülmüştü. Ürperdi. Sonra hafifçe güldü. "Ben, Fransa Kralı Dördüncü Pippin olarak

ancak zengin bir genç turistle, bir de eskiden varyete dansözü olan bir yaşlı rahibeyle konuşabiliyorum," dedi.

Tod sordu. "Charlie Amca'nın dediği doğru mu, efendim? Kılık değiştirerek halk arasında mı dolaştınız?"

"Bir hataydı o," dedi kral. "Sana geldiğim zaman beni kimse görmemişti. Kasketler, bıyıklar, rozetler bir hataydı."

"Neden yaptınız bunu, efendim?"

"Fransa hakkında bir şeyler bilmek iyi olur diye düşündüm. Hava nasıl serinledi, farkında mısın?"

"Evet, biraz. Herkes türlü türlü şeyler söylüyor."

"Biliyorum," dedi kral. "Kulağıma geldi."

"Beni üzen bir tek şey var. Babam..."

"Hasta mı?"

"Hasta da diyebilirsiniz. Düklük hummasına tutuldu. Bunun ona olacağı hiç akla gelir miydi?"

"Belki de o biraz hepimizde var, Tod."

"Ama anlamıyorsunuz... benim babam..."

"Belki anlıyorum... biraz," dedi kral.

Sonbahar günleri kısalırken kraldan istenen özel toplantıların sayıları da giderek artıyordu. Pippin, dert dinleme salonunda, başka bir kral için yapılmış masanın başında oturuyor, kendisine sorunlarını anlatan iki üç kişilik grupların şikâyetlerini dinliyordu. Her gelen delegasyon, kralın kendilerinden yana olduğundan emindi. Hiçbir zaman kimse tek başına gelmiyordu. Pippin'in aklına, bunların herhalde birbirine güvenmediği geldi. Karşısına gelen temsilcilerin her birinin yüreğinde Fransa'nın iyiliği yatıyordu ama, belli ki Fransa'nın iyiliği, öncelikle temsil ettikleri grubun (ya da bireyin) yararına, çıkarına bağlıydı.

Kral böyle böyle, Fransa'nın durumunu iyice öğrendi, ne planların yapılmakta olduğunu anladı. Sosyalistler kendisine Komünistliğin yasadışı ilan edilmesi gerektiğini kanıtlarken sessizce dinliyor, Merkezciler aşağı sınıfların refahının ancak ülke-

deki mali omurganın güçlenmesinden sonra sağlanabileceğini kesinlikle ortaya koyarken, yine sessizce dinliyordu.

Dine taraftar ve dine karşı olanlar sırayla gelip tartışma götürmeyecek gerçeklerini kanıtladılar.

Kral sessizce dinledi. Sonunda umutsuzluğa kapıldı.

Pippin'in zihni sık sık Marigny Caddesi'ndeki küçük balkonunun anılarına sığınıyordu. Karanlık, sessiz geceyi, yavaş yavaş şekillenen "nebula"yı hissediyor, görebiliyordu.

Dış görünüşü sakin ve dostçaydı. Arasıra başını sallıyor, karşısındakiler bunu, kralın kendileriyle aynı fikirde olduğuna yorumluyorlardı. Oysa bu hareket kralın hükümet ve krallık kavramlarını giderek daha iyi anlıyor olmasından kaynaklanıyordu.

Yalnızlığını kabulleniyordu, ama bir çözüm, bir kurtuluş bulma isteğini gemleyemiyor, onu da hiçbir yerde bulamıyordu.

Partizanların bıraktığı yerden, büyükelçiler devralıyordu işi. O boyalı odada otururken Pippin diğer ülkelerin Fransa'yı kullanma konusundaki tertipli, devlet adamı görünümlü ihtiraslarını nezaketle dinledi. Her birinin kendine göre bir amacı vardı. Kral yine başını salladı, gri bir umutsuzluk ruhunu sis gibi sardı.

15 Kasım'da, Anayasa Konvansiyonu'nda temsil edilecek çeşitli partiler kraldan 5 Aralık'ta bir açılış toplantısı istediler. Kral incelik gösterip kabul etti, gerekli emir çıkarıldı.

Akşamları Pippin, eskiden gökyüzü notlarını aldığı çizgili okul defterlerine birtakım notlar almakla vakit geçiriyordu.

Madam Marie ona baktıkça çok kaygılanmaktaydı. "Öyle dalgın, öyle uzaklarda ki," dedi Rahibe Hyacinthe'e. "Eski dalgınlığına da benzemiyor. Dün bana, kraliçe olmaktan hoşlanıp hoşlanmadığımı sordu... *hoşlanmak*!"

"Sen ne dedin?" dedi rahibe.

"Doğrusunu söyledim. Bu konuyu hiç bu açıdan düşünmedim, dedim. Ben her gün, o günün gerektirdiklerini yapıyorum."

"Peki, kraliçe *olmamaktan* memnun muydun?"

"Belki o daha kolaydı," dedi kraliçe. "Ama pek de farklı değildi. Bir evi temiz tutmak, doğru dürüst yönetmek her yerde

aynıdır. Kocalar da kocadır... ister kral, ister gökbilimci olsunlar. Ama bana kalırsa Mösyö çok kederli."

Sabahlar soğudu, öğle güneşleri cesaret verir oldu. Kestane ağaçlarından yapraklar dökülmeye başladı, çöpçüler süpürgeleriyle durmadan çalışır oldular.

Kral yine eski kılığına döndü, kendisi oldu. Fitilli kadife ceketini, espadrillerini giydi, etrafta motosikletiyle dolaşma huyunu edindi. İki kere düştükten sonra, kıyafetine bir de miğfer ekledi.

Bir gün motosikletine binip Gambais kasabasına yöneldi. Burası Neuville Şatosu'nun ünlü harabeleriyle tanınırdı. Pippin yanında getirdiği öğle yemeğini şatonun çevresini dolaşan su dolu hendeğin başında yedi. Bir yandan, yaşlıca bir adamın elindeki dört dişli bahçe tırmığıyla çamurlu suyu yoklaya yoklaya bir şeyler arayışını seyrediyordu.

Adamın tırmığı sert ve ağır bir cisme değdi, onu kaldırıp suyun içinden çıkardı, kıyıya aldı. Üzerini küf kaplamış bir Pan büstüydü cisim. Başında boynuzları, boynunda çiçeklerden gerdanlığı vardı. Yaşlı adam büstü kaldırıp oradaki granit kaidenin üzerine koymaya uğraşırken kral yerinden kalktı, ona yardıma gitti, ikisi birlikte ağır heykeli kaidesine yerleştirmeyi başardılar, sonra geri çekilip büstü süzdüler. Bir yandan yeşil, kaygan parmaklarını pantolonlarına silip duruyorlardı.

İhtiyar adam, "Yüzünü biraz daha doğuya döndürmek hoşuma gidiyor," dedi. Yardımlaşarak çevirdiler. Pippin mendilini çıkardı, kabuk tutmuş Pan'ın suratını sildi, sonunda demir dudaklar, sinsi, şehvet dolu gözler ortaya çıktı.

"Bu nasıl girdi o hendeğe?" diye sordu kral.

"Birisi itivermiş. Hep yaparlar. Bazen yılda iki üç kere yaparlar."

"Ama neden?"

İhtiyar omuzlarını kaldırdı, ellerini iki yana açtı. "Kim bilir?" dedi. "Bazı insanlar, şunu bunu hendeğe atan türden insanlardır. Zor iştir de, haa! İnsanların bazıları bulduklarını hendeğe atan tiplerdir. Şu taraftaki kaideleri görüyor musunuz? Birinde bir mer-

mer vazo, birinde elinde deniz kabuğu tutan bir bebek, birinde de bir Leda vardı. Onlar da suyun içinde bir yerlerde."

"Acaba neden yapıyorlar... kızgınlıklarından mı dersin?"

"Kim bilir? Ama yapıyorlar... gece sessizce geliyorlar buraya."

"Sen de her seferinde sudan çıkarıyor musun?"

"Bu yıl geç kaldım. Çok işim vardı. Romatizmalarım da berbattı."

"Heykelleri kaidelere zincirle bağlasana."

İhtiyar sabırla anlattı. "O zaman kaideleri de suya atarlar. Kaideyi çıkarabileceğimden pek de emin değilim."

Kral yumuşak bir sesle, "Sen buranın sahibi misin?" diye sordu.

"Yoo, değilim. Şu yakında oturuyorum."

"O zaman neden çıkarıyorsun bunları sudan?"

İhtiyar şaşırmış göründü, bir cevap bulmaya çalıştı.

"Şey... bilmem! Herhalde bazı insanlar da bulduklarını sudan kurtaran tipler oluyor. Hep bunu yapıyorlar. Herhalde ben de o tiptenim."

Kral yeşil, kaygan Pan'a baktı.

İhtiyar çaresizlik içinde, "Galiba insanlar değişik şeyler yapıyor," dedi, sonra yeni keşfetmiş gibi ekledi. "Herhalde işler böyle böyle yapılıyor."

"İyi işler mi, kötü işler mi?" diye sordu kral.

"Bilemiyorum," dedi ihtiyar çaresizlik içinde. "Yalnızca insanlar var... yalnızca insanların ne yaptığı var."

Kral sık sık Rahibe Hyacinthe'i ziyarete gidiyor, bazen ona alçak sesle o günün olaylarını anlatıyor, bazen sessiz oturuyordu. Geçirdiği tecrübeler Marie'ninkilerden farklı ve sayıca daha bol olan rahibe de, ne zaman çene çalacağını, ne zaman tedavi edici bir sessizliğe gömüleceğini bilen bir insandı.

Bir keresinde krala, "Acaba bizim başrahibe, bir tek konu hariç, kralın metresi görevini üstlendiğimi bilse ne derdi," diye sordu. "Aslında metresinizi görmeniz şart, Efendimiz. Zavallı kendini dışarıya itilmiş gibi hissediyordur. Sizin metresiniz ol-

mak için kendi ruhuna karşı bir mücadele vermek zorunda kaldı, şimdi o mücadelesinin boşa gittiğini anlıyor. Değil baştan çıkarmak, onunla konuşmadınız bile."

"Daha sonra," dedi kral. "Belki bir süre sonra çaya davet ederim... neydi adı kadının?"

Gambais'den dönüşünde kral, hiç haber vermeden Rahibe Hyacinthe'i ziyarete gitti ve onu sabah masajının ortasında buldu. Tek görebildiği, paravanın deliklerinden dışarı uzanan iki pembe ayaktı.

"Masajcı işi hemen hemen bitiriyor, Efendimiz," diyen sesi duyuldu paravanın gerisinden.

Usta masajcı eğilip selam verdi, sonra işine devam etti. Pembe parmakları ovalar, alçalmış taban kavislerini sıkarken bir yandan okşayıcı sevgi sesleri çıkarıyordu.

"Bir gelişme görüyorum," dedi profesyonel bir sesle. Sonra krala döndü. "Bakınız, Efendimiz... bir ay önce insan taban kavisinin altına incecik bir kâğıdı bile kaydıramazdı. Şimdi ise kavisin yüksekliğini, bu konuları bilmeyen bir göz bile fark edebiliyor."

Rahibe Hyacinthe, "Sakın ayaklarımı kullanma isteğimi geri getirecek kadar iyileştirme," diye kükredi.

Adam donuk bir sesle, "O yalnız kendi ayaklarını düşünüyor, bense mesleğimi ve ünümü de düşünmek zorundayım," diye yakındı.

Masajcı gittikten sonra paravan katlanıp kaldırıldı, Rahibe Hyacinthe, "Biliyor musunuz, bu kokmuş şişko ayaklarımı gerçekten iyileştiriyor, benim de ödüm kopuyor," dedi.

Kral, "İnsan isterse bunu sır olarak saklayabilir, Rahibe," diye avuttu onu.

"Yüzünüz biraz pembe, Efendimiz. Güneşte mi kaldınız?"

"Motosikletimle dolaşıyordum."

O güldü. "Güneş Kral'ın böyle bir şey yapışı gözümün önüne geliyor," dedi. "Zaman çok değişti herhalde... motosiklet! Bakanlarınız da eminim limuzin arabalarının beygir gücü konusunda kavgaya tutuşuyorlardır."

"Nereden bildiniz?"

"Bazı şeyler bilinir, Efendimiz. Nasıl ki sizin bir sorununuz olduğunu, bunun ciddi bir sorun olduğunu, bana onun çözümü için yardım istemeye geldiğinizi de biliyorum."

"Çok akıllısınız," dedi kral.

"Ama tabanlarım düşmeden önce varyeteden ayrılmayı bilecek kadar da akıllı değilim."

"Ama bir kere ayrıldıktan sonra, Cennete doğru çok büyük bir adım attınız."

"Pek tatlısınız, Mösyö. Ama belki de Cennete yakınlığım başka bir şeyin yan ürünüdür. Adım yerine tökezleme demek belki daha yerinde olur. Sorununuzu anlatmaya hazır mısınız?"

"Önce sorunun ne olduğunu ayırıp tanımam gerek. Sanıyorum birtakım sorular sorarak yanıtabilirim size. İnsan ne yapmalıdır?"

"Bu pek de yeni bir soru sayılmaz," dedi rahibe gülümseyerek. "Cevabı da genellikle, insan kendisi neyse onu yapar, şeklinde verilir. İlk adım, o insanın ne olduğunu anlamaktır. Bu belirlendikten sonra, ne yapacağı konusunda pek fazla seçme şansı yoktur."

Pippin, "İnsan başkalarını o kadar kolay tanıyabiliyor ki," dedi.

Rahibe Hyacinthe anlatmaya başladı. "Madamla birlikte devam ettiğimiz o güzel okuldan ayrılıp Folies'de yerimi aldığım zaman beni rahatsız eden şey masumiyetimi kaybetmekti. Sonra farkına vardım ki, sorun kaybetmekte değil, kaybetmenin zamanını tayin etmekte. Ben o zamanı yanlış tayin ettim, sonuçta da masumiyetimi birkaç seferde kaybettim. Sonradan artık önemi kalmadı. Ama tabii ben salonedeki bir sürü çıplak kızdan biriydim... Kral değildim."

"Şu anda ben de kendimi pek çıplak hissediyorum," dedi kral.

"Elbette ediyorsunuzdur. Alışmak uzun zaman ister, birçok hatalar yapılması gereklidir. Ama, biliyor musunuz, birkaç yıl geçtikten sonra ben kendimi giyinik olduğum zamanlarda, çıplakken olduğumdan daha çıplak hissetmeye başladım."

Pippin birdenbire, "Rahibe, bana zaman tanınmıyor," dedi.

"Biliyorum. Üzgünüm."

"Ne yapacağın ben?"

"Ne yapmanız gerektiğini bilemem, Efendimiz. Ama sarının ne yapacağınızı biliyorum."

"İçinde bulunduğum ikilemi biliyor musunuz?"

"Ancak insanın kendine bakarken içine düştüğü körlük engel olur onu görmeye. Yapacağınızı yapacaksınız."

"İhtiyar da öyle demişti. Ama o yalnızca heykelleri çamurdan çıkarıyordu. Eğer yanılıyorsam, bundan acı çekenler olacaktır... Marie, Clotilde, hatta Fransa bile. Eğer iyi bir hareketten bir patlama doğarsa, o zaman ne dersiniz, Rahibe?"

Rahibe, "O zaman o iyi şey pek akıllıca değilmiş derim. Ama bu kötü olduğu anlamına gelmez. Bana öyle geliyor ki insanları ileriye götüren adımlar hep iyi hareketlerin patlamasından oluşmuş... Tabii bu arada pek çok kişi yaralanmış, ölmüş, fakir düşmüş ama, iyiliğin birazı yine de kalmış. Keşke..." Durakladı. "Neden saklayayım? Keşke şu anda bu giysiyi giyiyor olmasaydım."

"Neden, Rahibe?"

"Size bir insanın bir insana verebileceği tek tük teselliden birini sunabilirdim."

"Teşekkür ederim, Rahibe."

"Suzanne'a teşekkür edin, Hyacinthe'e değil. İnanmanızı istiyorum, Efendimiz, bir zamanlar Suzanne ne ayakları için, ne de ruhu için korku duyardı. Suzanne'da gereken cesaret vardı... Gereken sevgi de vardı."

Sabahın erken saatinde Pippin motosikletine atlayıp Gambais yoluna koyuldu. Cebine bir şişe şarap sokmuştu.

Motosikleti yolun yan tarafına park etti, yabanlaşmış parkta yürümeye başladı. Burnuna kırağı kokusu geliyordu. Yürürken kışa hazır yabangüllerinin çalılarından birkaç turuncu yaprak kopardı. Deli bir rüzgâr, ağaçlardan rengi koyulmuş, kıvrılmaya başlamış yaprakları kopardı, onun başına, omuzlarına döktü.

O sırada zayıf bir çığlık işitti. Ses ilerden geliyordu. Su dolu hendeğin tarafından. Hızlı adımlarla ilerledi, ormanın bitimine varıp baktı. İriyarı üç genç, bir yandan gülüşüyor, bir yandan ihtiyar adamla oynar gibi güreşiyorlardı. Pan büstünü kucaklarına almış, hendeğe yaklaşmaya çalışmaktaydılar. İhtiyar da onların ceket kollarını çaresizlik içinde çekiştiriyor, küfürler savuruyordu.

Pippin fırlayıp koşmaya başladı, bir anda kendini kargaşanın ortasında buldu. Güçlü gençler bu sefer öfke içindeki krala döndüler. Az sonra birlikte yerlerde debeleniyor, yuvarlanıyor, tırmalıyor, dövüşüyorlardı. Derken kara büst yuvarlandı, suyun içine düştü. Ama kavga hâlâ sürüp gidiyordu. Sonunda gençlerden biri kanlar içindeki kralı suyun altına bastırdı, öylece tuttu. Kral mücadeleyi kesti. O zaman delikanlılar korkup, suları damlaya damlaya kaçtılar, panik içinde, ormanın karanlıklarına dalıp görünmez oldular.

Pippin yavaş yavaş kendine geldi. İhtiyar atlayıp onun başını, göğsünü sudan çıkarmıştı.

"Bir şeyim yok galiba," dedi kral.

"Pek yok gibi görünmüyorsunuz! Ah, bu genç serseriler. Tanırım onları. Ailelerine söyleyeceğim. Karakola bildireceğim."

"Ben hazır ıslanmışken suda şu vazoyu, Leda'yı, eli kabuklu bebeği de arayayım bari."

"Sakın böyle bir şeye kalkışmayın. Vazoyu daha dün çıkardım. Sizi şimdi benim eve götürüyorum. Kurur, ısınırsınız. Yarım şişe de konyağım var."

Pippin kaygan yamaca doğru tırmandı. Tıpkı Pan büstü gibi onun da üstü başı yeşil bir çamurla kaplıydı. Bir gözü morarmış, yarılan dudağından ince bir çizgi halinde kan sızıyordu.

Ormanın kenarına saklanmış bir kulübede arkadaşı ateşi yaktı, onun elbiselerini çıkarmasına yardım etti, bir kova sıcak su ve bir süngerle onu iyice yıkadı, sonra yırtık pırtık, ama temiz bezlerle kuruladı.

"Yaban kedileriyle dövüşmüşe benziyorsunuz," dedi. "Alın, şundan bir yudum için. Şu battaniyeye de sarının. Elbiselerinizi sobanın üzerine asarım."

Pippin elini süngerleşmiş fitilli kadife ceketinin cebine daldırıp şarap şişesini çıkardı. "Sana bir hediye getirdim," dedi.

İhtiyar şişeyi alıp bir kol uzaklığında tuttu, gözlerini kısarak etiketine baktı.

"Yahu bu... bu... vaftiz şarabı sayılır... düğün şarabı sayılır. Bu mantarı açmaya layık bir gün görür müyüm, bilemiyorum."

"Saçma," dedi Pippin. "Aç onu. İçmene yardımcı olurum."

"Saat daha dokuz bile olmadı."

"Aç haydi," dedi kral. Battaniyeyi omuzlarına doğru çekti.

İhtiyar şişenin mantarını kıyamıyormuş gibi çekti. "Bana böyle bir şarap getirmek de nereden aklınıza geldi?"

"Belki de sudan bir şeyler kurtaranları kutlamak için."

"Ha! Heykelleri mi yani..."

"Ya da beni, iç haydi, iç."

İhtiyar şarabı tadıp dudaklarını şapırdattı. "Böyle bir şarap..." dedi çaresizlik içinde. Nefis lezzetin birazının içeriye kaçacağından korkuyormuş gibi, dudaklarını gömleğinin koluyla sildi.

Pippin, "Dün gece, sana sormak istediğim bir şey geldi aklıma," dedi. "Kral hakkında ne düşünüyorsun?"

"Hangi kral?"

"Kral işte. Dördüncü Pippin... Fransa Kralı."

"Ha, o mu!" Sonra birden kuşkuyla, "Ne peşindesiniz siz?" dedi. "Gece yarısı o da nereden aklınıza geldi?"

"Merak ettim işte. Bir soru yalnızca... Dert çıkaracak değil. Kim dert çıkarabilir zaten sana?"

"Hiç belli olmaz," dedi ihtiyar.

"Bardağını doldur da söyle bana. Ne düşünüyorsun onun hakkında?"

"Ben buranın, Gambais'nin dışındaki politikadan anlamam. Kralı ne bilirim ben? Kral işte o da herhalde. Kimi kraldır, kimi de kral değildir... Bir tek..."

"Bir tek ne?"

"Şey, aslında artık kral yok. Krallar tıpkı o eski, ev kadar kocaman kertenkeleler gibi. Bittiler. Yok oldular. Soyu şey..."

"Soyu mu tükendi?"

"Tamam işte, soyları tükendi. Sanki yer kalmadı artık onlara."

"Ama Fransa'nın bir kralı var."

"O sanki çocuklar için bir oyuncak gibi," dedi ihtiyar. "Noel Baba gibi bir şey. Vardır ama, insan büyüyüp belli bir yaşa geldikten sonra inanmaz artık ona. Bir... rüya gibi bir şey."

"İlerde yine krallar geleceğine inanıyor musun?"

"Nereden bileyim? Ne diye sorup duruyorsunuz bana? Akrabası falanmısınız yoksa?" Sobanın yukarısında asılı duran elbiseleri inceledi. "Değilsiniz," dedi.

"Karşına gerçek bir kral çıksa, rüya falan olmasa, anlar mıydın?"

"Sanırım."

"Nereden anlardın?"

"Valla, atlılarıyla uzaklardan kopar gelirdi... ya da bir patırtı çıkar, kral bir sürü insanı astırırdı... ya da belki, 'Çok kötülük yapılıyor, ben bunları düzelteceğim,' derdi..." Sesi söner gibi oldu. "Yo, galiba bunların hiçbiri o soruya cevap değil. Böyle şeyler yapan birçok zengin adam biliyorum, hiçbiri de kral değil. Sanırım insanın emin olması için bir tek yol var."

"Ne?"

"Onu götürür, kafasını giyotinle keserlerse, o zaman gerçekten kral olduğundan emin olabilir insan. Herhalde emin olur."

Pippin ayağa kalktı, buharları tüten nemli giysilerini sobanın yukarısındaki iplerden aldı.

"Daha kurumadılar."

"Biliyorum... ama gitmem gerek."

"Beni birilerine şikâyet falan mı edeceksin?"

"Hayır," dedi kral. "Sen benim soruma cevap verdin. Üstelik... Tanrı şahidim olsun, yapacağım da! İnsan kendi soyunun

tükenmesine razı olamaz. Belki pek iyi beceremeyeceğim ama, yapacağım yine de."

"Neden söz ediyorsun sen? O kadar da şarap içmedin."

Pippin yapış yapış elbiselerini giydi. "Sana yine şarap yollarım," dedi. "Borçluyum onu sana."

"Neye karşılık?"

"Söyledin ya! İnsanın giyotinlenmek için, giyotine layık olacak bir şey yapması gerek. Giyotin, ya da çarmıh, ya hırsızın kaderidir ya da... Teşekkür ederim, sudan eşya kurtararım benim."

Kral kulübeden çıktı, hızlı adımlarla ormanda ilerledi, motorunu sakladığı yere geldi.

Sarayın kral dairesinde kraliçe cilalı bir masayı limon yağıyla parlatıyordu.

"Bardakları masanın üzerine bırakmamalı diye kaç kere söyleyeceğim ben?"

Kral kollarını sarıp onu kendine yasladı.

"Ne yapıyorsun, Pippin... Sırılsıklamsın! Pippin, şu suratına bak... Gözün! Ne yaptın sen?"

"Kaldırıma takılıp balıklı havuza yuvarlandım."

"Önüne bakmayı oldum bittim öğrenemedin gitti. Pippin! Dur, birisi gelebilir üstümüze... Mösyö... kapıları vurmadan giriyorlar odalara."

Tüm bakanların, temsilcilerin, soyluların ve bilim adamlarının anlaştığı birnokta vardı. Konvansiyonun açılış töreni çok görkemli olmalıydı. Yeni unvan alanların pek çoğu henüz kostümlerini, tüylerini, şapkalarını, madalyalarını, nişanlarını ve kordonlarını kimseye gösterme olanağı bulamamışlardı. Kraldan açılışa gelmesi, kısa, zarif bir konuşma yapması istendi. Kendisine birkaç örnek konuşma taslağı yollandı. Bunların hepsi İngiliz kraliyet ailesinin o tedbirli duyguları esas alınarak hazırlanmıştı.

Fransa Kralı halkının sevgi ve desteğini kabul edecek, halkına ve Fransa Krallığı'na duyduğu sevgiden söz edecek, şanlı geçmişe

değinerek şanlı bir gelecek beklendiğini açıklayacaktı. Ondan sonra kral çekilmeli, anayasanın, daha doğrusu Pippin kanununun hazırlanmasını delegelere bırakmalıydı.

Pippin teklifi kabul etti, ama kıyafetlerle ilgili tartışmalar ve çatışmalar iki saat sürdü. Komite kalabalıktı. Kral toplantıda herkesin oturmasını istiyordu. Üyeler ise ayakta durmakta direniyorlardı. Üstelik iki yaşlıca üyenin başlarında şapkaları da vardı. Dedelerine kral huzurunda şapkalı durma hakkı Birinci François tarafından verilmişti.

Dördüncü Pippin ekşi bir sesle, "Baylar, ben bu yaklaşan açılışın amacını, bir anayasa hazırlamak, sıradan insanların hayatındaki sıradan olayları düzenleyecek bir yasalar bütünü oluşturmaktır sanıyordum. Bu olayı, Güney Amerikalı milyonerlerin Venedik'te düzenlediği kıyafet balolarına çevirmenin ne gereği var? Neden günümüzün ciddi kıyafetlerini giymiyoruz?" diye sordu.

Bir Sosyalistle bir soylu, mikrofonu ele geçirmek için mücadele verdiler, sonunda Sosyalist kazandı. O da Dürüst Jean Veduvache'dan başkası değildi. Artık adı Kont des Quatre Chats olmuştu. Mösyö le Kontun tüm komite adına konuşmakta olduğu, hepsinin duygularına tercüman olduğu, sallanan başlardan anlaşılmaktaydı.

"Majesteleri," dedi, "yasanın hiçbir sıradan yanı yoktur. Tersine, yasa mistik bir konudur ve çoğu zihinlerde dinle pek yakından ilgilidir. Kutsal yasalarla meşgul olanlar, kostüm giymeyi gerekli bulduğuna göre, medeni kanunlarla uğraşanlar için de aynı şey geçerlidir. Efendimiz unutmasınlar ki yargıçlarımız cübbe ve takke giyerek duruşma başkanlığı yaparlar. İngiliz yargıçlarını hatırlayın... Onlar hava ne kadar sıcak olursa olsun cübbe ve peruka giymekle kalmıyor, üstelik yakalarına çiçekler de takıyorlar. Bu gelenek, bir zamanlar insanların kokularını bastırmak için yerleşmiş olmakla birlikte, daha az kokulu çağlar gelince de terk edilmemiştir. Dünyanın en inkâr edilmez demokrasisini yaşayan Amerika'da bile, Efendimiz, hükümet üyelerinin tören kılığı giymesi yasak olduğu halde, başkanın koca ülkede

en kılıksız gezen adam olması beklendiği halde, duyduğuma göre orada bile sıradan halk tabakaları bu konunun özlemini çekmekte, gizli demeklere girmekte, orada taçlarla, kaftanlarla, ermine kürklerle dolaşmaktaymışlar. Bu törenlerde kullandıkları ilkçağdan kalma dil, ağızlarından çıkan sözlerin anlamını anlamasalar bile onlara bir ağırbaşlılık duygusu, bir selamete ulaşma duygusu getirmekteymiş.

"Hayır, Majesteleri, sıradan halk, sıradanlığı istememekle kalmıyor, yasaklıyor bile.

Sizden Louis Philippe'i, Burjuva Kral diye bilinen kralımızı hatırlamanızı rica edeyim. Kendisi normal kılıkta sokaklarda dolaşmaya cesaret eden, üstelik elinde bir de şemsiye taşıyan bir adamdı. Sonunda çileden çıkan halk onu Fransa'dan sürgün etti.

En son olarak da, Efendimiz, unutmayın ki Fransa'nın en seçkin kimseleri o salonda toplandığında, eşleri de galerileri doldurmuş olacaklar. Kendilerine yeni tuvaletler, taçlar aldı hepsi. Bunları giyme hakkının ellerinden alınmasına razı olmazlar. Bunlar belki küçük şeylermiş gibi görünebilir, ama aslında çok büyük ve çok önemlidirler. Ve eğer bir topluluğa kral iki düğmeli takım elbiseyle, boynunda Sulka bir kravatla, elinde bir evrak çantasıyla gelirse, doğacak tepki benim tüylerimi ürpertmeye yetiyor. Bence böyle bir kral, kahkahalar arasında krallığından olur."

Komite üyeleri tek bir kişi gibi durmadan başlarını sallıyorlardı. Dürüst Jean sözlerini bitirince üyeler alkışlamaya koyuldular.

Onun ardından mikrofona saygın bir Akademi üyesi çıktı. Adı ve bilgeliği tüm dünyada parola sayılan biriydi.

"Sayın Kont'un sözlerini desteklemek istiyorum ama, konuyu bir adım daha ileriye götürmeyi de istiyorum," dedi. "Majesteleri her istediklerini yapabilirler ama, bir tek şey hariç. Kral kendisini gülünç duruma düşüremez. Sonunda onu mahvedebilecek tek şey budur. Gençliğimde Efendimiz, çok bilge bir kişinin öğrencisi olma mutluluğuna eriştim. Kendisi aynı zamanda son derecede anlayışlı bir kimseydi. Bir gün bana şöyle dedi...: 'Eğer dünyanın en büyük zekâsı, kendisinden sonra gelen elli büyük zekânın

önüne çıkıp önemli bir sorunu, dünyanın ölüm kalımıyla ilgili bir sorunu onlarla tartışmak zorunda kalsa ve eğer o en zeki adam, meşguliyetinden ötürü pantolonunun düğmelerini iliklemeyi unutmuş olsa, karşısındaki elli en zeki adamın onun dediklerini duymayacakları bir yana, kahkahalarını bile tutamayacakları kesindir demişti."

Kral kulpsuz gözlüğünü yine işaretparmağı üzerinde taşımaktaydı.

"Baylar," dedi. "Ben sorun yaratmak istemiyorum. Sizlerin veya eşlerinizin yeni gardroplarınızı sergilemenize engel olmak niyetinde de değilim. Ama taç giyme töreninde onca giysinin altında kendimi palyaço gibi hissettim. Herhalde öyle de gözükmüş olmalıyım."

"Hayır Majesteleri," dediler koro halinde.

"Her neyse, öyle piştim ki, soluk bile alamaz oldum."

Kont des Quatre Chats tekrar elini kaldırdı.

"Fransız mareşali üniformasıyla gelseniz yeter Efendimiz," dedi.

"Ama ben mareşal değilim."

"Efendimiz, kral kendisini hangi göreve tayin etmek isterse odur."

"Ama benim öyle bir üniformam yok."

"Müzeler var, Efendimiz. Herhalde Invalides size bir mareşal üniforması bulabilir."

Kral bir an sessiz kaldı, sonunda konuştu. "Baylar, eğer bunu kabul edersem, Versailles'dan oraya atlı arabayla değil de, otomobille gelmeme izin verir misiniz? O arabanın ne kadar rahatsız bir şey olduğunu bilemezsiniz."

Fısıldaşmalar oldu, sonunda kabul edildi. Dürüst Jean tekrar söz aldı. "Efendimiz, eğer konuşmanızı yaparken... yalnızca konuşmanızı yaparken, mor kraliyet pelerininin omuzlarınıza konmasına izin verirseniz, biz sadık hizmetkârlarınızı çok memnun edeceksiniz."

"Ah, Tanrım!" dedi Pippin. "Pekâlâ, kabul ediyorum. Ama yalnızca konuşmamı yaparken."

Oturuma böylece son verildi.

4 Aralık günü öğleden sonra, Versailles Sarayı telaşlı soylularla kaynaşıyordu. Kimi kıyafetini prova ediyor, kimi kısaltıyor, kimi uzatıyor, kimi yamıyor, sırtlarında üniformalarıyla aynaların önünden geçiyorlardı. Kral bu arada sırtında fitilli kadife ceketi, başında miğferiyle kapıdaki nöbetçi kulübesine doğru yürüdü, muhafızların komutanı olan yüzbaşıya göz kırptı. Bu adamla bir dostluk geliştirmişlerdi aralarında. Adama bir paket Lucky Strikes sigarası uzattı.

Pippin yüzbaşının, Gizli Polis teşkilatından sorumlu bakanın hizmetinde bulunduğunu biliyordu. Yüzbaşı buna ek olarak Sosyalist Parti'nin, İngiltere Büyükelçiliği'nin, Peru Satın Alma Ajansı'nın hesabına da çalışmaktaydı. Charonne'da, Bulvar Voltaire'e yakın yerde bir pastanenin de yarı yarıya ortağıydı. Yüzbaşı Pasmouches, hizmetinde çalıştığı herkese, öbürleri hakkında bilgi verirdi. Ama kralı gerçekten seviyordu. Lucky Strikes sigaralarını da gerçekten seviyordu.

"Bu taraftan, Mösyö," dedi, miğferli, gözlüklü Pippin'i nöbetçi kulübesine soktu. Motosiklet orada bir brandanın altında yatıyordu. "Charonne'dan geçecek misiniz, Mösyö?" diye sordu.

"Herhalde geçe de bilirim," dedi kral.

"Pasmouches Pastanesi'ne, karıma bir not götürebilir misiniz?"

"Memnuniyetle. Gerçi yolumu epey uzatacak ama..." Kral notu cebine koyarken, "Tabii eğer bir şey soran olursa..." dedi.

"Ben hiçbir şey görmedim, Mösyö," diye karşılık verdi hemen yüzbaşı. "Sayın bakan bile sorsa, hiçbir şey görmedim."

Kral pedala bir tekme attı, motosiklete bindi. "Yüzbaşı, çizmenizin içinde gerçek bir mareşal asası saklı olduğu her halinizden belli," dedi.

"Çok lütufkârsınız, Mösyö."

Yolu gerçekten çok uzayacaktı, ama güneşli, tatlı bir gündü. Tam gezilecek, Versailles'ın gürültülü saçmalığından uzak kalınacak bir gün. Kral notu Madam Pasmouches'a verdi, Madam da ona bir fincan kahveyle birkaç pötifur ikram etti.

Karşılıklı iltifatlar edildikten sonra kral çılgın trafiğin arasından Bastille Meydanına doğru ilerledi, Rue de Rivoli'den yıldırım gibi geçti, Pont Neuf'ü aştı, Seine Sokağı'na saptı.

Charles Martel'in kepenkleri de, kapısı da kapalıydı. Pippin kapıyı yumrukladı ama içerden hiç ses gelmedi. Pippin hafif yana çekildi, sabırla bekledi, kapı birazcık aralanır aralanmaz hemen ayağının burnunu sağlam biçimde araya soktu.

Charlie Amca yakınmaya başladı. "İnsanı efendi gibi rahat bırakmazlar ki!"

"İnanmıyorum," dedi Pippin.

"Öff! Gir içeri! Ne istiyorsun?"

Kral karanlık dükkâna girdiğinde duvarların bomboş olduğunu, ortalıkta kocaman tahta sandıklar durduğunu, eşyaların içlerine doldurulmuş, kapaklarının çivilenmesini beklediklerini gördü.

"Yolculuğa mı çıkıyorsun, amcacığım?"

"Evet."

"Bana buyur, otur demeyecek misin? Neden kızgınsın bana?"

"Buyur öyleyse. Koltuklar kalktı. Sandığın birine oturmak zorundasın."

"Kaçıyor musun?"

"Sana güvenmiyorum," dedi Charlie. "Ben ikiyle ikiyi toplamasını bilirim. Sen bir işlere kalkışacaksın. Ve kaybedeceksin, yavrum. Senin budalalığın yüzünden ben ne diye kaybedeyim?"

"Senden öğüt almaya geldim."

"İstiyorsan veririm. Git, doğru dürüst krallık yap, burnunu ticarete, hükümete, istenmeyen yerlere sokmaya kalkışma. Sana öğüdüm bu işte. Eğer bu öğüdü tutacaksan söyle, sandıkları boşaltayım."

"Bana bir zamanlar, piyon rolüne çıktın demiştin. Yani kullanılabildiği kadar kullanılan, sonra kaybedildiğinde üzüntü yaratmayan biri."

"Herhalde öyle. Ama bir piyon, hükümetin işini yapmaya kalkışırsa, o zaman o piyon budalanın biridir."

Pippin sandıklardan birinin kenarına ilişti. "Bana bir kadeh brendi verir misin?"

"Brandy yok."

"Şu gördüğüm şişe nedir?"

"O mark."

"Eh, o halde biraz mark içeyim. Herhalde çok korkuyor olmalısın, amcacığım. Nezaketini kaybettiğine göre..."

"Korkuyorum. Ve senin için de korkuyorum."

"Kral ancak bir kare öne, bir kare arkaya, bir kare sağa, bir kare sola, ya da bir kare çapraz yürüyebilir. Ama piyon yalnızca ileriye gider. Teşekkür ederim, Charlie Amca. Sen de benimle bir kadeh içmez misin? Sağlığıma içmek istemiyor musun? Bu suçlu sadakatsizliğin benden nefret ettirmek zorunda mı seni?"

Charlie Amca derin derin içini çekti. "Utanıyorum," dedi sonunda. "Ama utancım bana yolumu saptıracak değil. Bir süre için Amerika'ya gidiyorum... durum sakinleşene kadar. Senin tam ne yapmak niyetinde olduğunu bilmiyorum ama, felaket bir şey olacağını biliyorum. Ne var ki bir konuda haklısın. Nezaketsizliğe özür yoktur. Bağışla beni!"

"Neler hissettiğini anlıyorum. Ama ben bu konuyu enine boyuna düşündüm, amca. Kral dediğin, çağdışı bir varlıktır. Kral aslında varolan bir şey bile değildir."

"Nedir çaresi?"

"Yalnızca birkaç basit öneride bulunmak. Kendi gözlemlerime dayanan öneriler."

"Giyotinle kafanı kesecekler. Onlar öneri istemiyor ki!"

"İşte o da öğrendiğim şeylerden bir tanesi. Bir kral, giyotine layık olmalı. Hem belki önerilerimin bir ikisi tutar bile."

"Kendini kurban edenlerden her zaman nefret etmişimdir."

Pippin içkisinden bir yudum alıp ürperdi. "Ben kendimi kurban etmiyorum, Charlie Amca. Kendini kurban eden insan, bir şey feda edip, karşılığında istediği bir şeyi alan insandır. Ben ihtiraslı değilim."

"Nesin o halde? Muzurun biri misin?"

"Belki. Belki de yalnızca meraklı bir insanım. Cesur olmadığım kesin."

"Seni tanıdığımı sanırdım. Marie ne olacak? Clotilde ne olacak? Onları hiç düşünmüyor musun?"

"İşte seni görmeye bu yüzden geldim. Onlara bakmanı istiyorum... yani... durum gerektirirse."

"Ya sen?"

"Ben tiyatromsu bir işe kalkışıyorum. Çağ ve görev bunu gerektiriyor. Kendimi korumasını bilirim."

"Bu işi yarın yapmayı mı planlıyorsun?"

"Evet. Madamla Clotilde'i yarın sen davet edersen minnet duyarım. Belki onları bir geziye götürebilirsin. Belki genç Bay Johnson da sana yardımcı olur. Onun otomobili de var. Loire'da bir hafta sonu. Sancerre'de nefis bir han var. Herhalde biliyorsundur."

"Biliyorum."

"Yapar mısın?"

Charlie Amca birkaç saniye boyunca rezil küfürler savurdu.

"Demek yapacaksın," dedi kral.

"Bir tuzak bu! Akrabayız diye bana istediğini yaptırmaya hakkın var sanıyorsun, iğrenç bir şantaj bu."

"Anlaştık o halde!" dedi Pippin. "Teşekkür ederim, Charlie Amca. Sorun beklemiyorum. Ve aslında tabii beklemediğim için sorun bekliyorum." Sandıktan kalktı.

"Bir içki daha iç!" dedi Charlie Amca. "Sanıyorum bir iki damla brendi de var."

Kral, "Beni çok mutlu ettin," dedi ona. "Biliyordum sana güvenebileceğimi."

"Allah kahretsin!"

Versailles Sarayı'nın yarım mil kadar uzağında Pippin motosikletini yoldan ormana doğru çevirdi, düşmüş yaprakların arasına yatırdı, üstünü örttü, sonra yapraklar uçmasın diye onların da üzerine iki düşmüş dal koydu. Kendisi ormandan çıkıp yürüyerek yoluna devam etti.

Kapıda yüzbaşıya, "Notunuzu verdim," dedi. "Madam, merak etmesin dedi. Sizin Ars et Fils'e telefon etmenizi istiyor. Geleceğiniz zamanı onlara söyleyeceksiniz, Madam onlardan öğrenecek. Yaptığı pastalar çok lezzetliydi, onu da söyleyeyim."

"Teşekkürler, Mösyö. Motorunuz nerede?"

Kral omuzlarını kaldırdı. "Küçük bir kaza geçirdim. Tamir ediliyor. İyiyürekli bir turist beni buraya kadar getirdi. Elbette onu bu kapıya getirmek istemedim çünkü..."

"Anlıyorum, Mösyö. Bize soru soran da olmadı."

"Herhalde herkes kendi işleriyle meşgul," dedi kral.

O akşam sofrada kraliçe, "Charles Amcan, Clotilde'le beni Sancerre'e davetetti," diyeanlattı. "Bencezamanhiçuygundeğ..."

"Tam tersine, hayatım. Ben konvansiyonda meşgul olacağım. Sizlerin de bir tatile ihtiyacınız var. Sen çok uzun süre, yorucu biçimde çalıştın."

"Ama bir milyon iş beni..."

"Laf aramızda sevgilim, Clotilde'i birkaç günlüğüne Paris'ten uzaklaştırmak iyi olur gibime geliyor. Politik bir hareket... biliyorsun, gazetecilere çok fazla şey söylüyor. Sancerre'e, öyle mi? Hatırladığıma göre ufacık, sevimli bir kasabaydı. Nefis bağları vardır. Şarabı enfestir. Bulabilirseniz."

"Bir düşünürüm," dedi kraliçe. "Kafam o kadar meşgul ki! Pippin, sana şu ara söylemek doğru mu bilmem ama... emlak komisyoncusu Marigny Caddesi bir numaranın kontratını feshetmeyi kesinlikle reddediyor. Kontrat kontrattır, hangi hükümet gelirse gelsin, bu değişmez diyor."

"Belki daha sonra biz kendimiz bir başkasına kiralarız orayı."

"Bir dert daha işte," dedi kraliçe. "Kiracılar nasıldır, bilirsin.

Üstelik annemin mobilyalarının da çoğu hâlâ orada."

"Senin bir tatile ihtiyacın var, canım. Çok fazla sorumluluk yüklendin."

"Yanıma ne almalı, bilemiyorum ki!"

"Yalnızca otomobil yolculuğunda gerekecek şeyler ve bir de sıcak bir manto. Bu mevsimde nehir boyu hayli serin olabilir. Keşke ben de sizinle gelebilseydim."

Kraliçe ona düşünceli gözlerle baktı. "Seni şu sıra yalnız bırakmayı canım istemiyor."

Pippin onun elini tuttu, avcunu yukarı çevirip öptü. "En uygun zaman," dedi. "Konvansiyon beni çok meşgul edecek. Beni göremeyeceksin bile."

"Belki de haklısın. Etrafta insanı bıktıracak kadar fazla konuşma ve politika var. Bu soylulardan usandım, hayatım. Politikadan da usandım. Bazen diyorum ki, keşke hâlâ o küçük alır evimizde oturuyor olsaydık. Çok temiz bir mahalleydi orası. Ama kapıcı çekilmez bir şeydi."

"Biliyorum," dedi kral. "Ama ne beklenir Alsaslılardan?"

"İşte mesele o! Alsaslılar... taşralılar! Yalnız kendi kaparuk hayatlarını düşünürler. Taşralılar! Kürk mantomu alayım mı dersin?"

"Bence alsan iyi edersin," dedi kral.

Pippin Kanunları'nı hazırlamak üzere kurulan konvansiyonun açılış törenine ait fotoğrafları herkes görmüştür. Dünyanın her gazete ve dergisi bunlardan en az bir tanesini yayımlamış bulunmaktadır. Yarım daire biçiminde sıralanmış oturma yerlerinde merasim kılığına girmiş delegeler, hitabet kürsüsü, sonra toplantıya başkanlık edecek Başbakanın oturacağı taht benzeri yüksek başkanlık koltuğu!

Fotoğraflar her tür tören kılığı giymiş delegelerin yüzlerindeki hevesli ifadeyi de göstermektedir. Galeriler süslü bayanlarla dolup taşmaktadır. Onlar da kostümler ve taçlar içindedir. Kapılardaki nöbetçiler yırtmaçlı kaftanlar giymiş, ellerinde mızraklar taşımaktadır. Salondaki yığın yığın evrak, dağlar kadar içtihat ve diğer belgeler, fotoğraflarda gözükmemektedir. Bunlar delegelerin ayakları dibindeki kutu ve çantalar içindedir. O belgelere her parti, kendini yücelterek Fransa'yı nasıl kurtaracağını herkese kabul ettirecek silahlar gözüyle bakmaktadır.

Delegeler 5 Aralık günü saat üçte toplanmıştı. Kralın yapacağı açılış konuşmasından sonra toplantının ertesi güne bırakılması üzerinde anlaşmaya varılmış bulunmaktaydı. Kral daha sonraki toplantılara davet edilmediği gibi zaten onun gelmesini isteyen de yoktu. İş sonuna erdirildiği zaman kanunların altına imzasını basacağını, tercihan okumadan basacağını umuyorlardı.

Krallığın tekrar ilan edilmesini ilk teklif edenin Dük de Troisfronts olduğu herhalde hatırlardadır. Bu nedenle kralı onun takdim etmesi çok yerinde bulunmuştu. Yarık damağına rağmen.

Saat 3.15'te Başbakan kraliyet tokmağını havaya kaldırdı. Aslında bu tokmak, Charles Martel'e adını veren tokmağın tahtadan yapılmış bir kopyasıydı.

Tokmak soylu biçimde üç kere indi, platformun sağ tarafındaki mızraklı nöbetçiler içeri doğru bir adım atıp çifte kapıları açtılar, silahlarını kaldırıp selam durdular.

Dük de Troisfronts salona girdi. Üzerinde öyle çok madalya ve nişan vardı ki, sürüngenlerin pul pul derisine benziyordu. Küçük tacının ayrılmaz bir parçası olan ufacık perukası ona çok uyanık bir ifade vermekteydi. Tavşan gibi. Kürsüye yürüdü, çevresine panik içinde bakındı. Kraliyet Müzik Akademisi'nden Mösyö Poitin değneğiyle üç kere yere vurdu, altı trompetçi, altışar kadem boyundaki borularını kaldırıp koca salonu sarsan bir ses çıkardılar.

Dük de Troisfronts soluk almaya çabaladı. "Haylağ, size Hğansa Hğalıru tahdin ediyorun," dedi.

Galeriden Düşes'in alkışa başladığı duyuldu.

Borucular tekrar bir yaygara kopardılar.

Mızraklılar kapıları bir kere daha açtı... ve Pippin göründü.

Hiçbir muhayyile onda ne askeri görünüm, ne de görkem bulurdu. Mareşal üniforması bir hata olmuştu. Bir tiyatro kostümcüsünden ödünç alınan bu üniformanın krala büyük geldiği de son anda anlaşılmıştı. Ceketi sırtından, yukardan aşağı bir dizi çengelli iğneyle daraltılıp üzerine oturtulmuştu ama, pantolonun ağı konusunda yapılabilecek bir şey yoktu. Belini ta göğsüne kadar çektikleri halde ağı hâlâ iki dizinin arasında sallanıp duruyordu. Mor kadife pelerinin yakasında ermine kürk vardı. Eteklerini iki vale taşıyordu. Ellerinden geleni yaptılar. Kral kürsüye varıp döndüğünde eteklerin iki ucunu önde kavuşturup pantolonu saklamaya çalıştılar. Kral mor katların arasından yükselmiş bir zambağa benzedi.

Konuşmasının notlarını kürsünün üzerine koydu. Eller göğsüne doğru gitti, koca yıldızların, madalyaların arasında telaşla arandı durdu. Gözlüğü yerinde yoktu. Ceketinin arkası iğnelenirken onu kurdelesiyle birlikte bir masanın üzerine bıraktığını hatırladı. Pajlardan birine bir şeyler söyledi, delikanlı fırlayıp koşarken nöbetçinin mızrağını elinden düşürdü.

Bu arada Şef Poitin, elli yıllık tiyatro tecrübesine dayanarak trompetçilere bir işaret çaktı, altısı birden "İşte tilki" adlı av ezgisini tutturdular. Ezginin kıvraklığı düz ses çıkaran bu müzik aletini epey zorluyordu.

Bu parlak müzik yorumu devam ederken vale geri döndü, gözlüğü krala uzattı. Pippin sayfaların üzerine eğildi. Yazılar ufacık harflerle, bir matematikçiye yakışır düzenli bir yazıyla yazılmıştı.

Pippin açış yazısını tıpkı yazı okur gibi okudu. Sesi hiç yükselip alçalmıyordu. Söylemek istediği noktaları, altını çizmeden, vurgulamadan, birer birer ortaya seriyordu.

İlk cümleye hiç kimse kusur bulamazdı.

"Sayın soylularım, ve milletim...

Kanunumuzun verdiği hak ve ayrıca seçimin verdiği yetkiyle Fransa Kralı olan biz, Pippin, bu vatana Tanrı tarafından zengin bir toprak, uygun bir iklim bahşedilmiş olduğuna ve halkının da başka pek çok halklardan daha fazla zekâ ve yeteneğe sahip olduğuna inanıyoruz..."

Bu noktada bir alkış koptu, Pippin'in başını kaldırıp bakmasına yol açtı, gözlüğünü burnunun üzerinden aldı ve kâğıtta okuduğu yeri kaybetti.

Gürültü dinince gözlüğü tekrar burnuna yerleştirdi, minik yazıların üzerine eğildi.

"Durun bakayım... M-mmm, hah burada. Zekâ ve yeteneğe sahip olduğuna inanıyoruz. Tacı giydiğimiz zaman milleti, zenginliklerini, başarısızlıklarını ve potansiyelini inceledik. Yalnızca hazırlanmış istatistiklere eğilmedik, halkın arasına, kral olarak değil, onların düzeyinde biri olarak karıştık..."

Durakladı, başını kaldırdı, sohbet edermiş gibi konuştu. "Belki bu bazılarınıza romantik bir hareket gibi geliyordur ama, başka nasıl öğrenebilirdim, onu sormak isterim size."

Tekrar yazılarına döndü.

Topluluğa belli belirsiz bir tedirginlik yayıldı.

O ders verir gibi okumaya devam etti. "Anladık ki, milletimizin elindeki güç, ürün, konfor, kâr ve imkânlar bugünkünden çok daha geniş bir dağılımı hak etmektedir."

Sağ ve Sol Merkezciler kaygıyla birbirlerine baktılar.

"Halkımızın refah ve huzur içinde yaşaması, bir zamanlar dünyaya ışık saçan Fransız dehasının tekrar dirilmesi için bazı değişiklikler, programlar ve sınırlamalar gerektiğine inanmaktayız."

Sayfayı çevirmek üzere durakladığında birkaç küçük alkış başlangıcı duyuldu. Delegeler kitaplarının ve çantalarının arasında kalan ayaklarını sabırsızlık içinde kıpırdattılar. Pippin devam etti.

"Fransa halkı bir kral yaratmıştır. Yönetmek bir kralın yalnız özelliği değil, aynı zamanda görevidir. Cumhurbaşkanı öneride bulunur ama, kral emreder... aksi halde kraliyet anlamsızdır ve krallık yoktur.

Bu nedenle, hazırlamakta olduğunuz yasalarda aşağıdaki noktaların mutlaka bulunmasını emrediyoruz..."

Ve bombayı patlattı.

Birinci madde vergilerle ilgiliydi. Vergiler mümkün olduğu kadar düşük düzeyde tutulacak ve herkesten toplanacaktı.

İkinci madde ücretler konusuydu. Ücretler kârla oranlanacak, geçinme endeksine göre yükselip alçalacaktı.

Fiyatlar... spekülasyona karşı sıkı biçimde kontrol edilecekti.

Konut... mevcut konutlar ıslah edilecek, yenilerin yapımına girişilecek, kalite kontrolleri ve kira kontrolleri uygulanacaktı.

Beşinci bölüm hükümetin, işlevlerini en az masraf ve personelle yürütebilecek biçimde yeniden teşkilatlandırılmasını istiyordu.

Altıncı bölüm sosyal sigorta ve emekli maaşlarının gereğine işaret etmekteydi.

Yedincisi, büyük arazi holdinglerinin parçalanmasını ve âtıl kalan toprakların verime yöneltilmesini istemekteydi.

"Üç büyük ilkeye ben bir dördüncüsünü eklemek istiyorum," dedi. "Bundan böyle Fransızların sloganı, 'Hürriyet, Eşitlik, Kardeşlik ve Fırsat' olacaktır."

Kral, başı hâlâ eğik durumda, alkışları bekledi. Hiç alkış duyulmayınca başını kaldırıp karşısında afallamış oturan kalabalığa baktı. Delegeler dehşet içinde, hipnotize olmuş gibiydiler. Krala cam gibi gözlerle bakıyorlardı. Soluk bile almıyorlardı görünüşe göre.

Dördüncü Pippin bu noktada eğilip onları selamlamayı, sonra gururlu adımlarla, alkışlar arasında salondan çıkmayı planlamıştı. Oysa karşısında acı dolu sessizlikten başka bir şey yoktu. Gürültü etseler, itiraz etseler, bunu anlayabilirdi. Yuhalara bile hazırlamıştı kendini. Ama sessizlik onu şaşırttı, aklını karıştırdı. Gözlüğünü burnunun üzerinden aldı, işaretparmağına taktı.

Tedirgin bir sesle, "Söylediğim her kelimeyi, anlamını bilerek söyledim," dedi. "Fransa'yı gerçekten gördüm. Üç kuşak boyunca üç istiladan ve iki işgalden kurtulmuş, sapasağlam ve özgür olarak ortaya çıkmış olan Fransa'yı. Size açıkça söylüyorum. Düşmanın bize yapamadığını biz kendi kendimize yapıyoruz. Açgözlü, yıkıcı çocuklar gibi, doğumgünü pastasını kapışıp yerlere fırlatıyoruz."

Birden o da kızdı... buz gibi bir öfke kapladı içini.

"Ben kral olmayı kendim istemedim," dedi boğuk bir sesle. "Olmayayım diye yalvardım. Siz aslında kral istemiyordunuz. Bir piyon istiyordunuz."

Kendini tutamayıp bağırdı. "Ama kendinize bir kral seçtiniz... Tanrı size bir kral verdi... ya da kocaman bir şaka yaptı."

Delegeler boğazlarını temizlediler, gözlüklerini çıkarıp sildiler.

"Kralların zamanının geçtiğini ben de sizin kadar biliyorum," dedi o alçak sesle. "Kralların soyu tükenmiş, yerlerini artık yö-

netim kurulu başkanları almıştır. Ben size, gerekli sıçramayı yapmanız için yardımcı olmaya çalıştım, çünkü bu halinizle ne osunuz, ne de bu... Şimdi sizi çalışmalarınızla baş başa bırakıyorum. Emirlerimi ilettim... ama onlara uysanız da, uymasanız da, güzel milletimize layık olmaya çalışın."

Kral hafifçe eğildi, kapıya doğru yürümek üzere döndü. Ama ağzı açık valelerden biri, ermine yakalı mor pelerinin eteğine basmıştı. Pelerin kralın omuzlarından kaydı, yere düştü, ceketin sırtındaki bir dizi çengelli iğneyle kralın iki dizi arasında sallanan pantolon ağı ortaya çıktı.

Çocuklarda olsun, yetişkinlerde olsun, gerilim ancak iki yolla rahatlar. Biri gülmek, diğeri ağlamaktır. İkisi de aynı kolaylıkla başlar. Çengelli iğneler bunu sağlamaya yetti.

Ön sıralardan başlayan bir kıkırdama, başka taraflara da yayıldı, isterik kahkahalara dönüştü. Delegeler önlerindeki delegelerin sırtını yumruklaya yumruklaya gülüyor, bağırıyor, tıkanıyor, gözlerindeki yaşları siliyorlardı. Bu yolla, kralın konuşmasının yarattığı şok duygusundan da kendi derin suçluluk duygularından da kurtuldular.

Pippin kahkahaları kapalı kapıların ardından bile duyabiliyordu. Şalvar gibi pantolonu çıkarıp bir sandalyenin arkasına astı, ince çizgili lacivert elbisesini giyip siyah ipek kravatını bağladı.

Arka kapıların birinden yavaşça çıktı, binanın çevresinden dolaştı, mermer ön girişte bekleşen kalabalığın arasına karıştı. Herkes birbirine, "Nedir bu gürültü?" diye soruyordu. "Neler oluyor içerde?"

Kral, heyecan içindeki halkın arasından ayrıldı. Bir süre sokaklarda dolaştı, vitrinlere baktı. Müzik aletleri satan bir dükkândan küçük bir ağız armonikası satın aldı, onu avcunda saklayarak, arasıra bir iki akor çalarak yürümesini sürdürdü. Seine kıyısı boyunca ilerledi, kuru ekmekleri yem olarak kullanıp balık tutanları seyretti.

Bundan sonra, günler iyice kısalmaya başladığından, bir Versailles otobüsüne binip bilet aldı, evine döndü. Bomboş kraliyet dairesinde bir odadan bir odaya dolaştı.

Işıkları yaktı, bir sandalyeyi bahçeye bakan pencerenin önüne çekti. Armonikayı cebinden çıkardı, çekingen çekingen denedi. Bir saatin sonunda gam çalmasını öğrenmiş, ikinci saatin sonunda ise, biraz yavaş da olsa, "*Auprès de ma blonde, qu'il fait bon, fait bon, fait bon,*" şarkısını çalabilmeye başlamıştı.

Karanlıkta kendi kendine otururken gülümsedi. Saray çok sessizdi. "*Frère Jacques*"ı baştan sonra, doğru, fakat yavaş çaldı. Balıklı havuzlardan şıpırtı sesleri geliyordu.

Bu arada okyanusaşırı telgraf ve telsizler, aşırı trafiğin yükü altında ezilmekteydi.

Koyu renk elbiseler giymiş adamlar elçiliklere koştular. Özel ve gizli teller işlemeye başladı. Washington'da Dışişleri Bakanlığı, Fransa'nın ABD'deki tüm alacaklarını dondurdu.

Lüksemburg, seferberlik ilan etti.

Monaco, sınırlarını kapadı, askerleri tüfeklerinin namlularına taktıkları çiçekleri çıkardılar.

San Fransisco Körfezi'nde bir Sovyet denizaltısı görüldü.

On Sovyet destroyerinden oluşan bir filo, bir Amerikan denizaltısını Finlandiya Körfezi'nde kovaladı.

İsveç'le İsviçre tarafsızlıklarını ilan ederken savunma tedbirleri aldılar.

İngiltere sevinçle hırıldayıp mırıldanıyordu. Kraliyet ailesinin geleneğe uyarak İngiltere'ye iltica edebileceğini açıkladı.

Paris'in altı üstüne geliyordu. Sorbonne öğrencileri Eyfel Kulesi'ne tırmanıp kraliyet bayrağını indirdiler, üç renkli bayrağı çekip rüzgârda dalgalandırdılar.

Suze-sous-Cure'de, başlarında polis müdürünün bulunduğu bir kalabalık, belediye binasını yaktı. Buna karşılık olmak üzere yine aynı halk belediye başkanının peşine düşüp polis karakolunu da yaktı.

Normandiya'da Falaise'de bütün yabancılar toplanıp gözaltına alındı.

Le Puy'de, tepelerde kamp ateşleri yakıldı.

Marsilya edepli edepli ayaklandı, seçici bir yağma uygulandı.

Papa arabuluculuk yapmayı teklif etti.

Paris'te jandarmalar, ayaklananların polisin telörgülerini kullanarak barikatlar kurmalarına yardım ettiler.

Yukarı Seine'deki antrepolar basıldı, şarap fıçıları kaldırımlarda yuvarlandı.

Partizanlar heves, heyecan ve isyan içinde kükrüyorlardı. Sağ Merkezciler, üzerinde "BASTILLE'E" diye yazılı panoları daha mürekkebi kurumadan astılar.

Amerikan Büyükelçisi ihtilali kınadı.

Kremlin, Çin, Doğu Bloku ülkeleri ve Mısır, Fransa Halk Cumhuriyeti'nin kahraman halkına kutlama telgrafları çektiler.

Versailles'daki karanlık ve sessiz odada Pippin, *Memphis Blues*'u çalmaya uğraşırken, elindeki müzik aletinde diyez ve bemol notalarının bulunmadığını fark etti. Bu sefer "Home on the Range"i denedi. O şarkıda diyeze, bemole gerek yoktu. Çabasına öyle gömülmüştü ki, kapıya yavaşça vurulduğunu hiç duyamadı.

Rahibe Hyacinthe kapıyı açtı, içeriye baktı, kralın siluetini pencerenin önünde gördü. Kadının alçak sesle gülüşü kralın şarkıyı kesmesine, dönüp ona bakmasına yol açtı. Rahibe boyalı duvarın önünde kocaman, kara bir kuş gibi görünüyordu.

"İnsanın ikinci bir mesleği olması iyidir," dedi.

Kral sarsak sarsak ayağa kalktı, armonikanın nemini avcuna sildi. "Geldiğinizi duymamıştım, Rahibe."

"Evet, çok meşguldünüz, Efendimiz."

Pippin biraz donuk bir sesle, "İnsan bazen saçma şeyler yapıyor," diyebildi.

"Belki de saçma değil, Efendimiz. Zihin denilen şey, garip saklanma yerleri arar kendine. Sizin burada olduğunuzu bilmiyordum. Hemen hemen başka hiç kimse kalmadı."

"Nereye gittiler, Rahibe?"

"Bazıları canlarını kurtarmak için kaçtılar, ama çoğu Paris'e, havai fişekleri seyretmeye gitti. Işık böcekleri nasıl çekerse, hare-

ket de bunları öyle çekiyor. Ben de gidiyorum, Efendimiz. Başrahibem geri dönmemi emretti. Korkarım kısa saltanatınız sona erdi, Efendimiz. Fransa'nın bir isyan içinde bulunduğunu duydum."

Pippin, "Bunu düşünmeye hazır değildim," dedi. "Herhalde başarısızlığa uğradım."

"Bilemiyorum," diye karşılık verdi rahibe. "Konvansiyonda yaptığınız konuşmayı okudum. Cesur sözler hepsi, Efendimiz. Evet, herhalde başarısızlığa uğradınız. Kişi olarak. Ama acaba sözleriniz de başarısızlığa uğradı mı? Böyle bir başarısızlığa sürüklenen birini daha hatırlıyorum... bugün hepimiz onun söylediği sözlere göre yaşıyoruz." Elindeki küçük bohçayı masaya, kralın yanına bıraktı. "Size bir hediye, Efendimiz. En eski tebdil kılığı."

"Nedir o?"

"Benim giysilerimden biri. Rahibe entarisi. Geleneksel kaçış yolu. Baldıranotuna ya da çarmıha gerek göremiyorum doğrusu."

Pippin, "Durum o kadar mı kötü?" diye sordu. "O kadar mı öfkeliler?"

"Bilemiyorum. Yanlışlarını yüzlerine vurdunuz. Sizi bağışlamaları çok zor olur. Sözleriniz gelecekteki her hükümete diken olacak. Hayalet gibi kovalayacaksınız onları. Belki de bunu hissediyorlardı."

"Marie'yi bulmak istiyorum," dedi Pippin. "Belki buraya gelir diye düşünmüştüm."

"Belki gelir... ya da belki dönmeyi başaramaz. Duyduğuma göre Paris karmakarışıkmış. Paris'teki eğlenceden usanınca, belki, isyancılar buraya gelirler. Eğer gitmek niyetindeyseniz bence bu gece gitmeniz iyi olur."

"Marie olmadan mı? Clotilde olmadan mı?"

"Bence onlar sizin kadar tehlikede değiller, Efendimiz. Şu entariyi giyerseniz benimle gelebilirsiniz. Sınırı güvenle geçebileceğiniz zamana kadar manastırımız sizi saklar."

"Ben sınırı geçmek istemiyorum, Rahibe. Öldürmek isteyecekleri kadar önemli biri olduğumu gerçekten sanmıyorum."

"Majeste," dedi rahibe, "belki de birbirlerinden korkuyorlardır. Her grup, diğerlerinin sizi destekleyeceğinden korkuyor olabilir."

Kral, "Buna inanamam," dedi. "Krallık bir efsaneydi... gerçek değildi. Hele kral? Ulusal bir şakadan başka neydi ki? Krallığı bir cinayetle onurlandıracaklarını sanmıyorum."

"Bilemiyorum." Sesi güvensizdi. "Gerçekten bilemiyorum."

Pippin, "Kaçarsam, ya da kaçmaya kalkışırsam, kendime öldürülecek kadar önem vermiş olurum," diye anlatmaya çalıştı. "Acaba Onaltıncı Louis kaçmaya kalkışmasaydı ne olurdu diye sık sık düşünmüşümdür. Çıkıp tek başına, yanına muhafız falan almadan Jeu de Paume'a yürüseydi..."

"Cesursunuz, Efendimiz."

"Hayır, Rahibe, cesur değilim. Belki budalayım, ama cesur değilim. Kurban edilmek istemiyorum. Kendi küçük evimi, karımı, teleskopumu istiyorum... başka hiçbir şey istediğim yok. Eğer beni kral olmaya zorlamasalardı, ben de kral olmak için çabalamak zorunda kalmazdım. Bir dizi psikolojik kaza bunlar."

"Keşke güvende olduğunuzdan emin olabilsem. Ama benim gitmem gerek, Mösyö. O adam ayaklarımı iyileştirdi, biliyor musunuz? Belki onu hiç affetmem. Benimle gelmiyor musunuz?"

"Hayır, sör."

"Elinizi verin bana!"

Rahibe Hyacinthe eğilip kralın elini öptü. "Allahaısmarladık, Majeste."

Kral başını kaldırıp baktığında o gitmişti. Öyle sessiz gitmişti ki, parkeler bile itiraz edememişti.

Pippin avcunda hâlâ sıcak duran armonikayı ağzına götürdü, yavaş yavaş do-re-mi-fa-sol-la diye çaldı, si'yi atladı. Tekrar baştan aldı, hatasını düzeltti, yeni bir do ile noktaladı.

Yuvarlak merdivenden bahçeye indi. Ayak sesleri çakıllarda pek yüksek çıkıyordu. Anakapıya doğru yürürken orada nöbetçi falan göremedi. O sırada bir kibrit alevi parladı, kral bir tek mu-

hafızın yere oturmuş, sırtını kulübenin duvarına dayamış, tüfeğini de yanına koymuş olduğunu gördü. Ona yaklaştı.

"Yalnız mısın?"

"Hepsi Paris'e gittiler," diye yakındı adam. "Hakkaniyete uyar mı? Neden ben seçildim kalmak için? Neden bana emrettiler kal diye? Sicilimde ne kadar iyi bir asker olduğum kayıtlı."

"Bir Lucky Strike ister misin?"

"Sizde var mı?"

"Paket sende kalsın."

Nöbetçi kuşkuyla ayağa kalktı. "Kimsiniz siz?"

"Ben kralım."

"Bağışlayın, Efendimiz, sizi tanıyamadım. Özür dilerim."

"Neler oluyor Paris'te?"

"İşte mesele orada. Bilmiyorum. Büyük şeyler oluyor. Ayaklanmalar varmış diyorlar. Belki yağmalar da vardır... ben de buraya çakılıyor, hepsini kaçırıyorum."

"Âdil bir durum değil," dedi Pippin. "Neden sen de gitmiyorsun?"

"Yoo, onu yapamam. Savaş Divanı'na verirler beni. Üstelik ailem de var. Onları düşünmem gerek. Yüzbaşı emretti..."

Pippin, "Benim rütbemin yüzbaşınınkinden yüksek olduğuna inanıyor musun?" diye sordu.

"Elbette, Efendimiz."

"O halde seni görevinden affediyorum."

"Yalnız sözle olmaz ki! Ne kanıt var elimde?"

"Bir fenerin var mı?"

"Elbette, Efendimiz."

"Ver onu bana." Pippin kulübeye girdi, oradaki kâğıtları ve kalemi önüne çekti. "Adın nedir?" diye sordu.

"Vautin. Çavuş Vautin, Efendimiz."

Pippin kâğıda yazmaya başladı. "Çavuş Vautin bu belgeyle görevinden affolunmuş olup, iki hafta süreyle izinlidir, iznine..."

"Saat kaç?" diye sordu çavuşa.

"On ikiyi yirmi geçiyor, Efendimiz."

Pippin devam etti, "iznine saat 12.20'de başlanıştır." Tarihi attı, altını da, "IV. Pippin, Fransa Kralı, Tüm Silahlı Kuvvetler Başkomutanı," diye imzaladı. Emri de, feneri de adama uzattı.

Çavuş Vautin feneri kâğıda tuttu, yazıları dikkatle okudu.

"Buna kim kusur bulabilir, düşünemiyorum, Efendimiz. Ama kapıyı kim bekleyecek?"

"Ben göz kulak olurum."

"Siz ayaklanmaları görmeye gitmek istemiyor musunuz, Efendimiz?"

"Pek hevesli değilim," dedi Pippin.

Askerin bisikletine atlayıp mutlu mutlu uzaklaşmasını seyretti, sonra yere oturup sırtını kulübenin duvarına dayadı.

Gece oldukça serindi ama yıldızlar çok parlaktı. Her taraf derin bir sessizlik içindeydi. Yoldan hiç otomobil falan geçmiyordu. Ta uzaklarda, Paris'in ışıkları gökyüzünü aydınlatmaktaydı. Arkada koca saray karanlıklara gömülmüştü. Pippin içinden, en az elli yıldır bu kadar sessiz bir gece geçmemişti, diye düşündü.

O sırada uzaktan bir motor sesi duyuldu, arkasından hızla yaklaşan bir otomobilin farları gözüktü. Kapıya varınca frenlerini gıcırdatarak durdu. Üstü açık bir Buick'ti. Farlar yerde oturmakta olan Pippin'in gözlerini aldı.

Tod Johnson arabadan fırladı, motoru kapatmadan, çalışır durumda bıraktı. "Çabuk olun, efendim. Hemen binin."

Clotilde arabadan, "Çabuk ol, baba!" diye seslendi.

Tod, "Arabada benim elbiselerden birini giyersiniz," dedi. "Şafak sökmeden Manş kıyısına varırız."

Pippin yavaşça ayağa kalktı. "Ne yapmak niyetindesiniz?"

"Manş'ı geçip İngiltere'ye kaçmaya çalışacağız."

"Durum o kadar kötü mü?"

"Ah, bilmiyorsunuz, efendim. Paris bir keşmekeş. Tahttan indirildiniz, efendim. Herkes Cumhuriyet, Cumhuriyet diye bağırıyor. Altımda Amerikan arabası olmasa, geçirmezlerdi bizi."

"Madam nerede?" diye sordu Pippin.

"Bilmiyorum, efendim. Charlie Amca'yla gitmesi gerekiyordu, ama sonradan kayboldu."

"Peki, Charlie Amca nerede?"

"O güneye gitti. Portekiz'e geçmeye çalışacak. Haydi, gelin, efendim! Çabuk olun!"

"Sen tehlikede değilsin ki!" dedi Pippin. "Ne oldu böyle?"

Tod, "Dediklerimi dinlemediniz," dedi. "Ne paranız vardı, ne de vekâletleriniz. Hissedarlarınız bile yoktu."

Pippin arabaya doğru yürüdü. "Sen iyi misin, Clotilde?"

"Sarıyorum."

"Nereye gideceksin?"

"Hollywood'a," dedi kız. "Ben artistim, unuttun mu?"

"Unutmuştum." Pippin, Tod'a döndü. "Sen ona iyi bakarsın, değil mi?"

"Elbette... ama binin, haydi! Hiçbir şey için kaygılanmayın. Belki tavukçuluk işini öğrenmek istersiniz. Dergilere yazı da yazabilirsiniz. Hepsi yazıyorlar. Ama şimdi kaçmanız gerek, efendim. Gelin, bir şişe de brendi var burada. Bir içki için."

Pippin şişeden bir yudum aldı, sonra birden güldü.

Tod, "Üzülmeyin," dedi. "Geçiririz sizi İngiltere'ye."

"Üzülmüyorum," dedi Pippin Héristal. "Aklıma Julius Caesar geldi de. O da kalkışmıştı aynı şeye bir kere. Beş lejyonla Vercingetorix'i kuşattı. Galya'ya barış getirdi."

"Belki de Galya barış istemiyor," dedi Tod.

Kral bir an sessiz kaldı, sonra konuştu. "Doğrusu o galiba. Demek belki de barışı getiren Caesar değildi. Belki Galya'yı ancak Galyalılar barışa kavuşturabilir."

"Ne olur, acele et baba," dedi Clotilde. "Sen durumu bilmiyorsun."

Kral, "Ona göz kulak ol," dedi. "Bir insan bir insana ne kadar göz kulak olabilirse tabii."

"Haydi, gelin, efendim."

"Hayır, ben gelmiyorum. Sarının kısa bir süre sonra beni unuturlar."

"Sizi öldürürler, efendim."

"Hiç sanmıyorum," dedi kral. "Gerçekten sanmıyorum. Hem zaten, Marie'yi de bırakamam. Nereye gitmiş olabilir acaba? Charlie Amca'nın yanında olmadığından emin misiniz?"

"Kesinlikle. Onu en son Sancerre'de gördük. Sepetini koluna takmış, alışverişe çıkıyordu. Binmeyecek misiniz?"

"Bu herhalde benim kral olarak son emrim," dedi Pippin. "Siz Manş'a doğru gidin. Limanda Clotilde'le ikinizi İngiltere'ye götürecek bir tekne bulmaya çalışın. Emirleri aldın, Tod. İyi uygula."

"Ama..."

"Emir emirdir," dedi kral. "Yerine getirmekle bana karşı son nezaketini göster."

Uzaklaşan Buick'e baktı, sonra fitilli kadife ceketiyle miğferini bulmak üzere ağır adımlarla saraya doğru yürüdü.

Delegeler hemen o gece bir Ulusal Meclis kurdular, Cumhuriyeti ilan ettiler. Üç renkli bayrak tüm resmi binaların tepesinde dalgalanmaya başladı.

Jandarma birlikleri harekete geçip yağmaları durdurdu. Bankalar geçici bir süre için kapalı kaldı.

Mösyö Sonnet coşkun alkışlar arasında, Mösyö Magot'ya bir koalisyon hükümeti kurma görevini verdi. Kralın tahttan indirildiği ve yasadışı ilan edildiği açıklandı.

Mösyö Magot birkaç saat içinde hükümeti kurmayı başardı. Kurulan koalisyon hükümetinin ertesi yıl 3 Şubata kadar görevde kaldığı hatırlardadır.

Bois de Boulogne'de motosikletin benzini bitti, Pippin onu bir ağaca dayayıp bıraktı, yoluna yayan devam etti. Champs Elysée'den Marigny Caddesi'ne saptığında şafak söküyordu.

Karanlıklar arasından bir jandarma belirdi, onu durdurmak üzere yaklaştı.

"Kimliğiniz, Mösyö?"

Pippin cüzdanını çıkardı, kartını uzattı. Jandarma kartı inceledi. "Pippin Héristal. Aa, sizi tanıdım, Mösyö. Bir numarada oturuyordunuz."

"Evet, öyle," dedi Pippin.

Jandarma, "Ortalık kayıyor, baskınlar yağmalar yapılıyor," diye anlattı. "Sizi o miğferle tanıyamadım. Seyahatte miydiniz, Mösyö?"

"Evet. Epey uzun bir seyahat."

Jandarma selam çaktı. "Şimdi durum sakinleşti artık," dedi.

"Bir sigara alır mıydınız?"

"Teşekkür ederim. Ah! Lucky Strike'mış!"

"Paket sizde kalsın," dedi Pippin. Sonra göz kırptı. "Ben dış ülkelerdeydim de..."

Jandarma gülümsedi. "Anlıyorum, Mösyö." Paketi gocuğunun iç cebine yerleştirdi.

Pippin bahçe kapısını uzun uzun çalmak zorunda kaldı. Neden sonra kapıcı, mahmur gözleriyle, aksi aksi ortaya çıktı, demir kapıyı açmak üzere yaklaştı.

"Amma da eve dönme saati," diye mırıldandı.

Pippin onun eline bir kâğıt para tutuşturdu. "Strasbourg'dan buraya yol epey uzun," dedi.

"Strasbourg'dan mı geliyorsunuz?"

"Nancy'de mola verdim."

"Ben de Lunéville'liyim. Nasıl bizim oraları?"

"Çok iyi mahsul aldılar. Kazlar besili ve sağlıklı görünüyor. Duyduğuma göre şarap da..."

"Duydum, ben de duydum. Ama Lunéville seçimleri nasıl gitti, onu biliyor musunuz? Önemli olan o asıl. Bakın, eski belediye başkanı..." Yumruğunu Pippin'e uzata uzata anlatıyordu. "Bir değişiklik yapmanın zamanı geldi. Bunu herkes hissediyor. Tek istemeyen..." Yumruğunu tekrar sıktı.

Pippin, "Bizim kapıyı açmanızı rica etmek zorundayım," dedi. "Anahtarlarım..."

"Ama Madam evde. Kapıyı çalın, yeter. Geldiğinde evi de amma değiştirdi. Onu taşı, bunu taşı... bir hışım! Gelelim Lunéville'deki iktidar partisine..."

Pippin hemen, "İyi geceler, Mösyö," dedi. "Bunları başka bir zaman dinlerim. Nancy'den burası yorucu bir yol."

Avluyu geçti, ahır binasının kapısına yaklaştı. Başından miğferini çıkarıp saçlarını parmaklarıyla tarar gibi yaptı... neden sonra parmağını kapının fildişi ziline bastı.

NOBEL ÖDÜLÜ

steinbeck

BÜTÜN ESERLERİ 15

Amerikalı ünlü yazar John Steinbeck 1902'de Kaliforniya'da doğdu. Stanford Üniversitesinde okuyabilmek için ırgatlık, duvarcılık, laborantlık, gazetecilik gibi işlerde çalıştı. Daha sonra üniversiteyi bırakarak kendini edebiyata verdi. İlk romanı, Korsan Henry Morgan'ın yaşamını anlatan Altın Kupa'dır (1929). Yoğun bir duygusallığın egemen olduğu bu kitabından sonra Kaliforniya kentlerinin çarpıcı, acımasız ve başdöndürücü yaşam serüvenlerini anlatan romanlarıyla büyük ün yaptı. 1939'da Pulitzer, 1962'de Nobel Ödüllerini alan Steinbeck'in hemen bütün eserlerinde zorlamasız, yapmacıksız bir yücelik görülür. Yalın gerçeğin lirizmle, şiirselliğin ince bir güldürüyle iç içe bulunması, romanlarına etkisini yitirmeyen bir canlılık kazandırdı.

Başlıca eserleri: Yukarı Mahalle, Sardalye Sokağı, Tatlı Perşembe, Alev, Al Midilli, İnci, Fareler ve İnsanlar, Mutsuzluğumuzun Kışı, Cennet Çayırları, Ay Battı, Gazap Üzümleri, Bilinmeyen Bir Tanrıya, Bitmeyen Kavga, Altın Kupa, Aşk Otobüsü, Cennetin Doğusu.

Birçok eseri filme alınan Steinbeck, 1968'de öldü.

Steinbeck, kitaplarında çoğunlukla doğadan, hızlı endustrileşmeden kaynaklanan sıkıntılardan, alıştığı yaşam biçiminden kopmak istemeyen insanlardan söz eder. KISA SÜREN SALTANAT adlı kitabın konusuysa oldukça değişiktir. Nitelikli bir taşlama örneğidir roman.

Demokrasinin beşiği sayılabilecek bir ülkede, bunalımlı bir dönemde yetkililer, "krallığa dönüşü" bir çıkış yolu görürler. Bir de kral adayı bulurlar. Bütün dünyası yıldızlar, gökyüzü ve teleskop olan eski bir soylu, ansızın kral ilan edilince ve taç giyince neler olur? Ya yeni kraliçenin, yeni prensesin yaşamı?... Ya ülke ekonomisinin geleceği?. Sözgelimi, plastik sanayicilerinin değişen duruma göre neler üreteceği işi?.. Demokratı, liberali, sosyalistiyle politikacısı, soylusu... Yeni duruma nasıl ayak uyduracaktır?... Kraliyet arabasının atları nereden bulunacaktır? ..

Steinbeck, işte böylesi sorunları, bir yazarın düş gücünün bütün olanaklarını kullanarak yanıtlar romanda. Demokrasiden krallığa dönüşün getirdiği güçlükleri, gülünçlükleri anlatırken büyüleyici bir gülmece örneği sunar KISA SÜREN SALTANAT'ta.